

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EKOTURİZM REHBERLİĞİ ANABİLİM DALI
EKOTURİZM REHBERLİĞİ BİLİM DALI**

**DOĞU ASYA ÜLKELERİNDE
EKOTURİZM TRENDLERİNİN İNCELENMESİ**

Ayşe DEMİREL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
Doç. Dr. Abdurrahman DİNÇ**

KONYA - 2024

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ayşe DEMİREL		
	Numarası	20812601009		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Ekoturizm Rehberliği / Ekoturizm Rehberliği		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Abdurrahman DİNÇ		
Tezin Adı	Doğu Asya Ülkelerinde Ekoturizm Trendlerinin İncelenmesi			

Ayşe DEMİREL tarafından hazırlanan 'Doğu Asya Ülkelerinde Ekoturizm Trendlerinin İncelenmesi' başlıklı bu çalışma 06/02/2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	Doç. Dr.	Abdurrahman DİNÇ	
2	Prof. Dr.	Mete SEZGİN	
3	Doç. Dr.	Murat KOÇYİĞİT	

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ayşe DEMİREL		
	Numarası	20812601009		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Ekoturizm Rehberliği / Ekoturizm Rehberliği		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Abdurrahman DİNÇ		
Tezin Adı	Doğu Asya Ülkelerinde Ekoturizm Trendlerinin İncelenmesi			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Ayşe DEMİREL

(İmza)

.....

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ayşe DEMİREL		
	Numarası	20812601009		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Ekoturizm Rehberliği / Ekoturizm Rehberliği		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Abdurrahman DİNÇ		
Tezin Adı	Doğu Asya Ülkelerinde Ekoturizm Trendlerinin İncelenmesi			

Ekoturizm doğal çevreyi ve biyolojik çeşitliliği korumayı bölge kültürünü ve yerel toplulukları desteklemeyi, çevresel etkileri en aza indirmeyi hedefleyen bir turizm türüdür. Ekoturizm, sürdürülebilir turizm prensiplerine dayanır ve doğal kaynakları, ekosistemleri korumaya odaklıdır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemi kullanılmış olup verilerin analizi betimsel analiz yöntemiyle yapılmıştır. Araştırmada akademik çalışmalardan, uluslararası kuruluşların Doğu Asya Ülkeleri ile alakalı hazırlamış oldukları raporlardan, çevrimiçi belgelerden, sayısal verilerden, ülkelere ait resmi çevrimiçi turizm ile alakalı internet sitelerinden faydalanılmıştır. Çalışma alanını oluşturan Doğu Asya'da bulunan 7 ülke oluşturmaktadır. Bu ülkelerde ekoturizm anlayışı hız kazanarak ülkelerin milli gelirlerine fayda sağlamaktadır. Bu bölgede doğa yürüyüşünden, dağ tırmanışına, hüzün turizminden eğlence turizmine kadar pek çok türde ekoturizm faaliyeti yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Doğu Asya, Ekoturizm, Sürdürülebilirlik

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

ABSTRACT

Author' s	Name Surname	Ayşe DEMİREL		
	Student Number	20812601009		
	Department	Ecotourism Guidance		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Assoc. Prof. Dr. Abdurrahman DİNÇ		
Title of the Thesis/Dissertation	Examining Ecotourism Trends in East Asian Countries			

Ecotourism is a type of tourism that aims to protect the natural environment and biodiversity, support regional culture and local communities, and minimize environmental impacts. Ecotourism is based on sustainable tourism principles and focuses on protecting natural resources and ecosystems. Document analysis method, one of the qualitative research methods, was used and the data was analyzed using the descriptive analysis method. In the research, academic studies, reports prepared by international organizations regarding East Asian Countries, online documents, numerical data, and official online tourism-related websites of the countries were used. The study area consists of 7 countries in East Asia. In these countries, the concept of ecotourism is gaining momentum and benefiting the national income of the countries. Many types of ecotourism activities are carried out in this region, from hiking to mountain climbing, from sadness tourism to entertainment tourism.

Keywords: East Asia, Ecotourism, Sustainability

İÇİNDEKİLER

Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu.....	ii
Bilimsel Etik Sayfası	ii
Özet	iii
Abstract.....	iv
İçindekiler.....	v
Tablolar Listesi	xi
Şekiller Listesi	xii
Kısaltmalar Listesi.....	xvi
Ön Söz ve Teşekkür	xvii
Giriş.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM	6
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	6
1.1. Turizm.....	6
1.2. Sürdürülebilir Turizm	10
1.3. Ekoturizm Kavramı.....	14
1.3.1. Ekoturizmin Önemi	17
1.3.2. Ekoturizmin Amaçları	18
1.3.3. Ekoturizmin Etkileri ve Faydaları	20
1.3.4. Ekoturizmin Türleri.....	21
1.3.4.1. Kültür Turizmi.....	22
1.3.4.2. Yayla Turizmi.....	22
1.3.4.3. Mağara Turizmi.....	23
1.3.4.4. Av Turizmi	23
1.3.4.5. Doğa Yürüyüşü (Trekking)	24
1.3.4.6. Bitki İnceleme (Botanik) Turizmi	24
1.3.4.7. Kuş Gözlemi Turizmi	25
1.3.4.8. Foto Safari	25
1.3.4.9. Jeep Safari ve Off-Road	26
1.3.4.10. Gençlik Turizmi	26
1.3.4.11. Dağcılık Turizmi	26
1.3.4.12. Kamp-Karavan Turizmi	26

1.3.4.13. Hava Sporları.....	27
1.3.4.14. Akarsu-Rafting Turizmi	27
1.3.4.15. Sportif Olta Balıkçılığı	28
1.3.4.16. Ekogastronomi (Yemek) Turizmi	28
1.3.4.17. Spor Turizmi.....	28
1.3.4.18. Bisiklet Turizmi.....	29
1.3.4.19. Golf Turizmi.....	29
1.3.4.20. Tarım Turizmi	29
1.3.4.21. Atlı Doğa Yürüyüşü	29
1.3.4.22. Su Altı Dalış Turizmi	30
1.4. Dünya’da Ekoturizm.....	30
1.4.1. Ekoturizm Pazarı	31
1.4.2. Ekoturizmin Ülkelerin Ekonomisine Etkisi	32
1.4.3. Ekoturizm Değeri Yüksek Ülkeler	34
İKİNCİ BÖLÜM.....	35
2. YÖNTEM	35
2.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	35
2.2. Araştırmanın Yöntemi	36
2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	37
2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	37
2.5. Veri Toplama Teknikleri	37
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	39
3. ÇALIŞMA ALANI (BULGULAR)	39
3.1. Doğu Asya Hakkındaki Genel Bilgiler.....	39
3.2. Doğu Asya Ülkelerinde Ekoturizm Faaliyetleri	40
3.3. Japonya	42
3.3.1. Japonya’nın Kısa Tarihi	42
3.3.2. Japonya’nın Coğrafi Özellikleri	47
3.3.3. Japonya’nın Ekoturizm Trendleri.....	49
3.3.3.1. Tokyo.....	52
3.3.3.1.1. Fuji Hakone Izu Milli Parkı	52
3.3.3.1.2. Ogasawara Adaları	53
3.3.3.1.3. Kusatsu Onsen.....	54

3.3.3.1.4. Nikko.....	55
3.3.3.2. Kyoto ve Nara	56
3.3.3.2.1. Nara Parkı	57
3.3.3.3. Chubu	57
3.3.3.3.1. Nagano	58
3.3.3.3.2. Zenkoji Tapınağı	58
3.3.3.4. Iwate	59
3.3.3.4.1. Kamaishi	59
3.3.3.5. Chugoku, Kyushu ve Okinawa.....	60
3.3.3.5.1. Nagasaki ve Hiroşima	61
3.3.3.5.2. Okinawa Adaları	61
3.3.3.5.3. Yakushima Milli Parkı.....	62
3.3.3.5.4. Tottori.....	63
3.3.3.6. Hokkaido	64
3.3.3.6.1. Niseko	65
3.3.3.7. Shikoku.....	65
3.3.3.7.1. Koya-san	65
3.4. Çin.....	66
3.4.1. Çin'in Kısa Tarihi.....	67
Modern Çağ Öncesi Dönem (En Eski Çağlardan M.S. 1840'a kadar).....	67
Modern Dönem (1840-1949).....	69
3.4.2. Çin'in Coğrafi Özellikleri	69
3.4.3. Çin'in Ekoturizm Trendleri	70
3.4.3.1. Pekin.....	72
3.4.3.1.1. Çin Seddi.....	72
3.4.3.1.2. Tiananmen Meydanı	74
3.4.3.1.3. Yasak Şehir	75
3.4.3.1.4. Kung Fu Gösterileri ve Shaolin Manastırı	76
3.4.3.1.5. Cennet Tapınağı	77
3.4.3.2. Xian	77
3.4.3.2.1. Terra Cotta Savaşçıları ve Atlar Müzesi	78
3.4.3.3. Guilin.....	79
3.4.3.3.1. Li Nehri	80

3.4.3.3.2. West Street	80
3.4.3.3.3. Reed Flute Mağarası	81
3.4.3.4. Şangay Bölgesi	82
3.4.3.4.1. Yuyuan bahçeleri	82
3.4.3.4.2. Jade Buda Tapınağı	83
3.4.3.4.3. Zhujiajio Antik Kenti	84
3.5. Rusya	85
3.5.1. Rusya'nın Kısa Tarihi	85
3.5.2. Rusya'nın Coğrafi Özellikleri	87
3.5.3. Rusya'nın Ekoturizm Trendleri	88
3.5.3.1. Nizhnyaya Kama Milli Parkı (Tataristan)	90
3.5.3.2. Khvalynsky Milli Parkı (Saratov bölgesi)	91
3.5.3.3. Kandry-kul Tabiat Parkı (Başkurtya)	92
3.5.3.4. Shushensky Bor Ulusal Parkı (Krasnoyarsk Bölgesi)	93
3.5.3.5. Elbruz Milli Parkı (Kabardino-Balkarya)	94
3.5.3.6. Kuron Spit Ulusal Parkı (Kaliningrad Bölgesi)	95
3.5.3.7. Pribaikalsky Milli Parkı (Irkutsk Bölgesi)	96
3.5.3.8. Soçi Doğa Parkı	96
3.5.3.9. Losiny Ostrov (Moskova)	97
3.5.3.10. Baykal Gölü	98
3.6. Tayvan	99
3.6.1. Tayvan'ın Kısa Tarihi	99
3.6.2. Tayvan'ın Coğrafi Özellikleri	100
3.6.3. Tayvan'ın Ekoturizm Trendleri	102
3.6.3.1. Güneş-Ay Lake	103
3.6.3.2. Yangmingshan Ulusal Parkı	104
3.6.3.3. Tayvan Fener Festivali	106
3.6.3.4. Wulai Kaplıcaları	108
3.6.3.5. Penghu	109
3.6.3.6. Shilin Gece Pazarı	110
3.7. Güney Kore	111
3.7.1. Güney Kore'nin Kısa Tarihi	111
3.7.2. Güney Kore'nin Coğrafi Özellikleri	113

3.7.3. Güney Kore'nin Ekoturizm Trendleri	113
3.7.3.1. Seul Bölgesi.....	114
3.7.3.1.1. Bukhansan Ulusal Parkı	115
3.7.3.1.2. Songdo	116
3.7.3.1.3. Everland	117
3.7.3.1.4. Gwangmyeong Mağarası	118
3.7.3.1.5. Jarasum Adası	119
3.7.3.2. Chungcheong Bölgesi.....	120
3.7.3.2.1. Mancheonha Skywalk ve Danyanggang Jando Yolu.....	120
3.7.3.2.2. Jecheon ve Cheongju	121
3.7.3.3. Gangwon-do Bölgesi.....	123
3.7.3.3.1. Daegwallyeong.....	123
3.7.3.3.2. Hantangang Nehri UNESCO Küresel Jeoparkı	124
3.7.3.4. Gyeongsang-do Bölgesi	124
3.7.3.4.1. Yongdusan ve Jagalchi Özel Turistik Bölgesi	125
3.7.3.4.2. Gwangalli Plajı v SUP (ayakta kürekli sörf) Bölgesi	125
3.7.3.4.3. Ulleungdo Adası ve Dokdo A3dası	126
3.7.3.4.4. Geochang Yaşlanma Karşıtı Şifa Alanı	127
3.7.3.5. Jeolla-do Bölgesi	128
3.7.3.5.1. Jeonju Hanok Köyü.....	128
3.7.3.5.2. Purple Island (Mor Ada)	129
3.7.3.5.3. Ungok Köyü.....	130
3.7.3.5.4. Gelgit Düzlükleri (Getbol).....	131
3.7.3.5.5. Jirisan Ulusal Parkı	132
3.7.3.5.6. Jeju Adası.....	132
3.8. Kuzey Kore	135
3.8.1. Kuzey Kore'nin Kısa Tarihi	135
3.8.2. Kuzey Kore'nin Coğrafi Özellikleri.....	136
3.8.3. Kuzey Kore'nin Ekoturizm Trendleri	137
3.8.3.1. Baekdu Dağı	138
3.8.3.2. Myohyang Dağı ve Pohyonsa.....	139
3.9. Moğolistan	141
3.9.1. Moğolistan'ın Kısa Tarihi	141

3.9.2. Moğolistan'ın Coğrafi Özellikleri	143
3.9.3. Moğolistan Ekoturizm Trendleri	144
3.9.3.1. Gobi Çölü	145
3.9.3.2. Altay Dağları	146
3.9.3.3. Orhun Vadisi	147
3.9.3.4. Hövsgöl Gölü	147
Sonuç ve Öneriler.....	149
Kaynakça	157

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1. Doğu asya Őlkelerinde yıllık turist verisi (milyon bazında)	10
Tablo 3.1. Japonya, 2022 yılı yabancı turistlerin Őlkelere gōre dağılımı	51
Tablo 3.2. Çin, 2022 yılı yabancı turistlerin Őlkelere gōre dağılımı.....	72
Tablo 3.3. Rusya, 2022 yılı yabancı turistlerin Őlkelere gōre dağılımı.	89
Tablo 3.4. Tayvan, 2022 yılı yabancı turistlerin Őlkelere gōre dağılımı.	102
Tablo 3.5. Gőney kore, 2022 yılı yabancı turistlerin Őlkelere gōre dağılımı....	114
Tablo 3.6. 2022 Yılı yabancı turistlerin Őlkelere gōre dağılımı	145

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3.1. Japonya'nın konumu.....	42
Şekil 3.2. Çin'in konumu	66
Şekil 3.3. Rusya'nın konumu	85
Şekil 3.4. Güney kore'nin konumu	111
Şekil 3.5. Kuzey kore'nin konumu	135
Şekil 3.6. Moğolistan'ın konumu.....	141

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 3.1. Fuji dağı	53
Fotoğraf 3.2. Ogasawara adaları	54
Fotoğraf 3.3. Kusatsu onsen	55
Fotoğraf 3.4. Nikko.....	56
Fotoğraf 3.5. Nikko.....	57
Fotoğraf 3.6. Zenkoji tapınağı	59
Fotoğraf 3.7. Okinawa adaları	62
Fotoğraf 3.8. Sedir ormanları.....	63
Fotoğraf 3.9. Tottori	64
Fotoğraf 3.10. & 3.11. Koya-san	66
Fotoğraf 3.11. Çin seddi	73
Fotoğraf 3.12. Yasak şehir	76
Fotoğraf 3.13. Terracota savaşçıları,	79
Fotoğraf 3.14. Guillin	79
Fotoğraf 3.15. Li Nehri.....	80
Fotoğraf 3.16. Reed flute mağarası.....	81
Fotoğraf 3.17. Yuyuan bahçeleri	83
Fotoğraf 3.18. Nizhnyaya kama milli parkı (tataristan)	90
Fotoğraf 3.19. Khvalynsky milli parkı (saratov bölgesi).....	92
Fotoğraf 3.20. Kandry-kul tabiat parkı (başkurtya).....	93
Fotoğraf 3.21. Shushensky bor ulusal parkı (krasnoyarsk bölgesi).....	94
Fotoğraf 3.22. Elbruz milli parkı (kabardino-balkaria)	95
Fotoğraf 3.23. Curonian spit ulusal parkı (kaliningrad bölgesi).....	95
Fotoğraf 3.24. Soçi parkı	96
Fotoğraf 3.25. Losiny ostrov (moskova)	97
Fotoğraf 3.26. Sun moon lake.....	104
Fotoğraf 3.27. Sun moon lake.....	104
Fotoğraf 3.28. Yangmingshan ulusal parkı.....	106
Fotoğraf 3.29. Kara yüzlü kaşıkçı kuşları.....	106
Fotoğraf 3.30. Fener festivali.....	107
Fotoğraf 3.31. Tuz festivali	108
Fotoğraf 3.32. Wulai kaplıcaları	109

Fotoğraf 3.33. Shilin gece pazarı	110
Fotoğraf 3.34. Bukhansan ulusal parkı	116
Fotoğraf 3.35. Songdo	117
Fotoğraf 3.36. Everland	118
Fotoğraf 3.37. Mancheonha skywalk gözlemevi	121
Fotoğraf 3.38. Jecheon ve cheongju, k-healing	122
Fotoğraf 3.39. Daegwallyeong kar festivali	123
Fotoğraf 3.40. SUP (Stand up paddle).....	126
Fotoğraf 3.41. Geochang yaşlanma karşıtı şifa alanı.....	128
Fotoğraf 3.42. Hanok evleri	129
Fotoğraf 3.43. Purple ısland.....	130
Fotoğraf 3.44. Kuzey kore genel bakış	138
Fotoğraf 3.45. Gobi çölü.....	146

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1.1. Yıllara göre Turist Dağılım Verileri.....	8
Grafik 3.1. Doğu asya ülkeleri yıllık turizm verisi (milyon bazında)	41

KISALTMALAR LİSTESİ

BM	: Birleşmiş Milletler
DTÖ	: Dünya Turizm Örgütü
GSYİH	: Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
TIES	: Uluslararası Ekoturizm Topluluğu
UNEP	: Birleşmiş Milletler Çevre Programı
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
UNWTO	: Dünya Turizm Örgütü
WTTC	: Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Son yıllarda yaşanan salgın, deprem, savaş gibi kitlesel ölümlere sebep olan felaketler turizm sektörünü de etkilemiş ve insanların kalabalık tatil kültüründen uzaklaşarak doğaya yönelmelerine neden olmuştur. Ekoturizm kitle turizmine göre bireysel, insan ve çevre varlığına daha duyarlı olması açısından insanların turizm ihtiyaçlarını karşılamada hızlı bir şekilde önem kazanmıştır. Aynı zamanda yerel kaynakların değerlendirilmesine olanak sağlaması, yerel halk için gelir kapısı ve istihdam kaynağı yaratarak yöredeki insanların refah seviyesini artırması, kültürel etkileşime katkı sunması, doğal ve kültürel varlıkların korunmasını teşvik etmesi ve fiziki altyapıların geliştirilmesi bakımından kırsal kalkınmanın temel araçlardan birisi olması sebebi ile popülerliği gün geçtikçe artmaktadır. Araştırma; Doğu Asya'da bulunan Japonya, Çin, Tayvan, Kuzey Kore, Güney Kore, Rusya ve Moğolistan ülkelerinde ekoturizm trendlerinin incelenmesi ve bu ülkelerde yer alan ekoturizm faaliyetlerinin ülkelere kattığı çevresel, ekonomik ve sosyal kazanımların neler olduğu ile ilgili literatür taramaları yapıp, bu uygulamaların ülkemizdeki ekoturizm araştırmacılarına örnek bir çalışma olması amaçlanmıştır. Araştırma; Doğu Asya ülkelerinin birçok özelliği mesela ekoturizm potansiyeli, geleneksel ürünleri, çevresel, ekonomik ve sosyal hayata katkısı incelenerek, bu ülkelerde güncel ekoturizm trendleri bağlamında neler yapıldığı sorusuna cevap aramaktadır.

Çalışmanın konusunun belirlenmesinde, çalışma ile ilgili yapılan araştırmalarda ve çalışmanın hazırlanmasında, bilgi ve tecrübelerini eksik etmeyen değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Abdurrahman DİNÇ'e, bana her zaman ve koşulda destek olan sevgili eşim Serkan DEMİREL'e ve çocuklarım Erkan Bora ve Enes Sarp'a çok teşekkür ederim. Ayrıca bu tezin her aşamasına benimle birlikte emek veren, beni cesaretlendiren çok kıymetli dostum Hatice Zehra ÇELEBİ'ye sonsuz şükranlarımı sunarım.

Ayşe DEMİREL

Konya, 2024

GİRİŞ

Artan iletişim olanakları, kısalan seyahat süreleri, sürekli yükselen ticari faaliyetlerin hacmi ve en önemlisi insanların farklı kültür, yaşantı ve coğrafi bölgelere duyduğu merak, milyonlarca insanın günlük hayatlarını devam ettirdikleri yerlerden geçici süreler için başka yerlere hareket etmelerine neden olmaktadır. Bu seyahatler yüzyıllar boyunca çeşitli neden ve amaçlarla insanların başka coğrafyalara hareketini sağlamıştır. Bu durum XX. yüzyıla özgü modern bir olay olarak görülmesine karşın, yer değiştirme insanlık tarihi kadar eskidir.

İlk olarak doğal etkenlerden dolayı zorunlu göç ve sonrasında ticari takas yapma amacı ile başlayan bu yolculuklar sonrasında insanların farklı şehirleri merak etmeleri nedeniyle bu yerlere yapılan seyahatler ile başlayan bu hareketlilik seyyahların çevrelerindeki insanlara gittikleri yerlerde yaşadıkları olayları, gördükleri tarihi yerleri, doğal güzellikleri, ekonomik faaliyetleri, kültürel dokuları anlatmaları ile hız kazanmıştır. Bahsi geçen faaliyetler insanlarda seyahat etme tutkusunu ateşlemiş ve turizm faaliyetlerinin başlamasına sebep olmuştur. Bir süre sonra dünyanın çeşitli bölgeleri turizm açısından önem kazanmış ve fazlaca üne kavuşmuştur. İnsanlar kitleler halinde bu bölgelere seyahatlere başlamıştır. Öyle ki turizm, son yıllarda dünyanın en hızlı büyüyen ve dinamik ekonomik etkinliklerinden biri olmuştur.

Bugün bir milyanın üzerindeki turist, turizm ile alakalı sektörlerin büyümesini de beraberinde getirmiştir. Turizm tüm dünyada doğrudan istihdamın yaklaşık %4'ünü ve bazı ülkelerin gayri safi milli hasılasının yaklaşık %25'ini sağlamaktadır. Bu veriler sektörün ulaştığı noktanın en önemli göstergelerindendir. Yıldızı parlayan turistik bölgeler, bireysel olarak veya tur şirketleri aracılığı ile gelen turistlerin bıraktığı para sayesinde giderek zenginleşmiş ve buldukları coğrafyada ekonomik anlamda da bir çekim alanı haline gelmişlerdir. (baka.com, 2023).

Ayrıca, Covid-19 pandemisi öncesi Dünya Turizm Örgütü'nün 2018 yılı verilerine göre turizm sektörü, dünyadaki toplam millî gelirin %11'ini oluşturmaktadır. Birçok ülkenin de millî geliri içerisinde turizm faaliyetleri önemli bir yer tutmaktadır. Aynı zamanda turizm, henüz gelişmekte olan ülkeler tarafından en fazla döviz ve

istihdam sağlayan kaynaklardan biri olarak görülmektedir. Ülkelerin kalkınmasında ve ilerlemesinde turizmin basit ve hızlı bir çözüm yolu olabileceği düşünülmektedir. Bu ülkelerin zaten sınırlı olan ekonomik ve sosyal faaliyetleri düşünüldüğünde, turizmin başka bir şekilde elde edilemeyecek kazanç ve istihdam fırsatı sağladığı daha iyi anlaşılmaktadır (zgç, 2017, s. 16).

Aynı zamanda toplum açısından turizm faaliyetleri; insanların rahatlaması, dinlenmesi, eğlenmesi veya öğrenmesi açısından son derece önemlidir. Hızlı kentleşme gürültü, çvre kirliliği, trafik, nüfus artışı, sanayileşme, yoğun çalışma saatleri, stres gibi sorunların etkisiyle insanların daha fazla dinlenme, eğlenme, gezip görme ve kendilerine boş zaman ayırma gereksinimine bağlı olarak turizm faaliyetleri de giderek önem kazanmaktadır.

Dünyada özellikle son elli yıllık dönemde yaşanan ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmeler turizm kavramının algılanmasında ve uygulanmasında önemli değişime neden olmuştur. Bu değişim ve dönüşüm turizm sektöründe hem nicelik hem de nitelik bakımından etkisini göstermiş, özellikle gelişmiş ülkelerde gittikçe yaygınlaşan ve genel olarak alternatif turizm kapsamında ele alınan ekoturizm, soft turizm, kırsal turizm ve özel ilgi turizmi gibi sürdürülebilir turizm çşitlerinin artmasına sebep olmuştur (Aydın, 2012, s.12).

Günümüzde turizm ile çvre ilişkisi hakkında, üzerinde en fazla durulan meselelerden biri sürdürülebilirliktir. Sürdürülebilir turizmin klasik turizm anlayışından farkı, yerel halk ile onların yaşam ortamlarında beraber olmak, kültürünü kabul etmek ve doğa içinde konfor yerine doğanın verdikleri ile yetinmektir.

Bir yörenin sürdürülebilirlik niteliğini taşıyabilmesi; çvrenin kalitesine, çvrenin bütün kaynaklarından koruma-kullanma dengesi göz önünde bulundurularak yararlanılmasına ve gezginleri o yeri ziyaret etmeye motive eden tüm değerlerin devamlı bir süreç halinde korunmasına bağlıdır (Mikaeili ve Memlk, 2013).

Her ne kadar sahip olunan coğrafi ve tarihi güzellikler cazibe merkezi haline geldiğinde maddi kazanç sağlansa da bu güzellikler binlerce turistin ilgi odağı olduğu zaman plansız büyüme ile ortaya çıkan olumsuz etkiler bulunmakta ve çşitli

problemler ile karşılaşılmaktadır. Meydana gelen bu olumsuz etkilerin düzeltilmesi en iyi ihtimalle uzun bir sürece ihtiyaç duyar hatta eski haline dönüştürülmesi bazı durumlarda imkânsızdır (Akoğlu, 2018, s. 4).

Turistlerden gelen istekler ile birlikte kitle turizmine yönelmiş birçok ülkede ve bölgede ortaya çıkan doğa tahribatı, sosyo-kültürel değerlerin kaybedilmesi ya da konaklama sürecinde ülkelerin kıt kaynakları olan tarımsal ürünlerin maliyetine ya da maliyetinden az bir farkla turistlere sunulması sonucu, sağlanan katma değer yeterli olup olmadığı hakkındaki çeşitli görüşler ve uygulamalar turizmde sürdürülebilirlik olgusunun güçlenmesine sebep olmuştur (Kasalak, 2015, s. 24).

Kitle turizminin doğal yaşam alanlarına zarar vermesi, turizm alanlarının sınırsız ve sorumsuz kullanımı, kitle turizminin sürdürülebilirliğinin olmaması aynı zamanda kitle turizm bölgelerinde insanların tatilden beklenen dinginliği ve sakinliği yakalayamaması, eğitim durumu yüksek olan turistlerin farklı seyahat ve turizm anlayışları benimsemeye başlaması gibi durumlar insanların alternatif turizm türlerini aramaya sevk etmiştir. Doğa ve çevre bilinci artan gezginlerin turizm anlayışı istek ve talepleri de doğru orantılı olarak değişmiştir. Daha çok doğa ile bütünleşerek daha az sayıda insanla karşılaşmak, kendi iç dünyasına yolculuk yapmak, bireysel macera ve keşif faaliyetlerinde bulunmak, doğayı keşfetmek ve doğayla baş başa vakit geçirmek, doğa sporları yapmak, yöresel mutfakları tatmak gibi olguların peşine düştükleri tahmin edilmektedir. Alternatif turizm türlerini deneyimlemek isteyen turistlerin genel özelliklerini aşağıdaki gibidir:

- 35-54 yaş arasında
- %50'si erkek, %50'si kadın
- Yüksek gelir gruplarından, %26, 6'sı 90.000 ABD doları üzerinde, %39, 5'i yönetici konumunda,
- %82'si en az üniversite mezunu,
- Yıllık seyahat harcaması geleneksel bir turistten 2000 dolar fazla,
- %50'si 8-14 gün arasında kalma gerçekleştiren turisttir.

Ekoturizmin en önemli iki kriteri ise aşağıda verilmiştir;

- Doğanın sürdürülebilirliğinin sağlanması,
- Yerel halkın turizm faaliyetlerinden pay alması (Güney Ege-Ekoturizm, 2020, s. 8).

İnsanların teknolojiye bağlı yaşamının olumsuz etkilerinin gün geçtikçe artması ve doğayla bağının zayıflamasından dolayı doğaya dönüş kavramı son zamanlarda daha çok ortaya çıkmaktadır. Son yıllarda yaşadığımız pandemi doğaya olan ihtiyacı arttırmıştır. Doğaya, tabiata meyli daha çok artan turistlerin beklentileri deniz-kum-güneş turizminin egemen olduğu turizm merkezlerinden uzakta, çevreyi bozmadan onunla bütünleşmiş bir hizmet ve bozulmamış temiz çevrede, doğayla iç içe bir tatil yapmaktır (Ayhan, 2022, s. 2).

Kitle turizminin, turizme kaynaklık eden değerler için sürdürülebilirlik anlayışından uzak oluşu ve insanların tatil beklentilerindeki değişim sebebiyle kitle turizmine alternatif olarak görülen ve küçük gruplarla doğa temelli yaklaşımı benimseyen ekoturizm ortaya çıkmıştır (Kiraz, 2022, s.16).

Bacasız sanayi olarak isimlendirilen ve ülkelere ciddi maddi kazanç sağlayan turizm sektöründe son yıllarda farklı turizm türleri ortaya çıkmıştır. Turizm olgusunun içerisine sürdürülebilirlik kavramının dâhil edilmesi ve turistlerin turizm anlayışına yönelik beklentilerinin farklılaşması ile beraber, turizmin ve türlerinin ülke geneline ve tüm yıla yayılmasına ilişkin çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu noktada önem arz eden turizm türlerinden bir tanesi de ekoturizmdir (Tutcu, 2021, s.2).

Ekoturizm bir bölgede bir yörede doğanın onlara sunduğu güzellikler ile beraber yılın her mevsimi turistlere gerçek hayat tecrübesi sunması sebebi ile bu işten maddi kazanç sağlayan halka kesintisiz gelir kaynağı oluşturması ile cazip bir turizm çeşididir. Doğal kaynakların devamlılığını temin altına alan, yörede yaşayan yerel halka maddi gelir sağlayan, bölgesine, yöresine göre zaman zaman ekonomik açıdan gelişimlerine ilk sıradan yardımcı olan ve sosyo-kültürel değerlerin korunmasına olanak sağladığı değerlendirilen ekoturizm; ekolojik sistemin korunması ve gelecek nesillere sağlıklı bir şekilde aktarılması yönünde sorumluluk taşıyan doğa temelli bir turizm türüdür.

Sürdürülebilir turizmin genel ilkelerini şu şekilde sıralanmıştır;

- Turizm organizasyonlarını yaparken talepten ziyade arz göre davranmak,
- Bölge ahalisini alınacak kararlara dahil etmek,
- Turizmi sadece yaz mevsimine değil tüm mevsimlere yaymak,
- Aşırı tüketimin, israfın ve atıkların azaltılmasına yardımcı olmak,
- Ekoturizm faaliyetlerinde çalışan personelin eğitimine katkıda bulunmak,
- Yerel halkın ve esnafın ekonomisini desteklemek,
- Ekoturizm destinasyonlarına ulaşım olanaklarını araştırmak,
- Çevreyi koruma adına doğal, tarihi ve kültürel varlıklara sahip çıkmak,
- Doğal, kültürel ve tarihi varlıkları turizme kazandırmak,
- Turizm gelirini kayda değer şekilde yükseltmek,
- Toplumsal ve kültürel kimliği korumak (Avcıkurt, 2017, s. 184).

Ekoturizmin yerel topluluklar için gelir sağlaması, çevre bilinci oluşturmaları, yerel kültürleri canlandıracağı, doğayı korumak için doğrudan ve dolaylı mali faydalar sağlayacağı öngörülmektedir. Bu çalışmada Doğu Asya'da bulunan Japonya, Çin, Tayvan, Kuzey Kore, Güney Kore, Rusya ve Moğolistan ülkelerinin ekoturizm faaliyetleri araştırılmıştır. Çalışma bu ülkelerin ekoturizm trendlerinin incelenmesi ve bu ülkelerde yer alan ekoturizm faaliyetlerinin ülkelere kattığı çevresel, ekonomik ve sosyal kazanımlar ile ilgili kaynak taramaları yapıp, bu uygulamaların ülkemizde özellikle ekoturizm alanında çalışan araştırmacılara örnek bir çalışma olması amaçlanmıştır. Çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde kavramsal çerçeve kapsamında genelden özele olmak üzere; turizm, sürdürülebilir turizm, ekoturizm, ekoturizmin önemi, ekoturizm faaliyetleri anlatılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde; araştırmanın amacı, yöntemi, evren ve örnekleme ile araştırmanın sınırlılıklarından bahsedilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde; Doğu Asya'da bulunan yedi ülkenin tarihinden, coğrafi konumundan ve genel olarak ekoturizm faaliyetlerinden bahsedilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Turizm

Turizm, özünde eğlenme ve keyifli vakit geçirme amacı olan belirli bir miktar paranın ve zamanın kullanılması veya dinlenerek ve tatil yaparak boş zamanların belirli bir biçimde değerlendirilmesi hareketidir (Fidan, 2012, s. 52).

İnsanların para kazanma amacı olmadan mütemadiyen yaşadığı yerlerin dışına farklı yerlere seyahat etmeleri, gittikleri yerlerden talep ettikleri beslenme, barınma, dinlenme, eğlenme ihtiyaçlarını gidermeleri sırasında oluşan ilişkilerin bütününe turizm denir (Kozak, 2017, s. 5).

İnsanlık tarihi kadar eski sayılan turizm faaliyetleri, günümüzde devasa boyutlara ulaşmıştır. Turist çekme ve turiste hizmet etme bilimi, sanatı ve ticareti olarak tanımlanan turizm; ulusal ve beynelmilel düzeyde kazandığı dev boyutlarla, yatırım hacmini geliştiren, gelir kapısı olan, döviz bırakan, yeni istihdam alanları açan, sosyal ve kültürel hayatı önemli ölçüde etkileyen önemli toplumsal ve insancıl fonksiyonları başaran bir nitelik kazanmıştır (Küçükaslan, 2006, s. 2).

Turizm, ticari hizmet sunumundan yararlanma, rekreasyon, rahatlama ve eğlenceli vakit geçirme amacıyla evden uzakta zaman geçirme eylemi ve sürecidir. Turizmin başlangıcı M.Ö 3000-2000 yılları arasında Mısır Piramitlerine, Yunan olimpiyatlarına, Kudüs ve Efes'e düzenlenen dini ziyaretlere kadar uzandığı düşünülmürse, turizm insanlığın varoluşundan itibaren bir şekilde hayatın içinde yer almış bir olgudur.

Turizmin doğmasına neden olan etkenler şunlardır;

- İnsanların eğlenme ve dinlenme istekleri,
- Sağlık için yer değiştirmeler,
- Spor, sanat ve kültürel etkinlikler,

- İnceleme ve araştırma için kültürel geziler,
- Kutsal sayılan yerleri ziyaretler,
- Kongre veya toplantılar,

Turizm müşterilerinin ulaşım, yemek hizmetleri, konaklama, seyahat ticareti, kültürel faaliyetler, spor ve rekreasyon, cazibe merkezleri, perakende ticaret ve diğer turizm hizmetleri gibi etkilediği alanlar oldukça fazladır (Goeldner & Ritchie, 2003, s.12).

Turizm, sanayi devriminin getirdiği refah artışı bunun yanı sıra insanlarda artan yoğun iş temposu nedeniyle dinlenme isteği doğması ile önemli bir gelişme sağlamıştır. Turistlerin taleplerine cevap veren kitle ise bu durumdan önemli ölçüde maddi kazanç sağlamıştır. Turizm, dünyanın en büyük endüstrilerinden biri haline gelmiş ve ekonomik olarak sürekli büyüyen bir sektördür (Baggio, 2013, s. 22).

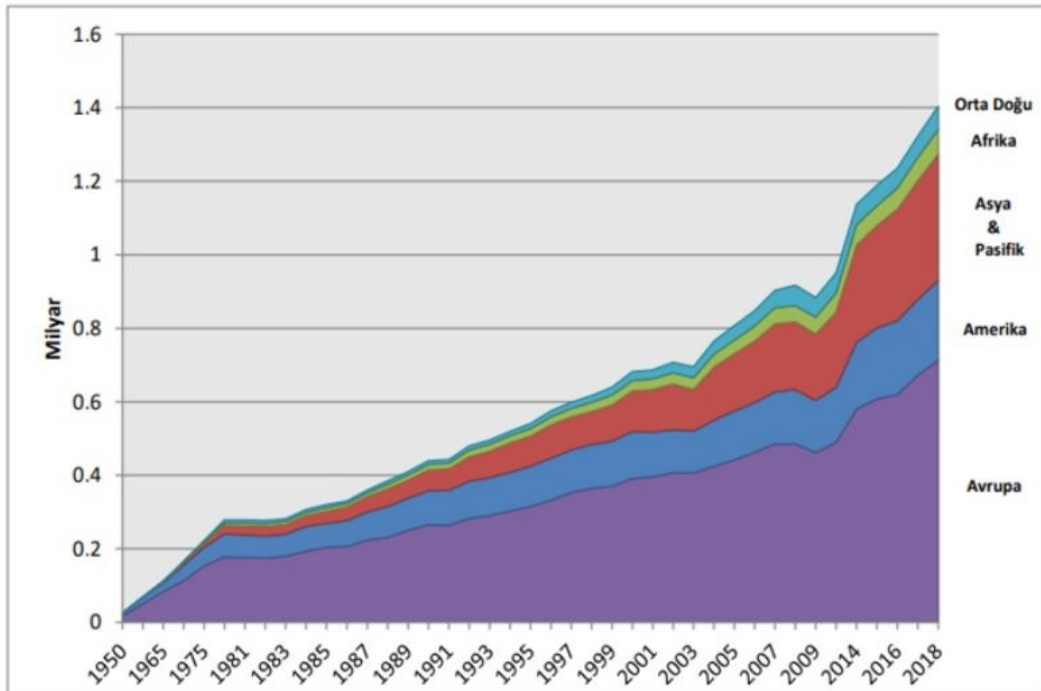
2019 yılında dünya nüfusunun 1.4 milyarı seyahat etmiştir (UNWTO, 2019). Turizm, hükümetlerin istihdam yaratmada en iyi ortağıdır. Bu nedenle turizm, dünyanın en büyük ekonomik sektörlerinden biri olup, dünya çapında 10 işten birini (319 milyon) desteklemekte ve küresel GSYİH'nın %10, 4'ünü oluşturmaktadır. Turizm pazarı sağlığa ve doğal çevreye bağlı olmasına rağmen; ancak aynı zamanda onları sıklıkla olumsuz etkiler. Bu nedenle, turizm gelişiminin çevresel sorunları özel ilgi gerektirir ve birçok önemli çalışma tarafından ele alınmıştır (Butler, 1999, s. 34).

Sosyal, kültürel ve ekonomik etkinlikler bütünü olarak turizm, ekonominin önemli bir katalizörü olarak giderek önem kazanmaktadır. Turizm, diğer ekonomik sektörlerle kıyaslandığında çevresel kaynakları fazlaca kullanan bir sektördür. (Uğurlar, 2017, s. 1).

Turizm sektörü, diğer endüstri kolları ve işletme faaliyetleriyle karşılaştırıldığında çevre üzerinde olumsuz bir etkisi olmadığı düşünülerek, uzun yıllar boyunca “temiz endüstri” ya da “bacasız endüstri” gibi tanımlamalarla anılmıştır (Bundesamt für Naturschutz, 1997; Van der Duim and Caalders, 2002).

Birçok ülkede turizmin kontrolsüz gelişimi, dünyanın birçok bölgesinde hem doğal çevreye yönelik tehditler hem de ekonomi ve sosyal hayata yönelik tehditler açısından büyük sorunlarla ilişkilidir. Öyle ki; su kirliliği, hava kirliliği ve doğal çevrenin turizm sektörü tarafından büyük ölçüde sömürülmesi, gürültü seviyesindeki artış, turizm endüstrisinin yoğun bir gelişme gösterdiği bölgelerde değerli doğal alanlardaki biyolojik çeşitliliğin kaybı ilişkin birçok örnek bulunmaktadır (Podhorecka & Dudek, 2019, s. 45).

Turizm ve seyahatlerdeki artış nedeniyle doğa israf edilmekte, turistik destinasyonlar yüksek turist akışından zarar görmekte ve yerel halkın yaşam kalitesi de olumsuz etkilenmektedir. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO), turizmin olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla 2017 yılını sürdürülebilir turizm yılı ilan etmiş ve tüm dünya nüfusunu sürdürülebilir turizm ilkelerine uygun olarak seyahat etmeye ve yerel topluluklara yönelmeye davet etmiştir (UNWTO, 2017).

Grafik 1.1. Yıllara göre turist dağılım verileri

Kaynak: (UNWTO, 2023).

Yukarıda yıllara ve bölgelere göre turist dağılımı gösterilmiştir. Bu tablodan da anlaşılacağı üzere yıllar geçtikçe teknolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel gelişmelerin etkisi ile hareket halindeki turist sayısı giderek artmıştır. Tablo 2018 yılına kadar olan verileri içermektedir lakin 2018 yılında sonraya ortaya çıkan pandemi salgını turizm sektörünü de etkilemiş hem turizm hem de turizmin alt kümeleri bu durumdan olumsuz etkilenmiştir. 2019 yılının sonlarında her ne kadar büyük bir ivme kazansa da turizm sektörü pandeminin etkisiyle büyük bir gerileme yaşamıştır. Pandemi esnasında yaşanan prestij kaybı her ne kadar devlet otoriteleri tarafından güvenli turizm uygulamaları ile desteklense de doğal olarak insanlarda oluşan sağlık endişesi baskın çıkmış ve sektör önemli miktarda küçülme yaşamıştır. Nitekim yapılan çalışmalar pandemi öncesinde var olan turizmin altın yıllarına ancak pandeminin önemli ölçüde etkisini kaybettiği 2023 yılında yaklaşıldığını göstermiştir.

2020 yılında 1.300 dolar seviyesinde olan uluslararası seyahatlerdeki kişi başı harcamanın 1.500 dolar ortalama seviyesine yükseldiğini açıklamış ve yaşanan artışın, tatil sürelerinin uzamasının yanında dünya çapında yaşanan ekonomik sıkıntıların ulaşım ve konaklama maliyetlerindeki yükselişi tetiklediğinden kaynaklandığını belirtmiştir. 2018 yılında, dünya çapındaki uluslararası turistlerin ziyaretlerinin sayısı %6 artışla 1, 4 milyara yükseldi; bu, 2010'dan bu yana en hızlı ikinci ve 2017'den (+%7) sonra ikinci en hızlı artış oldu. 2018'de uluslararası seyahat açısından en hızlı büyüyen bölgeler Orta Doğu (%10 artış) ve Afrika (%7 artış) oldu. Asya ve Avrupa %6'lık bir artışla (küresel ortalamayla aynı seviyede) onu takip ederken, Amerika %3'lük bir artış göstermiştir.

Dünya Turizm ve Seyahat Konseyi tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre 2020 yılında seyahat ve turizm sektörünün oluşturduğu gayri safi hasıla hacmindeki önceki yıla göre % 53'lük düşüşe karşılık gelen 4, 9 trilyon dolar değerinde bir kayıp yaşanmış olup, 2021 yılında bu değerde %27'lik bir artış ile yaklaşık 1 trilyon dolarlık iyileşme görüldüğü belirtilmektedir. Oransal olarak bakıldığında dünya turizm gayri safi hasılasına turizm ve seyahat sektörünün katkısı 2019 yılında % 10, 3 iken bu oran 2020 yılında % 5, 3'e düşmüş ve 2021 yılı itibarıyla bu katkı oranı % 6.3 olmuştur. 2020 yılında yaşanan ani düşüşle birlikte sektörde çalışan işgücü sayısında kayıplar

yaşanmış ve % 18, 6'lık orana karşılık gelen yaklaşık 62 milyon kişi işsiz kalmıştır. 2020 yılında sektörde istihdam edilen kişi sayısı 333 milyondan 271 milyona kadar gerilemiştir. 2021 yılında yaklaşık 18 milyon kişi tekrar istihdam edilmiştir. Bu da yıllık % 6, 6'lık bir istihdam artışına karşılık gelmektedir. 2020 yılı yerli turist harcamalarında yaşanan % 47, 4'lük azalışa karşın 2021 yılında %31, 4'lük bir turistik harcama artışı görülmüştür. Diğer bir taraftan uluslararası turizm harcamalarına bakıldığında, 2020 yılında % 69, 7 oranında yaşanan düşüşün ardından 2021 yılında %3, 8'lik bir artış yaşandığı ifade edilmiştir. (Ekoturizm İhtisas Raporu, 2022).

Çalışmanın içeriğini oluşturan ülkelerin 2022 yılında elde edilen verilere göre turist sayısı aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 1.1. Doğu asya ülkelerinde yıllık turist verisi (milyon bazında)

Country	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Çin	57.7	55.7	55.6	56.9	59.3	60.7	62.9	65.7	8.0	5.7	-
Japonya	8.4	10.4	13.4	19.7	24.0	28.7	31.2	31.9	4.1	0.2	3.8
Tayvan	7.3	8.0	9.9	10.4	10.7	10.7	11.1	11.9	1.4	0.1	0.9
Güney Kore	11.1	12.2	14.2	13.2	17.2	13.3	15.3	17.5	2.5	1.0	3.2
Moğolistan	0.5	0.4	0.4	0.4	0.4	0.5	0.5	0.6	0.1	0.0	0.3
Rusya	25.7	28.4	32.4	33.7	24.6	24.4	24.6	24.6	6.4	-	-
Kuzey Kore	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Kaynak: (wtcc.com, 2024).

1.2. Sürdürülebilir Turizm

Turizm dünyadaki en perspektifli ve dinamik işlerden biridir. Nüfus artışının hızlı olması ve doğal kaynakların aşırı ve sorumsuzca tüketimi sonucu ortaya çıkan bozulma turizm sektörünü de etkilemiştir. Doğanın korunması ve gözetilmesi zorunlu hale getirmiştir. Toplumun çevresel, ekonomik ve sosyal amaçları arasında uzlaşma arayışı içinde turizmin bilinçli ve sürdürülebilir bir şekilde planlanması ve geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Sürdürülebilirlik kavramı; ekolojik, toplumsal, politik ve ekonomik pek çok alanda genişleyen bir etki alanına sahiptir. Kitlesele turizm faaliyetlerinin günlük yaşamın bir parçası haline gelmesi ve sanayi devrimi sonrasında gelişen ağır endüstriler, sağladıkları faydanın yanı sıra, çevre üzerinde yok edici tahribata neden olmuşlardır.

Aynı zamanda dünyada ekonomik, sosyo-kültürel yaşanan gelişmelerden dolayı insanların tüketim alışkanlıklarında da değişimler görülmektedir. Turistler artık keşif, doğa bilinci, macera, dostluk, iç dünyasını zenginleştirmek peşindedirler (İsayeva & Kasalak, 2016). İnsanlar kitle turizminden yeteri doyuma ulaşarak yaygın şekilde bilinen ve popüler olan destinasyonlardan uzaklaşma eğilimine girmektedir. İnsanlar, mega kentlerin, nüfus artışında yaşanan yükselmenin ve teknolojik gelişmelerin ortaya çıkardığı sorunlar nedeniyle doğaya dönüş isteği duymaktadır. Bu sebeplerden dolayı doğa tek başına bir turizm çekim unsuru haline gelmektedir (Sayın, 2022).

Dünya Turizm Örgütü' ne göre sürdürülebilir turizm aşağıdaki konuları içermektedir:

- Mevcut flora ve fauna çeşitliliğini göz önünde bulundurarak ekolojik süreci ve bileşenleri korumak, bunların gelecek nesillere miras bırakma bilinciyle, turizm faaliyetlerine ev sahipliği yapan doğal alanlardan olabildiğince faydalanmak.
- Turizm faaliyetlerinin yürütüldüğü yerleşke ve bölgelerde sosyokültürel varlığı anlamak, saygı göstermek, mevcut kültürel yapıyı ve özelliklerin değerini bilerek korumak.
- Turizme dâhil olan tüm paydaşlara, faaliyetler boyunca elde edilen sosyoekonomik faydaların eşit dağıtılmasını, ayrıca yerel halkın bu imkânlardan istikrarlı faydalanmalarına olanak tanımak ve böylece fakirliğin önlenmesine katkıda bulunarak uzun dönem dayanan ekonomik kalkınmayı sağlamak.
- Gerekli çevrebilim sürecini gözeterek ve biyoçeşitlilik ile doğal mirasın korunması ve turizm gelişiminin başlıca elemanlarından biri olan çevresel kaynaklardan en iyi oranda faydalanmak.
- Yöre (Yerel) halkının sosyokültürel gerçekliğine saygı duymak, kurulmuş ve yaşayan kültürel mirasını ve geleneksel değerlerini korumak, kültürler arası anlayış ve toleransa katkıda bulunmak.
- Tüm paydaşlara sosyo-ekonomik faydaların adil ve eşit dağıtılmasını ayrıca istikrarlı istihdam olanakları, gelir getiren fırsatlar, yerel halka sosyal hizmet

sağlayarak ve fakirliğin azalmasına katkıda bulunarak uzun döneme dayanan ekonomik çalışmaları garanti etmek (unwto.com, 2021).

Sürdürülebilir turizm ile turizmin toplum ve çevre üzerindeki olumsuz etkileri en aza indirilerek yerel ekonomiye, doğal ve kültürel mirasın korunmasına, bölge halkı ile ziyaretçilerin yaşam kalitelerinin artmasına katkı sağlanması hedeflenmektedir. Sürdürülebilir turizm kavramı esas itibariyle bir turizm türünü değil, farklı turizm türlerinin geliştirilmesine yönelik faaliyetler yürütülürken benimsenmesi gereken ilkeleri tanımlamaktadır. Bu kapsamda farklı turizm türlerinin ekonomik, kültürel, sosyal ve çevresel sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde geliştirilmesi ve toplum temelli bir anlayış ile turizmin yerel ekonomik kalkınma boyutuna odaklanılmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

Birleşmiş Milletler Çevre Programı ve Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'ne (UNWTO) göre sürdürülebilir turizm ilkeleri şunlardır:

- Ekonomik Süreklilik: Turizm güzergâhlarının ve girişimlerinin başarılarını sürdürebilmeleri, uzun sürede fayda sağlamaya devam edebilmeleri için tasarlanan politikaların yerelde uygulanabilirliğini ve işletmelerin ulusal ve uluslararası mecrada ve tematik bağlamda rekabet edebilirliğini sağlamak.
- Yerel Kalkınma: Ziyaretçilerin bölgede geceleme, yerel üretici ve hizmet sağlayıcı ile temas kurma, yapılan harcama oranını çoğaltıcı önlemleri destekleyerek, turizmin ev sahibi destinasyona katkısını artırmak.
- İstihdam Kalitesi: Irk, kültür, cinsiyet, engellilik gibi konularda ayrımcılık yapılmaksızın, mesleki gelişimini ve uzmanlaşmayı desteklemek, ücret ve hizmet kalitesini iyileştirilerek turizm ile yaratılan yerel istihdamın niteliğini ve niceliğini arttırmak.
- Sosyal Katılım ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği: Turizm faaliyetlerinden elde edilen ekonomik ve sosyal faydaların, genele eşit ve adil bir biçimde dağıtılması için çalışmak, ekonomik ve sosyal olarak dezavantajlı kesime sağlanan fırsatları, gelir ve hizmetleri iyileştirmek.

- Ziyaretçi Memnuniyeti: Irk, cinsiyet, kültür, engellilik durumu, yaş veya başka herhangi bir ayrımcılık yapılmaksızın, ziyaretçilere güvenli, tatmin edici, devamlı ve yenilikçi bir deneyim sunarak “sorumlu turist” olgusunu desteklemek.

- Yerelden Kontrol: Yerel yönetimlerin planlama, yönetim ve yürütme aşamalarında turizmin diğer paydaşlarıyla temas içerisinde olmak, yerelde turizmin gelişimi konularında bölge halkı/toplulukları ve sivil topluma güç kazandırmak ve bütün süreçlere dâhil etmek.

- Toplumsal Refah: Sosyal bozulma ve deformasyona yol açmadan yöre halkının sosyal yapı ve kaynaklara, imkânlara ve yaşam destek sistemlerine ulaşmalarını sağlayarak, yaşam kalitelerini korumak ve iyileştirmek.

- Kültürel Zenginlik: Tarihi mirasa, özgün kültüre, geleneklere ve yöre halkının ayırt edici özelliklerine saygı duymak ve bunların değerlerini artırmak.

- Fiziki Bütünlük: Kentsel ve kırsal alanların kalitesini korumak, iyileştirmek ve çevrenin fiziki ve görsel açıdan deformasyonunu önlemek.

- Biyolojik Çeşitlilik: Doğal alanların, yaşam alanlarının, yaban hayatının, türlerin ve endemizmin (yöreye özgü türlerin) korunmasını desteklemek ve bunlara verilen zararı asgari düzeye indirmek, bu uygulamalar süresince ve sonrasında koruma-kullanma dengesi gözeterek bunların bilinirliğini artırmak.

- Kaynakların Verimli Kullanımı: Turizm tesislerinin ve hizmetlerinin gelişimi ve işletiminde, kısıtlı ve yenilenmeyen kaynakların kullanımını en az düzeye indirmek, kültürel, doğal ve tarihi değerlerin ulusal ve uluslararası tanınırlığı artırmak, uygulamalar süresince ve sonrasında koruma dengesi gözeterek, bilinirliklerini artırmak.

- Çevresel Etki: Turizm işletmeleri ve ziyaretçilerden kaynaklanan su, hava ve toprak kirliliğini ve atık üretimini en aza indirmek, yöre halkını, hem işletme sahibi ve çalışanlarını hem de misafirleri çevresel etkileşim bağlamında bilgilendirmek ve “sorumlu işletme”, “sorumlu turist” gibi kavramları yaygınlaştırmak.

Aynı zamanda Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO), sürdürülebilir turizm gelişiminin tanımını “geleceğin fırsatlarını korurken ve geliştirirken, mevcut turistlerin ve ev sahibi bölgelerin ihtiyaçlarını karşılamak” olarak sunmaktadır. Günümüzde turizm ile çevre ilişkileri hakkında üzerinde en fazla durulan konulardan biri sürdürülebilirliktir. Sürdürülebilir turizmin klasik turizm anlayışından farkı, yerel halk ile onların yaşam ortamlarında beraber olmak, kültürünü kabul etmek ve doğa içinde konfor yerine doğanın verdikleri ile yetinmektir. Bir yörenin sürdürülebilirlik niteliğini taşıyabilmesi; çevrenin kalitesine, çevrenin tüm kaynaklarından koruma-kullanma dengesi gözetilerek yararlanılmasına ve turisti o yeri ziyaret etmeye motive eden tüm değerlerin devamlı bir süreç halinde korumasına bağlıdır (Mikaeili ve Memlük, 2013).

1.3. Ekoturizm Kavramı

Tüm dünyayı etkisi altına sanayi devrimi ile insanlar refah seviyelerinin de artmasına paralel olarak farklı yerlere seyahat etmeye ve farklı yerler tanımaya yönelmişlerdir. Bu durum XX. yüzyıl itibarı ile turizmin dünya ticaret sahnesinde gittikçe yükselmesine vesile olmuştur. Turizm genel itibarı ile kendine özgü coğrafi, kültürel ve tarihi özellikleri bulunan bir yerin gelen ilk turistlerce parlatılmasıyla ortaya çıkmış ve sonrasında gazete, dergi, televizyon gibi kitle iletişim araçları aracılığı ile insanlara tanıtılarak yerlerin giderek ün kazanmasına olanak sağlamıştır.

Yıldızı parlayan turistik yerler bireysel olarak veya tur şirketleri aracılığı ile gelen turistlerin harcadığı para ile orantılı olarak zenginleşmiş ve buldukları bölgelerde ekonomik anlamda da bir cazibe alanı haline gelmişlerdir. 1990'lara gelindiğinde deniz, kum, güneş üçlüsünün bulunduğu bölgelere kitlesel halde gelen turistlerin artlarında bıraktıkları tahribat giderek artmış ve plansız yapılaşma, turizme bağlı ekonomik ve çevresel sorunlar nedeni ile birtakım önlemlerin alınması gerektiği tartışılmaya başlanmıştır.

Durumun farkına varmış olan pek çok ülke, turizmde sürdürülebilirliği sağlamak üzere yoğun bir gayret sarf etmektedir. Bu bağlamda ülkeler turizme ilişkin faaliyetlerini çeşitlendirme yoluna gitmektedir (Tutcu, 2021, s.2).

Ekoturizm, turizm endüstrisinin, çevreye ve yerel kültürlerle sorumlu bir şekilde dahil olma ahlakını yansıtan bir alt kümesidir. Terim resmi olarak 1983 yılında Meksikalı çevreci ve mimar Héctor Ceballos-Lascuráin tarafından tanıtılmıştır (Mckinney, 2016, s. 2).

1998 yılında Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi 2002 yılını “Uluslararası Ekoturizm Yılı” olarak ilan etmiştir. Ekoturizm tanımı hala gelişmeye açık olmakla birlikte temel olarak sürdürülebilir çevre ve kırsal kalkınma üzerinden açıklanmaya çalışılmaktadır. 2002 Uluslararası Ekoturizm Yılı içerisinde Kanada’da gerçekleştirilen Dünya Ekoturizm Zirvesinde de ekoturizm az gelişmiş bölgelerde yoksulluk ile mücadelede önemli bir silah olarak açıklanmış ve bu kapsamda sürdürülebilir kalkınmanın bir parçası olarak ele alınmıştır.

Yine bu zirvede belirtilen başlıca ilkeler ışığında ekoturizm faaliyetleri ile;

- Doğal hayatın ve kültürel mirasın korunmasına katkıda bulunmaya,
- Yerel halkın turizmden doğrudan fayda sağlamasına ve refah seviyesini yükseltmesine,
- Ziyaret edilen bölge hakkında farkındalık oluşturulmasına katkıda bulunmaya çalışıldığı ifade edilmiştir (Ekoturizm Sektör Raporu, 2020).

Ekoturizmin amaçları şu şekilde sıralanabilir (Yürük, 2003):

- Turizmin doğal ve geleneksel çevreye verdiği zararın en aza indirilmesi,
- Turistlere ve yerel halka doğanın ve geleneksel sosyo-kültürel çevrenin korunmasına yönelik eğitim verilmesi,
- Turizmin yerel halkın ihtiyaçlarının karşılayan, yerel yönetim ve halkla iş birliği içinde gelişen sorumlu bir ticaret olarak özendirilmesinin sağlanması,
- Koruma kapsamındaki (doğal ve sosyokültürel) alanların yönetim için kaynak ayrılması,
- Turizmin yerel halkın geçimine katkıda bulunmasını sağlayacak şekilde geliştirilmesinin temin edilmesi,

- Turizmin gelişiminin yörenin sosyal ve çevresel kapasitesini artıracak şekilde gelişmesi,
- Çevreyle uyumlu, doğal ve geleneksel sosyo-kültürel yaşamla iç içe geçen, yöresel bitki örtüsünü ve yaban hayatını koruyan turizmin alt yapı yatırımlarının gerçekleştirilmesidir.

Ekoturizmin kendisi, doğal kaynaklara dayalı turizmin bireysel sürdürülebilir bir halidir. Ekoturizmin somut ve kesin bir tanımı olmasa da, temel ilkelerinin net bir resmini oluşturan, iyi bilinen pek çok tanım vardır ve bunlar Tablo 1’de gösterilmektedir (Kiper, 2013).

Ekoturizm faaliyetlerine katılan kişilere ekoturist denilmektedir. Ekoturistleri 3 grupta inceleyebiliriz:

1. Sert ekoturistler

Bu tür gezginler sürekli olarak gerçek yaşam deneyimlerinin peşinde oldukları için farklı geziler düzenlerler. Bu turistler fiziksel olarak aktif oldukları için zor aktiviteleri tercih etmekte ve bundan keyif almaktadırlar. Küçük gruplar halinde ve az hizmetle seyahat etmek onlar için bir önceliktir. Çevreye karşı güçlü ve saygılı bir tutumları vardır.

2. Yumuşak ekoturistler

Bu tür gezginler çok aktif olmadıkları için kaliteli hizmetleri tercih etmektedirler. Büyük gruplar onlar için bir önceliktir. Ekoturizm ve geleneksel tatilleri sevmekte ve bundan keyif almaktadırlar. Daha sert ekoturistler gezileri kendileri organize ederken, daha yumuşak olanlar tur acentelerine ve tur operatörlerine yönelmektedirler.

3. Yapılandırılmış ekoturistler

Bu turistler için ekoturizm zor olduğundan oldukça enerjik ve fiziksel olarak aktif olsalar bile, daha yumuşak ekoturistler gibi kaliteli hizmet, konforlu koşullar ve gurme yemeklerin olduğu büyük gruplarla yapılan gezileri seviyor ve tercih

etmektedirler. Dolayısıyla bu turistler doğayla etkileşime girmeyi severler ve sert ve yumuşak türlerin bir karışımıdır (Huseyinli, 2020, s. 8).

1.3.1. Ekoturizmin Önemi

Kalabalık şehirlerde zorlu çevre problemleriyle yaşamlarını sürdürmeye çalışan insanların tatil ihtiyaçları bulunmaktadır ve bu ihtiyaçları karşılama noktasında farklı turizm arayışlarına girmektedirler (Korkmaz & Tolunay, 2002, s. 431).

Ekoturizm sürdürülebilir turizm alanının bir alt bileşenidir. Ekoturizmin sürdürülebilir kalkınma için etkili bir araç olarak algılanan potansiyeli, bunun temel nedenidir. Gelişmekte olan ülkeler artık bunu benimsiyor ve ekonomik kalkınma ve koruma stratejilerine dahil etmektedir. Alternatif bir turizm olarak ekoturizm, öğrenmek, araştırma yapmak veya çevre dostu faaliyetler yürütmek amacıyla doğal alanların ziyaret edilmesini, yani yerel toplulukların ekonomik ve sosyal kalkınmasını sağlayan, doğa deneyimine dayalı bir turizmi içermektedir. Öncelikle doğayı, doğasını, bitki örtüsünü, faunasını ve bunların yaşam alanlarının yanı sıra bölgedeki kültürel eserleri deneyimlemeye ve öğrenmeye odaklanır. 2002 Uluslararası Ekoturizm Yılı içerisinde Kanada'da gerçekleştirilen Dünya Ekoturizm Zirvesinde de ekoturizm az gelişmiş bölgelerde yoksulluk ile mücadelede önemli bir silah olarak açıklanmış ve bu kapsamda sürdürülebilir kalkınmanın bir parçası olarak ele alınmıştır.

Ekoturizm 'yumuşak turizm', 'sorumlu turizm', 'yeşil turizm', 'alternatif turizm' vb. gibi birçok isimle anılmaktadır. Bu isimlerde bulunan tek tutarlılık doğayla olan bağlantıdır (Hussain, 2022, s. 1).

Ekoturizme adanmış ilk kuruluş olan Uluslararası Ekoturizm Topluluğu (TIES) 1990 yılında kuruldu (www.ecotourism.org). 1990'lardan bu yana ekoturizm, küresel turizmin en hızlı büyüyen sektörlerinden biri oldu. Ekoturizm, turizm sektöründe alternatif ve önemli bir koruma aracı ve insanların çevre üzerinde olumlu bir etki yaratmasının bir yolu olarak geniş çapta tanıtılmaktadır. Ekoturizm, kültürel ve biyolojik çeşitliliği korumasının yanında ekoturizm bölgelerinde yaşayan yerel halkın

eğitimini geliştirme, yabani yaşam alanlarını koruma ve ev sahibi ülkelerin ekonomik koşullarını iyileştirme potansiyeline sahiptir.

1.3.2. Ekoturizmin Amaçları

Ekoturizm, dünyanın doğal ve kültürel çevrelerindeki çeşitliliğin korunması ve sürdürülmesine adanmıştır. Ziyaretçileri evreye en az düzeyde müdahaleci veya yıkıcı olacak şekilde ağırlar ve eğlendirir ve faaliyet gösterdiği lokasyonlardaki yerel kültürleri sürdürür ve destekler. Ekoturizm ayrıca turizmle ilgili gelirin önemli olduğu yerel ekonomilerin çeşitliliğini teşvik etmeye ve desteklemeye çalışmaktadır. Turistlerin desteğiyle yerel hizmetler ve üreticiler daha büyük yabancı şirketlerle rekabet edebilir ve yerel aileler kendilerini destekleyebilir.

Ekoturizm hem yerel halka hem de korunan alana fayda sağlamak için mkemmek bir aracı temsil etmektedir. Ekoturizmin ncelikli ve ana hedefi turizmi; topluma, bireye, çevreye, doğal, tarihi ve kültürel her türlü yapı ve varlığa zarar vermeden, ulusal ve yerel ekonomiye, toplumsal hayata fayda ve katma değer sağlayacak şekilde geliştirmektir. Daha geniş bir açıyla bakılacak olursa ekoturizmin amaçları şu şekilde sıralanabilir;

- Temel ekolojik sistemleri ve biyolojik çeşitliliği sürdürmek
- Yerel toplumun yaşam kalitesini arttırmak
- Biyolojik çeşitliliğin korunmasını sağlamak
- Bazı önemli endüstrileri destekleyen tür ve ekosistemlerin kullanımının sürdürmek
- Topumlarda sosyal ve kültürel bütünleşmeyi sağlamak
- Doğal kaynakların maddi olmayan kullanımı (manevi, eğlence, estetik) için çeşitli fırsatlar geliştirmek
- Gelen konuklar için yüksek kalitede ve düzeyde bir deneyim yaşatmak
- Uzun vadeli sürdürülebilir bir ekonomi geliştirmek (alışkan, 2020, s. 8).

Doğal kaynakların, doğal alana zarar vermeden turizm çekiciliği olarak kullanılabilmesi sürdürülebilir kalkınma stratejisinin ideal bir bileşenidir. Korunan alanların yönetimi ve geliştirilmesinde önemli bir araç olan ekoturizmin esnek bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Ancak bir ekoturizm girişiminin nihai başarısı için aşağıdaki unsurlar çok önemlidir. Ekoturizm şunları sağlamalıdır:

- Korunan bir alanın doğal kaynakları üzerinde düşük etkiye sahip olmak,
- Paydaşları (bireyler, topluluklar, ekoturistler, tur operatörleri ve devlet kurumları) sürece dahil etmek,
- Planlama, geliştirme, uygulama yapmak,
- Yerel kültürlere ve geleneklere saygı göstermek,
- Yerel halk için sürdürülebilir ve adil gelir yaratmak
- Korunan alanların korunması için gelir elde etmek
- Paydaşları doğayı koruma konusunda eğitmek (Drum & Moore, 2002, s. 15).

Ekoturizmin ekonomik yararları, doğrudan yararlar ve dolaylı yararlar olarak ikiye ayrılarak incelenir. Doğrudan etkiler, turistlerin tüm faaliyetleri için yaptıkları harcamalardan kazanılan gelire doğrudan gelir denir. Örneğin bir restoranın elde ettiği gelirin bir kısmı kendisine hammadde sağlayan veya ürünleri hazırladığı aracı ve gereci üreten diğer sektörler için pay edilmektedir. Bu da ülke ekonomisine dolaylı bir ekonomik katkı sunmaktadır (Çalışkan, 2020, s. 16).

Doğru bir şekilde planlanan ve kontrol edilebilen ekoturizm ile çevresel değerlerin sürdürülmesine, geliştirilmesine farklı yollarla etki sağlanmaktadır. Ekoturizm ile oluşturabilecek avantajları aşağıdaki gibi özetlenir:

- Yerel halk için ekonomik yarar sağlar, yaşam kalitesini yükseltir,
- Endüstriyel uygulamaların geliştirilemeyeceği orman köyleri gibi bölgelerde ekonomik canlılık ve istihdam sağlayan bir sektördür. Bunun sayesinde bu bölgelerde yaşanan göçlere engel olabilecek hatta ters göç yaşanmasına olanak sağlar,
- Ekoturizm kavramının da yerel halk kendilerini ve bölgelerini etkileyen kararları almakta rol oynar,

- Ekoturizm kültürel ve doğa mirasının korunmasını ve dünya biyoçeşitliliğinin sürdürülmesine olanak sağlar,
- Ekoturizm faaliyetleri, bulunduğu yörelere ekonomik ve turistik açıdan itibar kazandırmaktadır,
- Yerli halkla ilişkiyi ve daha önce tecrübe edilmemiş değişik faaliyetleri sağladığından dolayı turistler için daha hoş deneyimler sağlar,
- Turizmin ekonomi, çevre ve sosyal yaşam alanında olumsuz etkilerini en aza indirger,
- Küçük ziyaretçi gruplarına çoğu işletmelerin hizmette bulunmasına olanak sağlayarak küçük ölçekli işletmelere istihdam artışı sağlamaktadır,
- Ekoturizm kültürel açıdan duyarlı olup ziyaretçi ve ev sahibi halk arasında saygıyı sağlar, yerel gurur ve güven oluşturur,
- Ekoturizmin bir diğer avantajı da yüksek maliyetli yatırımlar gerektirmemesi böylece gelişmekte olan ülkelerde hızla benimsenen bir sektör olmasıdır (Üzümcü, 2017, s. 14).

1.3.3. Ekoturizmin Etkileri ve Faydaları

Ekoturizmin genel felsefesi ile uygulamada yaşanan birtakım zıtlıklara karşın, sorumluluk bilinciyle yürütülen faaliyetlerin; farklı alanlarla etkileşimde olması sayesinde pek çok olumlu gelişim ögesine işaret ettiği söylenebilir (Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı, 2012). Özellikle, ekonomi, yerel istihdam artışı, kültür ve çevre gibi alanlarla olan ilişkileri neticesinde bu faydaları şu şekilde özetlenebilir;

Ekoturizm;

- Faaliyetlerin yürütüldüğü bölgede ikamet eden yöre ahalsinin ekonomik refahını artırır ve böylece finansal gelişime bağlı olarak yaşam kalitesi ve toplumsal statüsünde gelişim sağlar,
- Özellikle, yoğun sanayi hareketinin yürütülemediği alanlarda gerçekleştirilen faaliyetler sayesinde, bölgede istihdam seçenekleri üretir,

- Yeterli istihdam fırsatı olmayan ve bu nedenle, endüstriyel alanlara doğru olan vasıfsız işçi göçünü engeller, insanların aşına oldukları bölgelerde ekonomik faaliyet yürütmeleri ve hatta istihdam oluşturmalarına fırsat tanır,
- Doğal yapının, ekolojik dengenin ve fauna ile flora çeşitliliğinin korunması ve bu koruma stratejileri için kaynak oluşturulmasını sağlar,
- Bölgelerin marka değerlerinin oluşmasına ve oluşan değer market gücünün artmasına olanak tanır,
- Deneyim ve gözlem de içermesi nedeniyle, ziyaretçiler açısından da önemli bir kültürel ve ekolojik etkileşim fırsatı sunar,
- Sorumlu bir tavırla yürütülmesi sayesinde; insan kaynaklı tahribatı en aza indirger,
- Ağır sanayi atılımı yapma noktasında yeterli ekonomik ve insan gücüne sahip olmayan ülkelerde ulusal ve uluslararası ekonomik bir getiri sağlar (Kiraz, 2022, s.35).

Ekoturizmin faydaları arasında çevre bilincinin artırılması, yerel kültürün onurlandırılması, koruma için mali yardım sağlanması ve insan hakları ile demokratik hareketlerin teşvik edilmesi yer almaktadır. Ekoturizm, ziyaretçilerin çevre hakkında bilgi edinmelerine ve kendilerini diğer insanların kültürlerine ve yaşam tarzlarına dahil etmelerine olanak tanır.

1.3.4. Ekoturizmin Türleri

Ekoturizm oldukça geniş bir faaliyet yelpazesine sahiptir. Doğa temelli olması sebebi ile her bölgenin coğrafi özelliklerine, sosyo- ekonomik yapısına veya kültürel cazibe merkezlerinin varlığına göre farklılık gösteren bir turizm türüdür.

Ekoturizm çeşitli kıstaslara göre gruplandırılır. Bu kıstaslar, turizmde kullanılan araç ve ekipmanlar (araba, balon, at, kano, bisiklet), gidilen yerin doğası (göl, mağara, yayla, dağ), yapılan etkinliğin özelliği (yürüyüş, av, tırmanma, bilim, akarsu) gibi çeşitlilik gösterir (Erdoğan, 2014, s. 145).

Ekoturizm faaliyetler aşağıda sıralanmıştır:

1.3.4.1. Kültür Turizmi

Dünya Turizm rgt'nün (UNWTO) verilerine göre kültür turizmi en gelişmiş turizm türleri arasında yer alıyor. Kültür turizmi, bir toplumun alışkanlıklarını, onun soyut ve somut özelliklerini kendi yaşam alanlarında deneyimlemek amacıyla yapılan seyahatlerdir (Saçılık ve Toptaş, 2017).

Kültür turizmi, tarihi ve kültürel eşyaların, sanat eserlerinin ve sosyo-ekonomik olguların gezginlere turizm ürünü olarak sunulduğu bir turizm kavramıdır. Kültür turizmini, "bir bölgede yaşayan bir grup insanın, ziyaretçinin ilgi ve amacı doğrultusunda, somut ve soyut özelliklerini gerçek ortamında deneyimlemek amacıyla seyahat etmesi" olarak tanımlamak mümkündür (Bahçe, 2009). Geleneksel el sanatları ve folklor değerleri kültür turizminin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Evler, seramikler, mezarlar, antik kentler ve müzeler arkeologların ve tarih severlerin büyük ilgisini çekmektedir (Ayhan, 2017, s.23).

1.3.4.2. Yayla Turizmi

Doğayla iç içe yaşamayı sevenlerin gerçekleştirdiği turistik faaliyete yayla turizmi adı verilmektedir (Ayhan, 2017, s. 34). Kentleşmeyle birlikte yaylalar artık hayvanları otlatmak yerine yaz aylarında daha serin yaşamak için kullanılıyor. Bu nedenle yaylalarda insanların yer değiştirmesi sonucu oluşan turizm olgusu oluşmaya başlamış, yaylaların turistik amaçlı kullanılması sonucunda da yeni yayla turizmi ortaya çıkmıştır. Türkiye'de ekoturizm türlerinden biri olan yayla turizmi, hem iç hem de dış turizm açısından, doğal yapının çevrenin korunduğu, spor amaçlı ve doğayla iç içe bir tatili kapsayan bir turizm türü olarak tanımlanabilir. Özenle korunmuş ve yapısı evre dostudur. Yayla turizminin en önemli çekiciliği sıcak ve alçak bölgelerden soğuk ve yüksek yerlere kaçıştır. Deniz turizminin tam tersi sayılabilecek yayla turizmi, daha pasif ve daha kalabalık olan deniz, kum ve güneş turizmine göre daha küçük gruplarla daha aktif bir turizm türüdür. Yaylalarda ata binme, dağ yürüyüşü, bitki inceleme vb. faaliyetler gerçekleştirilebilir (Unur, 2019, s. 690). Yayla turizmi doğayla iç içe olma fırsatı sunması nedeniyle ekoturistler için önemli bir aktivitedir.

1.3.4.3. Mağara Turizmi

Turizmde önemli bir yere sahip olan mağaralar, doğal yer altı oyuklarıdır. Oluşumu binlerce yıl süren benzersiz görsel zenginliğiyle bugünkü durumuna ulaşmaktadır (Ayhan, 2017, s. 34).

Mağaracılık bilimsel ve sportif hedeflerle yapılan bir aktivitedir. Mağaracılık aktiviteleri dünyadaki en tehlikeli doğa sporlarından biri olarak kabul edilmektedir. Mağara içinde biriken kimyasal zehirli gazlar bu tehlikenin en önemli sebeplerindendir. Bireysel veya grup halinde yapılabilen mağaracılık, yeraltında, dağlarda veya kayalık bölgelerde bulunan, toprakla ve güneş ışığıyla ulaşamayacak derinlikte, en az bir kişinin girebileceği genişlikte doğal oyuklar/kayalıklar ve yer altı boşlukları olarak tanımlanmaktadır. (Çalışkan, 2020, s. 41). Ekoturistlerin en çok ilgisini çeken faaliyetlerden biri olan mağaracılık turizmi dünyada önemli bir yere sahiptir.

1.3.4.4. Av Turizmi

Eğitimini almış kişilerce yapılan, çevreye zarar vermeden sadece yasal olarak uygun ve olgun hayvanların avlanmasına av turizmi adı verilmektedir (Uluslan ve Batman, 2010, s. 248). Av turizmi insanın yaratılış içgüdülerini tatmin ettiği düşünülmektedir. Av turları doğadan ve temiz havadan yararlanma ihtiyacını karşılama, nadir bitki türlerini görme fırsatı sağlar. Av turları yaban hayatı kaynaklarının kontrollü bir şekilde avcılarının kullanımına sunulmasına olanak sağlar. İnsanları sıkıcı ortamlarından uzaklaştırmayı da amaçlayan av turizmi, insanların doğayla bağ kurmasını da sağlamaktadır. Av turizmi, kırsal alanda turizmin çeşitlendirilmesi, bölgede yaşayan yerel halkın sosyo-ekonomik durumunun iyileştirilmesi, turizm faaliyetlerinin ülke genelinde yaygınlaştırılması ve yerel halkın yaptığı ürünlerin keşfedilmesi ve değerlendirilmesi açısından önemlidir (Keskin, 2019, s. 35). Av turizmi, çoğunlukla doğayla baş başa yapılan bir doğa turizmi faaliyetidir.

1.3.4.5. Doğa Yürüyüşü (Trekking)

Trekking (doğa yürüyüşü), şehir stresinden ve gürültüsünden kaçmak, doğayla bağ kurmak isteyen bireylerin çoğunlukla tercih ettiği bir turizm türüdür (Uluslan ve Batman, 2010, s. 249).

Trekking kavramı doğal yürüyüş olarak anlam kazanmıştır. Her ne kadar dağcılığın bir alt dalı olarak tanınsa da başlı başına farklı bir faaliyettir. Modern anlamda ise bölgenin dağlık alanlarında, dağcılık teknikleri gerektirmeden, engebeli alanlara girmeden, belli zorluk ve özelliklerdeki doğal koşullarda, küçük patika yolların takip edildiği, yaş gruplarına göre zamanı ayarlanan ve sınırlı olarak düzenlenen uzun yürüyüşlerin genel terimidir. Trekking rotaları mesafe ve zorluklarına göre sınıflandırılır. Trekking bir günlük geziden bir aya kadar değişebilir. Meraklılar, doğayla iç içe olmak, aralıklarla kondisyon ve becerilerini ölçmek, sürekli değişen bitki örtüsünü gözlemlemek, donmuş göl kenarlarında kamp yapmak gibi amaçlarla etkinlik düzenliyor. Yürüme; doğal yaşamı gözlemlemek, eğlenceli deneyimler yaşamak ve yerel halkla etkileşim kurarak ortak bir yaşamı paylaşmak amacıyla yapılan uzun mesafe yürüyüş ve çadır kampıdır. Özel ekipman, alet ve kıyafet gerektirir. Yürüme işi yolun zorluğuna bağlıdır; zorluk düzeyi zor, orta ve kolay arasında değişebilmektedir (Pekerşen, 2019, s. 505). Trekking popüler ekoturizm aktivitelerinden biridir.

1.3.4.6. Bitki İnceleme (Botanik) Turizmi

Botanik turizmi, Fransızca "botanik" kelimesinden türeyen ve bitki bilimi anlamına gelen, doğaya verilen zararlar ve tahribatlar nedeniyle doğaya nostalji oluşturulması ve bitki türlerinin ve özelliklerinin incelenmesine dayanan bir turizm türüdür. Doğal ortamlarda dinlenmek, eğlenmek gibi rekreasyonel amaçlı seyahat imkanı sunmakta ve meraklılara bitki türlerini inceleyip araştırabilecekleri bir ortam hazırlamaktadır. Eskiden bilimsel amaçlı seyahat olsa da günümüzde doğaya meraklı ve doğayla ilgilenen birçok insanın ilgisini çekmektedir (Çetin ve Çanga, 2019, s. 61). Oldukça zengin bir çiçek yapısına sahip olan ormanlar, odunsu tür zenginliğiyle dikkat çekmektedir. Bazı yerlerde ağaçlar göl kıyısına kadar uzanır. Yaylalar turist çekme potansiyeline sahip yerlerdir (Ayhan, 2017, s. 35). Botanik bahçesini ziyaret edenlerin

% 40, 5'inin kalabalık şehirlerden kaçmak ve stres atmak için ziyaret ettiği sonucuna varılmıştır (Karaşah ve Var, 2016, s. 120). Bitki araştırmaları ekoturizm faaliyetleri içerisinde popüler faaliyetlerden biridir.

1.3.4.7. Kuş Gözlemi Turizmi

Kuşların dünyasından doğayı tanımanızı sağlayan gözlemsel bir spordur. Turistlerin ilgisini çeken çok çeşitli kuş türleri bulunmaktadır (İsen, 2013, s. 40). Kuş gözlemciliği turizmi, öncelikli amacı kuş gözlemciliği olan seyahatlerdir. Yaban hayatı habitatı doğal çevrenin bileşenlerine, kuşlara ve onların habitatına odaklandığından kuş gözlemciliği turizmi doğa temelli turizmin bir alt kategorisidir. Bu tür turizm faaliyetlerine katılan turistlerin amacı; kuşları doğal bir şekilde, özellikle doğal ortamlarda izleme deneyimidir. Turizm sözlüğünde, kuşları izleme arzusuyla düzenlenen turistik faaliyetler bazı kaynaklarda “ornitoturizm” ve “aviturizm” olarak da adlandırılmaktadır (Arsezen, 2019, s. 300). Kuş gözlemciliği popüler ekoturizm faaliyetlerinden biridir.

1.3.4.8. Foto Safari

Foto safari, doğada, yaşam alanlarında, bazen de avlanmak amacıyla fotoğraf çekmek amacıyla düzenlenen gezilerdir. Foto safariye uygun bölgelerdeki kuş türlerinin bulunduğu yaylalar, panoramik manzarası ve bölgede yaşayan kuşlarıyla yerli ve yabancı turistlerin ve fotoğrafçıların ilgisini çekmektedir (Uluslan ve Batman, 2010, s. 249). Fotoğraf çekmek hemen her kültürden insanın gösterdiği bir davranıştır ve fotoğrafçı, bir fotoğraf çekip, gördüğü güzellikleri başkalarına göstererek hayatın güzelliklerini göstermek ister. Yani fotoğrafçılık, özellikle de doğa fotoğrafçılığı bir hobi ve sonrasında bir meslektir. Fotoğraf bazen bir haberin anlatıcısı oluyor, bazen de o anın belgesi oluyor ve uluslararası bir dile dönüşüyor. Foto ve safari kelimelerinin birleşiminden oluşan foto safari, son yıllarda özel ilgi turizminin yanında gelişen bir turizm türüdür. Ayrıca ziyaret edilen yerlerin doğal güzelliklerini arttırmak amacıyla yapılan faaliyetlere de foto safari adı verilmektedir (Üzümcü ve Çanga, 2019, s. 167). Foto safari (doğa fotoğrafçılığı) ekoturizm faaliyetleri içerisinde popüler faaliyetlerden biridir.

1.3.4.9. Jeep Safari ve Off-Road

Parklar, mağaralar ve yaylalar jeep safari yapılabilecek uygun yerlerdir. Off-road sporları için ideal yerler ise; göl ortamları, dere kıyıları, çeşitli yaylalar, dağ etekleri ve bazı tarihi kent dokusu olan ortamlardır (Ulusan ve Batman, 2010, s. 250). Özellikle doğanın sert olduğu, çamurlu, zorlu arazi şartlarında turistlerin adrenalin duygularını tatmin ettiği bir turistik aktivitedir. Bu turizm türü genellikle adrenalinini yükselten ekstrem spor türlerini seven turistler arasında yaygındır.

1.3.4.10. Gençlik Turizmi

15-25 yaş aralığındaki gençlerin paydaşlığıyla gerçekleştirilen bir turizm çeşididir. Bireysel olabileceği gibi veya gruplar halinde de ortaya çıkabilir. Gençlik turizmi açısından en önemli potansiyellerden biri de yamaç paraşütüdür; bölgeye çok sayıda turist gelmekte, kalmakta ve gezme fırsatı bulmaktadır (Ayhan, 2017, s. 36). Doğa ile iç içe olmanızı sağlayan bu hava aracı (yamaç paraşütü), ucuz ve hafif olması nedeniyle oldukça tercih edilmekte, kullanımı da giderek yaygınlaşmakta ve gelişmektedir. Yamaç paraşütü doğa temelli turizm faaliyetleri arasında yer almaktadır. Günümüzde aktif, maceracı ve yüksek teknolojiye sahip bir kırsal alan bireysel etkinliğidir (Çalışkan, 2020, s. 40).

1.3.4.11. Dağcılık Turizmi

Dağcılık, tırmanışın yanı sıra dağlarda yürüyüş ve kamp yapmayı da içeren bir doğa sporudur. Tırmanış, yürüyüş ve kamp yapmaya oldukça elverişli olup, bu sporla ilgilenenlerin ilgisini çekmekte ve zirvelere tırmanmaya olanak sağlamaktadır (Ulusan ve Batman, 2010, s. 250). Dağcılık en popüler ekoturizm faaliyetlerinden biridir.

1.3.4.12. Kamp-Karavan Turizmi

Turistlerin karavanlarıyla katıldıkları veya çadır kurdukları bir turizm çeşididir. İşletme ruhsatı ile işletilen özel donanımlı merkezlerde otopark ve konaklama olanakları sunulmaktadır. Farklı ülkeleri tanımak, kendi ulaşım, konaklama, yeme-içme ihtiyaçlarını çözmek amacıyla karavanlarla yapılan seyahatleri içerir (Ayhan, 2017, s. 37). İnsanlar var olduğundan beri yürüyüş ve kamp yapmışlardır. Son

yüzyıllarda özellikle gelişmiş ülkelerde nüfusun bir yerden bir yere yürüyerek gitmesine çok az ihtiyaç duyulmuştur. Son yıllara baktığımızda bu ihtiyacın arttığı görülüyor. Amerika örneğinde boş zamanı daha fazla olan kişilerin oranı arttıkça kamp ve karavancılık faaliyetlerinin de aynı oranda arttığı görülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırmada, toplam nüfusun üçte ikisinin keyif için yürüdüğünü, yaklaşık dörtte birinin ise yürüyüş ve kampçılıkla ilgilendiğini ortaya konmuştur (Cole, 2004,s. 61).

Kamp-Karavan turizmi maliyet ve katılımcı açısından da bakıldığında en popüler ekoturizm faaliyetlerinden biridir.

1.3.4.13. Hava Sporları

Hava sporları turizmi, spor turizmi içerisinde yer alan, macera ve heyecana yönelik aktiviteleri içeren bir turizm türüdür. Uçma hissini tatmin etmek amacıyla yamaç paraşütü, planör ve paraşütle atlama gibi her türlü havacılık sporunu deneyimlemeye yönelik geziler, bu etkinliklerin yapıldığı alanları ziyaret etmek ve buralarda gerçekleşen etkinlikleri gözlemlemek amacıyla yapılan gezilerden oluşur. Hava sporları turizmi kapsamında paraşütle atlama, bungee jumping, yelken kanat, planör, balon uçuşu, motorlu yelken kanat, parasailing, serbest düşüş, hava sörfü, havada süzülme aktiviteleri yapılmaktadır (Çalışkan, 2020, s. 49). Ekoturizm faaliyetleri içerisinde popüler faaliyetlerden biri de hava sporlarıdır.

1.3.4.14. Akarsu-Rafting Turizmi

Nehir turizmi denilince akla 4 ila 8 kişilik şişme botlarla nehirlerde spor turizmi türü olan rafting geliyor. Öte yandan "nehir kanosu ve kano" da nehir turizmi olarak tanımlayabileceğimiz önemli nehir turizmi faaliyetleridir. Rafting iki kişilik bir akarsu aktivitesidir. Nehir kanosu, çok hafif, küçük ve manevra kabiliyeti yüksek olan herhangi bir kişinin nehir aracı olarak tanımlanmaktadır (Yeksan, 2019, s. 5).

Spor turizminin bir kolu olan rafting, bu spora ilgi duyan kişilerin katılımıyla akarsularda yapılmaktadır. Su sporları açısından önemli bir nehir turizmi kaynağı olan

göl, kano ve rüzgar sörfü gibi doğa sporları için de oldukça elverişli bir konuma sahiptir (İsen, 2013, s. 43). Rafting popüler ekoturizm aktivitelerinden biridir.

1.3.4.15. Sportif Olta Balıkçılığı

Akarsu, dere ve derelerde bulunan alabalık ve sazan türlerinin turizm amaçlı değerlendirilmesi ile yapılmaktadır (Uluslan ve Batman, 2010, s. 250). Olta balıkçılığı, su ürünleri yetiştiriciliğinde hem sportif hem de ticari olarak yaygın olarak kullanılmaktadır. Genellikle milli parklar, orman içi dinlenme alanları ve diğer ormanlık alanlarda bulunan dere, göl, gölet ve denizlerde ziyaretçiler tarafından olta ile balıkçılık yapılmaktadır (Beyazgül, 2019, s. 358). Doğayla iç içe olan sportif olta balıkçılığı ekoturizm faaliyetleri arasında popüler olan faaliyetlerden biridir.

1.3.4.16. Ekogastronomi (Yemek) Turizmi

Günümüze kadar ulaşan farklı tür ve tatlardan oluşan ürünlerde kültürlerin izleri bulunmaktadır (Uluslan ve Batman, 2010, s. 251).

Ekogastronomi malzemelerin seçiminde, hazırlanmasında ve pazarlanmasında çevresel kaygıların önemli bir faktör olduğu yansıtıcı pişirme ve gıda olarak adlandırılmaktadır. Turizm açısından bakıldığında ekoturizm, yemeğin sembolik anlamının önemli olduğu, kültürel ve coğrafi olarak gömülü bir faaliyettir (Kavan ve Akın, 2020, s. 49). Ekogastronomi turizmi, farklı bölgelerin lezzetlerini tatmak isteyen eko-turistlerin popüler aktivitelerinden biridir.

1.3.4.17. Spor Turizmi

Son zamanlarda turizm ve spor arasındaki ilişki giderek pozitif yönde artmaktadır. Turizmdeki gelişmelerle birlikte insanlar sadece güneş, kum ve deniz unsurlarının yer aldığı bir turizm faaliyetine yönelmek yerine yeni turizm türleri arayışına girmektedir. Bu yeni turist arayışlarını şekillendiren turizm türlerinden biri de Spor Turizmidir. Spor turizmi, insanların eğlenmek amacıyla yaşadıkları yerden ayrılarak spor aktivitelerini izlemek veya katılmak için seyahat etmeleri sonucu ortaya çıkan faaliyetler dizisidir (Ayhan, 2017, s. 19).

1.3.4.18. Bisiklet Turizmi

Bisiklet turizmi her ne kadar ekoturizm faaliyetleriyle ilişkilendirilse de özel ilgi turizmi, macera turizmi ve kırsal turizm gibi turizm türleriyle de ilişkilendirilmektedir. Doğaya daha az zarar vermesi nedeniyle tercih edilen bisiklet turizmi, katılımcıların doğayla bütünleşmesine ve özel deneyimler yaşamasına olanak tanımaktadır. Özellikle düzlük bölgeler turistlere bisiklet turizmi açısından fırsatlar sunmaktadır (Ulusan ve Batman, 2010, s. 251).

Günümüzde turistlerin boş zamanlarını değerlendirmeleri amacıyla kullanılan bisiklet turizmi, tatil, eğlence ve spor amaçlı günübirlik geziler şeklinde planlanan bisiklet aktiviteleri olarak tanımlanmaktadır. Bisiklet turizminin temel mantığı bisikletin yolculuğun veya tatilin ayrılmaz bir parçası olmasıdır (Sürücü, 2019, s. 57).

1.3.4.19. Golf Turizmi

İklim ve arazi koşulları bakımından düz ve geniş olan yerler golf turizmine uygun olup alternatif turizm çeşididir. Golf turizmi genellikle sosyo-ekonomik durumu iyi olan turistlerin doğa ile baş başa olmak için tercih ettiği bir turizm türüdür (Ayhan, 2017, s. 19).

1.3.4.20. Tarım Turizmi

Tarımsal turizmine agro turizmi de denilmektedir. Tarımsal üretimin yüksek olduğu bölgelerde yapılmaktadır. Yerel nüfusa ekonomik fayda sağlarken aynı zamanda yerel dokunun korunmasına, farklı kültürlerin birbirini tanınmasına, şehirde yaşayan insanların doğayla iç içe olmasına da yardımcı olur. Tarım turizmi genellikle kırsal bölgelerde yapılmaktadır. Tarım turizminde tüketiciyi ziyaret etme amacı yalnızca tarımsal faaliyetleri kapsamaktadır (Çalışkan, 2020, s. 42).

1.3.4.21. Atlı Doğa Yürüyüşü

Betonlaşma ve kentleşme insanların doğal çevreye olan isteklerini artırmıştır. Bu olaylar bir tür ekoturizm olan binicilik turizminin ortaya çıkmasına neden oldu. Ancak at, açık havada daha fazla vakit geçirmek, doğayı gözlemlemek ve deneyimlemek için

bir araç olarak görüldüğünden, binicilik turizmi tesislerinin içerisinde at ve biniciliğin de yer alması tatil destinasyonu seçerken cazip bir faktör olmaktadır. Bu tür binicilik sahalarında, sportif binicilik eğitimleri rotası içerisinde akarsuları, ormanları vb. içeren eğimli arazi parkurları boyunca uzun mesafeli binicilik etkinlikleri gerçekleştirilir (Kılıç, 2019, s. 35).

1.3.4.22. Su Altı Dalış Turizmi

Tarih boyunca insanlar su altında var olan hayata ilgi duymuşlardır. Sualtı müzeleri, batıklar, mağaralar ve kanyonlar insanların ilgisini çeken unsurlar arasında yer alıyor. Sualtı dalışının pek çok keyifli yanı vardır. Ancak aynı zamanda suyun altında kaybolmak, yaralanmak veya su altı canlılarının saldırısına uğramak gibi birçok tehlikeli durum da vardır. Bu nedenle dalış yaparken bölgeyi bilen, deneyimli dalış rehberlerine sahip olmak gerekir (Örgün, 2019, s. 456).

Sualtı dalış turizminin gerçekleştiği bölgeler ekoturistler için vazgeçilmezdir. Bunlar mercanları ve resifleri gözlemleyebileceğiniz eşsiz alanlardır. Bu nedenle su altı dalış turizmi popüler ekoturizm faaliyetlerinden biridir.

1.4. Dünya’da Ekoturizm

Son yıllarda dünyanın en önemli ticaret kollarından biri olarak kabul edilen turizm sektörü tüm dünyada sosyal medya kullanımının büyük etkisi ile politik, ekonomik ve teknolojik alanda kaydedilen gelişim ile birlikte büyük bir ilerleme kaydetmiştir. Fakat bu ilerleme ve yayılma yanında olumsuz etkileri de beraberinde getirmiştir. 1960’lı yıllardan 1990’lı yıllara kadar kitle turizm anlayışı ile doğal kaynakların yanlış ve sorumsuz kullanımı, doğal ve kıyı alanlarının tahrip edilmesi, kültürel miraslarımıza yeterince sahip çıkamayıpımız gibi birçok faktör, alternatif turizm arayışlarınızı gündeme getirmiştir. Özellikle otel, pansiyon gibi ticari işletmelerin sadece yaz aylarında maddi kazanç sağladıkları, doğal kaynakların insafsızca sömürüldüğü kitle turizmine karşı, insanların doğaya dönük, tüm yıl boyunca yapabilecekleri bireysel turizm aktivitelerini içeren ekoturizm gelişmiştir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, uluslararası turizm talebi, ekonomik büyüme için

destekleyici bir faktör olarak görülmektedir ve bu ülkelerde turizm, her geçen gün yükselmeye devam etmekte ve hızlı bir ivme kazanmaktadır (Ayhan, 2022).

Ekoturizmin kısa sürede bu denli gelişmesinin bir diğer nedeni ise yerel halkın hiçbir aracı olmadan birinci elden sağladığı kazanç olmuştur. Şöyle ki, yerel halk önceden ürettiği ürün ve hizmetleri bir aracı sayesinde turistlere pazarlarken, ekoturizmin gelişmesi ile üretilen ürün ve hizmetlere kendi fiyat biçmekte ve turistlerle kendi muhatap olmaktadır. Bu durum yöre insanına maddi bir kazanç olarak dönmüştür.

Ekoturizm, çevreyi koruyan, yerel halkın refahını destekleyen, yorumlama ve eğitimi içeren doğal bölgelere yapılan bir seyahat türüdür. Ekoturizm, doğal çevreyi koruyarak ziyaretçilere hizmet veren bir turizm endüstrisidir. Ekoturizm, saf ve büyük ölçüde bozulmamış doğal bölgelerin seyahat edilmesini gerektirir. Ekoturizmin amaçları arasında çevrenin korunması için finansman sağlamak ve doğrudan ekonomik kalkınmaya yardımcı olmak olabilir.

Eko-turizm son yıllarda tüm dünyada popülerlik kazanmıştır. Artan çevre bilinciyle birlikte küresel turizm sektörü bir paradigma dönüşümünden geçiyor. Sonuç olarak sektördeki paydaşlar turist çekmek için doğal, bozulmamış ve bozulmamış alanların tanıtımını yapıyor. Doğal kaynakların korunması ve büyük turist gruplarının çevreye az zarar vererek konaklaması, ilgili taraflar için en önemli öncelik olmaya devam etmektedir.

1.4.1. Ekoturizm Pazarı

Ekoturizm pazarı son yıllarda pandemi etkisiyle küçülse dahi pandemi öncesi dönemde hızla artmakta olan bir sektördü. Bu yıllarda büyümeyi destekleyen genellikle Avrupalı ve Kuzey Amerikalı ve Uzak Doğulu turistlerin turizm bölgelerine bireysel veya turlar aracılığı ile yaptıkları ziyaretleridir. Aslında son yıllarda büyümeye başlayan bir turist pazarı olan Uzak Doğu özellikle Japon ekoturist pazarının seyahat etmesindeki en önemli motivasyon unsurunun ekolojik bir anlayıştan çok estetik anlayışı temelinde odaklandığı ifade edilmektedir. 1990'lı yılların başında yıllık %20-%30 arasındaki ekoturizm veya doğaya dayalı turizmin

büyüme oranı, 2004 yılında tüm turizm endüstrisinden 3 kat daha hızlı ilerlemiştir (Kasalak, 2015).

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) verilerine göre; pandeminin turizm üzerinde etkilerinin en derin yaşandığı yıl olan 2020 yılında, uluslararası turizm hareketliliğindeki düşüş yaklaşık % 74 seviyesinde gerçekleşmiştir. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) verilerine göre bölgesel olarak en büyük düşüş yaklaşık %84 ile Asya-Pasifik bölgesinde olmuştur. Bu bölgeyi Orta Doğu ve Avrupa ülkelerinin izlediği görülmektedir. 2021 yılı içerisinde gerçekleşen küresel turizm hareketliliğine bakıldığında 2020 yılına kıyasla yaklaşık % 4'lük bir iyileşme gerçekleştiği lakin halen daha konaklamalı turist sayılarında pandemi öncesi seviyelerin yakalanamadığı, Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) verilerinde görülebilmektedir. UNWTO, uluslararası turizm hareketliliğinde yaşanan % 74'lük azalış sebebiyle 2020 yılını, dünya turizm tarihinin “en kötü yılı” olarak nitelendirmiştir. 2020 yılında uluslararası turizm gelirlerinde yaşanan kayıp, 2009 küresel ekonomik kriz döneminde yaşanan kaybın 11 kat fazlası olarak belirtmektedir (unwto.com, 2023).

Dünya Turizm Örgütünün yaptığı çalışmalara göre, diğer turizm harcamalarına nazaran ekoturizme yapılan harcamalarda, ortalamanın 5 katı daha fazla harcama yapıldığı ve bu oluşan artışın yılda % 20'ye karşılık geldiği sonucuna ulaşılmıştır (Çalışkan, 2020, s. 50).

Pandemi esnasında ve sonrasında azalan ekoturizm pazarı 2023 yılında eski ihtişamına kavuşması öngörülmektedir ve 2023 yılından sonra pandeminin etkisi iyice azalınca 2019 yılı verilerine geri döneceği ve ivmenin yukarı doğru hareket edeceği otoriteler tarafından beklenmektedir.

1.4.2. Ekoturizmin Ülkelerin Ekonomisine Etkisi

Turizm sosyo-ekonomik kalkınmaya, yeni ve yaygın istihdam yaratılmasına ve yoksulluğun azaltılmasına olanak sağlamaktadır. Pandemi öncesinde turizm sektörü dünyanın en büyük sektörlerinden biriydi. Dünyada yaratılan tüm yeni işlerin 4'te 1'ini, tüm işlerin % 10, 3'ünü (333 milyon) ve küresel GSYİH' nın % 10, 3'ünü (9, 6 trilyon

ABD doları) oluşturduğu bilinmektedir. Bu da toplum refahını artırarak ve önemli ölçüde olumlu sosyal etki yaratarak dezavantajlı gruplar arasında olan kadınlara, azınlıklara ve gençlere benzersiz fırsatlar sunmaktadır. Bu durum aslında turizmin faydalarının GSYİH ve istihdam açısından doğrudan etkilerinin çok ötesine uzanmaktadır. Dolaylı kazanımlar ise tüm seyahat ekosisteminin yanı sıra diğer sektörlerle olan tedarik zinciri bağlantılarına da yayılmaktadır. Turizm sektörü, “dönüm noktası” olarak adlandırılabilir 1980 yılından sonra önemli bir gelişme göstererek ekonomik büyümeye katkı sağlamıştır (Kızılkaya & Sofuoğlu & Karaçor, 2016).

Sanayileşmiş ve ekonomik olarak gelişimini tamamlamış ülkelerde turizm-büyüme ilişkisinin, sanayi sektörünün payının kayda değer bir seviyede olması nedeniyle, daha zayıf olması beklenebilir. Diğer bir taraftan sanayileşme aşamasını tamamlayamamış ülkelerde, hizmet sektörünün ve bu sektörün bir alt kolu olan turizmin oranı, toplam GSYH içinde dikkat çekici seviyelere ulaşabilmekte, dolayısıyla ekonomik büyüme için önemli ve kritik bir rol oynayabilmektedir (Ayhan, 2022).

Ekoturizm dünyanın belirli bölgelerinde ekonomik büyümenin itici gücü olarak farz edilmektedir. Ekoturizm, turizm sektörünün en hızlı büyüyen alt kümesidir ve ekoturizmin iş imkanları yaratmak, istihdam oranını yükseltmek, yeni yatırım fırsatlarını teşvik ederken döviz yatırımını artırmak dahil çok sayıda olumlu etkisi vardır. Ekoturizmin finansal getirilerinin en ilgi çekici örneklerinden bazıları, örneğin Kosta Rika ve Güney Afrika'dan konuyla ilgili raporlarda görülebilir. Ekoturizm açısından, en çok ziyaret edilen dünyaca ünlü Fransa ile karşılaştırıldığında Kosta Rika'daki geliri % 42 oranında artırdığı gösterilmiştir.

Ekoturizmin Güney Afrika'da yoksulluğun azaltılmasına yardımcı olabileceğine dair kanıtlar bulunmaktadır. Çin'de iki farklı eyalette gerçekleştirilen yakın tarihli bir başka vaka çalışması, ekoturizmin katma değer, üretim, gelir ve istihdam yaratma da dahil olmak üzere çeşitli şekillerde bölgesel ekonomik istikrara katkıda bulunduğunu ortaya çıkarmıştır. Ekoturizm literatüründe sunulan ampirik kanıtlara göre, ekoturizm yerel hanelere yardımcı olabilecek önemli bir gelir sağlayabilir (Indwar & Muthukumar, 2023).

1.4.3. Ekoturizm Değeri Yüksek lkeler

Ekoturizmin doğa temelli bir turizm türü olması sebebi ile dünyanın belli başlı bazı bölgelerinde ekoturistlerin talep oranı yüksektir. Doğal güzellikleri cazibe merkezi haline getiren ve yeterince tanıtımını yapabilen ülkeler ekoturizm pazarından kendilerine düşen payı fazlası ile almaktadırlar. Bu aşamada en önemli olgulardan biri ekoturizm bölgesinin özellikle sosyal medya aracılığı ile yaygın tanıtımını yapılırken bu bölgeleri turist yığılmalarına ve bu durumun getireceği olumsuzluklar göz önünde bulundurarak nlem almak, doğallığını kaybetmesine engel olmak ve oluşabilecek deformasyonlara karşı yerel halkı bilinçlendirmektir. Ekoturizm bölgelerinde yapılan faaliyetler çeşitlilik göstermektedir. Ekoturizm alanında Dünya'da en çok tercih edilen ekoturizm türleri ve yerleri şu şekildedir (ambel, 2016, s. 18):

- Doğa yürüyüşü: Arjantin, Hindistan, Nepal, Pakistan, Peru ve Türkiye.
- Doğa tarihi: Antarktika, Brezilya, Kosta Rika, Ekvator ve Madagaskar.
- Vahşi doğada safari: Orta Afrika, Kenya ve Tanzania.

Ayrıca;

- Nepal
- Costa Rica
- Belize
- Yeni Zelanda
- Kenya
- Meksika
- Avusturalya
- Ekvator

Brezilya, dünyada ekoturizmin gelişme gösterdiği önemli bölgeler arasında yer almaktadır (Kasalak, 2015, s. 22).

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde öncelikle araştırmanın amacı ve önemi hakkında bilgi verilmiştir. Sonrasında araştırmanın yöntemi, evren-örneklem, sınırlılıklar veri toplama teknikleri ve analizi ile ilgili bilgiler verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Dünyada özellikle son elli yıllık dönemde yaşanan ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmeler turizm kavramının algılanmasında ve uygulanmasında önemli değişime neden olmuştur. Bu değişim ve dönüşüm turizm sektöründe hem nicelik hem de nitelik bakımından etkisini göstermiş, özellikle gelişmiş ülkelerde gittikçe yaygınlaşan ve genel olarak alternatif turizm kapsamında ele alınan ekoturizm, soft turizm, kırsal turizm ve özel ilgi turizmi gibi sürdürülebilir turizm çeşitlerinin artmasına sebep olmuştur (Aydın, 2012).

Ekoturizm doğal çevreyi ve biyolojik çeşitliliği korumayı bölge kültürünü ve yerel toplulukları desteklemeyi, çevresel etkileri en aza indirmeyi hedefleyen bir turizm türüdür. Ekoturizm, sürdürülebilir turizm prensiplerine dayanır ve doğal kaynakları, ekosistemleri korumaya odaklıdır. Son yıllarda, özellikle 2020 yılında covid-19 pandemisinin etkisiyle ekoturizm hızlı bir ivme yakalamıştır.

Aynı zamanda yerel kaynakların değerlendirilmesine olanak sağlaması, yerel halk için gelir kapısı ve istihdam kaynağı yaratarak yöredeki insanların refah seviyesini artırması, kültürel etkileşime katkı sunması, doğal ve kültürel varlıkların korunmasını teşvik etmesi ve fiziki altyapıların geliştirilmesi bakımından kırsal kalkınmanın temel araçlardan birisi olması sebebi ile popülerliği gün geçtikçe artmaktadır. Araştırma; Doğu Asya'da bulunan Japonya, Çin, Tayvan, Kuzey Kore, Güney Kore, Rusya ve Moğolistan ülkelerinde ekoturizm trendlerinin incelenmesi ve bu ülkelerde yer alan ekoturizm faaliyetlerinin ülkelere kattığı çevresel, ekonomik ve sosyal kazanımların neler olduğu ile ilgili literatür taramaları yapıp, bu uygulamaların ülkemizdeki ekoturizm araştırmacılarına örnek bir çalışma olması

amaçlanmıştır. Araştırma; Doğu Asya ülkelerinin birçok özelliği (ekoturizm potansiyeli, geleneksel ürünleri, çevresel, ekonomik ve sosyal hayata katkısı) incelenerek, bu ülkelerde ekoturizm trendleri bağlamında neler yapıldığı sorusuna cevap aramaktadır.

Bu bağlamda, çalışma alanını oluşturan Doğu Asya'da bulunan Japonya, Çin, Tayvan, Kuzey Kore, Güney Kore ve Rusya ülkelerinde ekoturizm faaliyetlerini incelemekte, son zamanlarda öne çıkan ekoturizm alanları ve buralarda yapılan aktiviteler hakkında bilgi vermektedir. Araştırmanın sonuçlarına göre, Doğu Asya ülkeleri geniş ve zengin doğal kaynaklara sahiptir ve bu kaynakları ekoturizm faaliyetlerinde etkili bir şekilde kullanma potansiyeline sahiptirler. Doğu Asya ülkeleri uzun yıllardır devam eden hatta günümüzde de etkisi görülen toplumsal ve siyasi karışıklıklar bu bölgede turizmin gelişiminde etkilidir.

Doğu Asya ülkelerinde gerçekleştirilen ekoturizmin incelenmesi ve değerlendirilmesi literatüre katkı sağlamanın yanı sıra ekoturizm bağlamında diğer ülkelerde bütün paydaşlara ve araştırmacılara yol gösterici olması beklenmektedir. İyi uygulamalar kapsamında Doğu Asya ülkelerindeki ekoturizmin incelenmesi ve değerlendirilmesi ile diğer destinasyonlara ekoturizm geliştirme için tezin fayda sağlamasının beklenmesi önemlidir. Ayrıca bu alanda yapılan araştırmaların sınırlı sayıda olması yeni araştırmalara yol gösterici olması açısından araştırmanın önemini artırmaktadır.

2.2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, disiplinler arası bütüncül bir bakış açısını esas alarak, araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla incelemeyi benimseyen bir yöntemdir. Üzerinde araştırma yapılan olgu ve olaylar kendi bağlamında ele alınarak, insanların onlara yükledikleri anlamlar açısından yorumlanır (Altunışık ve Diğerleri, 2010: 302).

Araştırmada akademik makale, tez gibi çalışmalardan, uluslararası kuruluşların Doğu Asya'da bulunan ülkelerle alakalı hazırlamış oldukları belgelerden, raporlardan,

sayısal verilerden, ülkelere ait turizm ile alakalı resmi çevrimiçi internet sitelerinden faydalanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin zaman ilerledikçe pek çok etkene bağlı olarak değişebileceği, bu nedenle genellenemeyeceği anlaşılmıştır.

Nitel araştırmaların bir özelliği de keşfedici olmalarıdır. Keşfedici özelliğe sahip araştırmalar, üzerinde az çalışılmış konuları aydınlatmada oldukça kullanışlı ve yararlıdır (Neuman, 2012: 228). Araştırmada, yazar kendi nezninde, incelenen ülkeleri turizm, kültür, ekonomi, ekolojik benzerlik gibi konularda benzerlik gösteren bölgeler, şehirler ve lokasyonlara ayırarak çalışmasına yön vermiştir. Bu çalışma trend olan turistik bölgeleri incelediğinden, bu verilerin zaman içerisinde değişiklik göstermesi muhtemeldir.

2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini Doğu Asya’ da bulunan 7 ülke oluşturmaktadır. Bu ülkeler; Japonya, Çin, Tayvan, Kuzey Kore, Güney Kore, Rusya ve Moğolistan’dır. Araştırmanın örneklemi ise bu ülkelerde trend olan ekoturizm bölgesi ve bölgelerde yapılan ekoturizm faaliyetleridir.

2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Doğu Asya’ da bulunan 7 ülkeden; Japonya, Çin, Tayvan, Kuzey Kore, Güney Kore, Moğolistan ve Rusya’da güncel olan ekoturizm faaliyetleri ile sınırlıdır.

Bu araştırma turizm ile ilgili internet siteleri, makaleler ve tezler ile hazırlanmıştır. Araştırmanın öncesinde yaşanan küresel covid 19 salgını bahsi geçen yıllardaki verileri sekteye uğratmıştır. Doğu Asya ülkelerindeki ekoturizm faaliyetleri hakkında çok sayıda araştırmanın olmaması da ayrıca bir sınırlılıktır.

2.5. Veri Toplama Teknikleri

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak yabancı kaynak ve veri tarama araçları uygulanmıştır. Kavramsal kısımlar literatür taraması yapılarak daha önceki çalışmalar doğrultusunda hazırlanmıştır.

Araştırmanın uygulama bölümünde tez kapsamındaki ülkeler tek tek ekoturizm bağlamında incelenmiştir. Bu ülkelerde gerçekleştirilen ekoturizm faaliyetleri dağ turizmi, yamaç paraşütü, yaban hayatı gözleme, kamp-karavan turizmi, kuş gözlemciliği, inanç turizmi, avcılık, doğa yürüyüşü, foto safari, yayla turizmi, mağara turizmi, festivaller, su sporları, botanik turizm, ekogastronomi turizmi, yöresel ürünler, sportif olta balıkçılığı, kültür turizmi gibi ekoturizm türleri kapsamında incelenmiştir. İkincil verilerden ve kaynaklardan yararlanılmıştır. Kullanılacak veriler ve fotoğraflar tez kapsamındaki ülkelerin resmi geçerliliği olan web sitelerinden elde edilmiştir.

Nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemi ile elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunulmuştur. Betimsel analizde veriler daha önceden belirlenmiş temalara göre sınıflandırılır, özetlenir ve yorumlanır. Bulgular arasında neden-sonuç ilişkisi kurulur ve gerekirse olgular arasında karşılaştırmalar yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 224).

Betimsel içerik analizi, belirlenmiş bir konu dahilinde yapılan, yayınlanmış ya da yayınlanmamış, bütün çalışmaların ele alınıp eğilimlerinin ve araştırma sonuçlarının tanımlayıcı bir boyutta değerlendirilmesini içeren sistematik çalışmalardır (Suri ve Clarke, 2009).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇALIŞMA ALANI (BULGULAR)

3.1. Doğu Asya Hakkındaki Genel Bilgiler

Doğu Asya, dünya tarihi ve coğrafyasının önemli bir bölgesidir ve birçok farklı kültür, tarih ve ekonomik yapıya ev sahipliği yapmaktadır. Doğu Asya, Çin, Japonya, Güney Kore, Kuzey Kore ve Moğolistan ülkelerini içine alan bir bölgedir. Bölge doğuda Pasifik Okyanusu, batıda Orta Asya ve Rusya, kuzeyde Sibiryaya ve güneyde Güneydoğu Asya ile sınırlanır. Dağlık alanlar, platolar, nehir vadileri ve adalar bölgeye özgü coğrafi özellikler arasında yer alır. Bölge nüfuslaşma açısından da dünyanın yoğun bölgelerindedir. Çin, dünya nüfusunun büyük bir kısmını oluşturur ve Doğu Asya'nın en kalabalık ülkesidir. Bu bölge Çin, Japonya gibi süper ekonomik güce sahip ülkelere ev sahipliği yapmaktadır (Voumik, 2023, s.38).

Bölge, zengin tarih ve kültüre sahip olan antik medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Çin, Japonya ve Kore gibi ülkeler geleneksel sanat, edebiyat ve felsefede önemli katkılarda bulunmuşlardır. Doğu Asya, dünya ekonomisinin önemli parçalarını oluşturan gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerine sahiptir. Çin, dünyanın en büyük ikinci ekonomisine sahiptir ve bölgenin ekonomik lideridir durumundadır. Japonya, Güney Kore yüksek teknoloji üretimi, otomotiv endüstrisi ve diğer sektörlerdeki başarılarıyla bilinmektedirler. Tarihsel ve kültürel özelliği ile her zaman gizemli bir bölge olma niteliğini sürdüren ve literatüre "Doğu Asya Mucizesi" (East Asian Miracle) olarak geçen, ekonomik gelişme başarısı ile ünlü olan Doğu Asya yirminci yüzyılın son çeyreğinde Japonya'nın öncülüğünde "yüksek performanslı ülkeler" olarak kendilerine özgü bir kalkınma modeli geliştirmiştir (Külünk, 2018, s.12).

Bölgedeki ülkeler arasında farklı politik sistemler bulunmaktadır. Çin'de tek parti yönetimi, Japonya'da parlamenter demokrasi, Güney Kore'de cumhuriyet sistemi gibi çeşitli yönetim sistemler mevcuttur. Kuzey Kore, totaliter bir rejim altında yönetilmektedir ve bölgesel ilişkilerde gerginliklere neden olabilmektedir.

Çin, Japonca ve Korece bölgedeki ana dillerdir. Çince, Han karakterlerini kullanan logografik bir alfabe sistemine sahiptir. Japonca, kendi karakter setine sahip olup aynı zamanda hiragana ve katakana gibi iki sese dayalı alfabeyi kullanır. Korece, Hangul adı verilen bir alfabeyi kullanmaktadır.

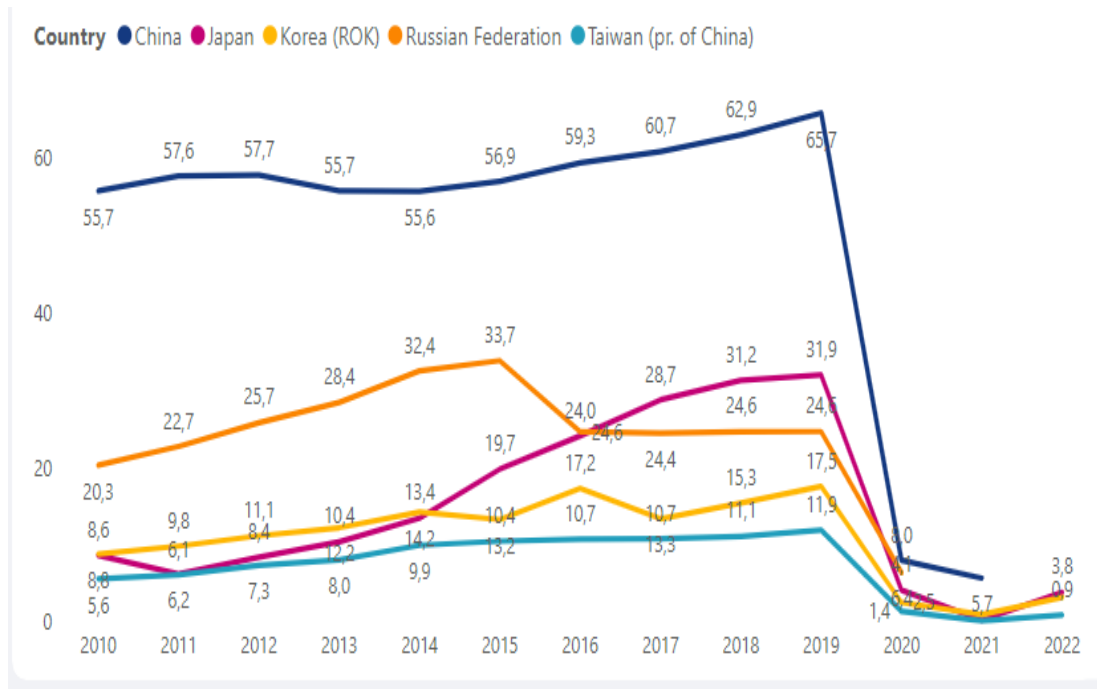
3.2. Doğu Asya Ülkelerinde Ekoturizm Faaliyetleri

Doğu Asya hem coğrafi hem de kültürel zenginliği fazla olan bir bölgedir. Bölgede birçok turistik cazibe merkezi bulunmaktadır. Çin Seddi, Büyük Budha heykeli, Kyoto tapınakları, Seul şehri ve Japonya'nın geleneksel kültürünü yaşatan köyleri gibi destinasyonlar turistler arasında popülerdir. Doğu Asya, çeşitli doğal güzelliklere, biyoçeşitliliğe ve kültürel zenginliklere ev sahipliği yapan bir bölge olduğu için ekoturizm açısından çeşitli fırsatlar sunmaktadır (Akay, 2022).

Bitkisel ve jeolojik çekicilikler, batı ekoturizminde yoğun bir şekilde vurgulanan yabani yaşamdan nispeten daha etkileyici olabilmektedir. Bölgede farklı iklimler ve coğrafi özellikler bulunmaktadır. Çin'deki Zhangjiajie Ulusal Orman Parkı'nın eşsiz kumtaşı sütunları, Japonya'daki Aokigahara Ormanı ve Güney Kore'deki Seoraksan Ulusal Parkı gibi yerler, çeşitli ekosistemleri ve biyoçeşitliliği keşfetmek isteyen ziyaretçiler için ilgi çekici olabilir. Doğu Asya'da birçok doğal koruma alanı bulunmaktadır. Çin'deki Jiuzhaigou Vadisi, Güney Kore'deki Jirisan Ulusal Parkı gibi yerler, endemik bitki ve hayvan türlerini koruma amacı güden alanlardır. Ekoturizm sadece doğal güzellikleri değil, aynı zamanda bölgenin zengin kültür mirasını da içermektedir. Geleneksel tapınaklar, bahçeler, geleneksel mimari örnekleri ve yerel festivaller turistlere hem doğal hem de kültürel deneyimler sunmaktadır. Büyüklüğü ve nispeten bozulmamış durumu nedeniyle bölge, önemli bir ekoturizm sınırı olma potansiyeline sahiptir (Weaver, 2001, s.158).

Bölgedeki birçok yerel ve ulusal kuruluş, ekoturizmi teşvik etmek ve sürdürülebilir turizm projelerini desteklemek adına çaba göstermektedir. Bu projeler, çevre koruma, yerel toplulukların kalkınması ve kültürel mirasın korunması gibi faktörlere odaklanmaktadır. Doğu Asya, birçok güzel adaya ve deniz kenarı destinasyona ev sahipliği yapmaktadır. Japonya'nın Okinawa Adaları, Çin'in Hainan

Adası ve Filipinler gibi bölgeler, plajları, mercan resifleri ve deniz biyoçeşitliliği açısından turistlere çekici seçenekler sunmaktadır. Bölgedeki doğal güzelliklerin keşfi için birçok doğa yürüyüşü, trekking ve macera turu düzenlenmektedir. Dağcılık, doğa yürüyüşleri ve su sporları gibi aktiviteler, ekoturizmi destekleyen popüler etkinlikler arasındadır. Ekoturizm, sürdürülebilir turizm ilkelerine dayanmaktadır ve doğal ve kültürel kaynakların korunmasını vurgular. Doğu Asya'daki ekoturizm, bölgenin benzersiz doğasını ve kültürel zenginliklerini koruma ve tanıtma çabalarını içermektedir (Cochrane, 2007).

Grafik 3.1. Doğu asya ülkeleri yıllık turizm verisi (milyon bazında)

Kaynak: (UNWTO, 2023)

3.3. Japonya

Şekil 3.1. Japonya'nın konumu

Kaynak: (Yazar tarafından mapchart ile hazırlanmıştır).

3.3.1. Japonya'nın Kısa Tarihi

Japonya köklü bir tarihe sahip olan ülkedir. Son buzul çağında Japonya, bir kara köprüsüyle Asya ana karasına bağlanmaktaydı. Buzul çağı yaklaşık MÖ 10.000'de sona erdiğinde Japonya bir adalar grubu haline geldi. Ülkenin bilinen tarihi altı siyasi döneme ayrılmaktadır. Bu dönemlere verilen isimler, siyasi açıdan güçlü coğrafi merkezlerden veya imparatorluk adına karar verebilen ailelerden almıştır. “Tanrıların Yolu” anlamına gelen Japonya'nın yerel dini Şinto, Japon imparatorluk hanedanının Güneş Tanrıçasının soyundan geldiği ve Japon imparatorlarının tanrısal olduğu ilkelerine dayandırılmaktadır. Hükümet görevlileri, Şinto'nun kamusal hayata girişini bir din olarak değil, ulusal bir etik sistem olarak empoze etmiştir (Salğar, 2021).

Japon tarih öncesi devri 3'e ayrılmaktadır. Bunlar;

- Seramik Öncesi Devri (MÖ.10.000-7500)
- Comon Devri (MÖ. 7500- 300)
- Yayoi Devri (MÖ. 300-MS.300) dir.

Yayoi devrinde Japonya'nın kuzeyine Aynuların gelip yerleştiği ve Comon halklarıyla karıştığı bilinmektedir. MS. 3. Yüzyılda ise Kore Yarımadası üzerinden geçen, Altay kökenli (Bu savaşçı gruplar Asya Hun İmparatorluğu yok olduktan sonra doğuya göç eden Hunlar olabilirler) Güney Japonya'ya gelen bu atlı gruplar bölgeyi egemenlikleri altına almışlardır. Bahsi geçen atlı savaşçı grupların Japon dili ve kültürü üzerinde etkili olmuşlardır. Japon dilinin Altay dilleri grubunda olmaları dikkate alınırca bu yaklaşımın gerçek olduğunu tahmin etmek mümkündür. Yazılı kaynaklarda Japonya'nın adı ilk olarak 1. yüzyıldan kalma Çin yazınlarında geçmektedir. Japonya'nın resmi tarihi kayıtlarının tutulması ise milattan sonra 400'lü yıllara dayanmaktadır.

Aynı zamanda Koreliler vasıtası ile Japonlar, Budizm dini ile tanışmıştır. Budizm'den sonra doğan merak ile birlikte MS. 7. yüzyılda sayısız Japon keşişi, öğrencisi ve sanatçısı Çin'in dinini, kültürünü, müziğini ve sanatını öğrenmek amacıyla uzun ve tehlikeli yolculukları göze alarak, Japon Denizi'ni geçip Çin'e ulaşmışlardır. Çin'e gidenler, tekrardan Japonya'ya döndükten sonra Japon millî kültürünün gelişmesinde etkili olmuşlardır. Bu öncülerden biri de 604 yılında 17 maddelik ilk Japon Anayasasını hazırlayan Prens Şotoku'dur. Çin kültürü, Japon yazı dilinin oluşmasında da büyük bir rol oynamıştır. Bunun nedeni, Japonların kendi alfabelerinin olmaması ve Japon aydınlarının, din adamlarının tek heceli Çincenin kavram yazısını, çok heceli Japon diline adapte edebilmiş olmasıdır. Böylelikle Japonya'da Budizm'le ilgili isimleri, deyimleri, kavramları ve yabancı kelimeleri ifade etmek için kullanılan "Katakana" yazı sistemi geliştirilmiştir. Japonca kökenli kelimeler günümüzde "Hiragana" yazı sistemiyle ifade edilirken, Japonca olmayan kelimeler "Katakana" yazı sistemiyle ifade edilmektedir. Kökeni aslında Çin yazısına dayanan "Kanji" yazı sistemiye klasik ve akademik yazı sistemi olarak Japonya'da günümüzde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. "Kanji" yazı sistemiyle yazılan her

kelime “Hiragana” yazı sistemiyle de yazılabilmektedir. Japonya’da ilk ve orta okul çocuklarına ve yabancılara Japonca, “Hiragana” ve “Katakana” yazı sistemiyle öğretilmektedir

Japonya’nın Orta Çağ’ı 7 devire ayırmak mümkündür. Bunlar;

- Kofun devriyle (MS.300-710)
- Nara (710-784),
- Heian (794-1185),
- Kamakura (1192-1333),
- Muromaçi (1338-1573),
- Momoyama devri (1573-1600)
- Edo Devri (1603-1867)’dir.

1274-1281 yılları arasında Kubilay Han önderliğindeki Moğol ordusu, Japonya’ya karşı yapmış oldukları ele geçirme hareketi kapsamında Japonya’ya taaarruzlarda bulunmuşlardır. Bu devir Japonya’nın Kamakura devridir ve Moğollar başarıyla geri püskürtülmüştür. Muromaçi devrinin son yıllarında; yani 1543-1549 yılları arasında Japonya’ya gelerek Japonları ateşli silahlarla ve Hristiyanlıkla tanıştıranlar Portekizliler; yani Cizvit misyonerleri, olmuşlardır. Edo devrinde ise başkent, ülkenin o zamanki başkenti olan Kyota’dan şuan ki başkenti olan Tokyo’ya yani o zamanki ismiyle Edo’ya taşınmıştır. Başkentini değiştirilmesinin amacı Japon kültüründeki yabancı unsurları azaltmaya çalışmaktır. 1635 yılından 1854 yılına kadar Japonya’nın dış dünyayla bağı koparılmış ve bu durum 1854 yılında Kanagava Anlaşması ile Japonya kapılarının ABD ile ticarete açılmasına kadar sürmüştür.

Japonya’nın Yakınçağı, Meiji Devri (1868-1912) ile başlamıştır. Bu zamana kadar Japonya, imparatorluk tarafından yönetiliyor gibi görünse de, gerçekte toprak sahibi askerler ve zengin soylu aileler tarafından yönetilmiştir. Meiji devrinde Japonya, askeri feodal bir devlet olmaktan çıkmıştır. 1889 yılında da Japon İmparatorluğu Anayasası ya da bilinen ismiyle “Meiji Anayasası” yürürlüğe girmiştir. Japonya’nın Meiji Devrinin bir ürünü olan bu anayasada meşruti monarşi modeli temel

alınmıştır. Japon imparatoru anayasaya göre devletin başı olsa da iktidar, hükümette ve Danışma Meclisi tarafından atanan başbakanıdır. Meiji devri kısa olsa da Japonya'nın aynı zamanda gelişme ve yükselme devridir. Bu kısa dönemde Japonya, Avrupa'daki İspanya, Fransa ve İngiltere gibi imparatorlukların neredeyse iki asırda yakaladığı güce ulaşmakla kalmamış, Asya'da Çarlık Rus ve Çin-Mançu imparatorluklarına rakip olarak da dikkat çekmiştir. Japonya, 1894-1895'teki Çin-Japon savaşında, Çin'i, 1904-1905'teki Rus- Japon savaşında da Rusya'yı yenerek dünyadaki güç dengelerini değiştirmiştir. Tüm bunlar olurken Ruslar, 1905 yılında Japonlara karşı aldıkları yenilgi nedeniyle Uzakdoğu'daki yayılmacı politikalarından caymak zorunda kalmıştır. 20. yüzyılda Japon ordusu büyük ölçüde otonom hale gelmiştir. Sivil otoriteden bağımsız ve ülke bütçesinden istediği payı alabilen bir kurum haline gelmiştir (Balcıoğlu, 2018, s.17).

Savaş döneminde elde edilen büyük başarının nedeni "Yamato Damashi" olarak bilinen "Japon Ruhu" olduğu ifade edilmektedir. Yüzyıllar boyunca her vatansever ve bilinçli Japon'un bu ruhu taşıması gerektiğine inanılmıştır. Aynı zamanda bu felsefe Japonya'daki Samuraylıkla ilgili temel ilkeleri yani "inanç ve sadakat, cesaret ve kahramanlık, dayanıklılık ve güç, onur ve şeref, dürüstlük ve adalet, merhamet ve kibarlık" öğelerini barındırmalıdır. Meiji devrinde Avrupa'ya Japon aydınlar ve öğrenciler yetiştirilmek amacıyla gönderilmiştir. Japon aydınları Avrupa'nın bilim ve teknolojileriyle donanmış, güçlü, Japon milliyetçileri olarak ülkelerine dönmüşler ve Avrupa'dan getirdikleri bilim ve teknoloji ile yeni ve güçlü bir Japon milleti oluşturmayı hedeflemişlerdir. 20. yüzyıla gelindiğinde Edo devrinde, Japonya'da bu durumun etkileri görülmeye başlanmıştır. 1930'lu yıllarda Japonya'nın, ham madde üretimi 1900 yılındakinin yaklaşık 3 katına çıkmış, mamul mal miktarında 12 kat artış sağlanmıştır. Bu artışa ağır sanayide de çok ileri düzeyde gelişmesini ekleyen Japonya, Asya'ya ve diğer pazarlara mamul mal satışını arttırmıştır. Bu durum Asya ülkelerinin eski Avrupalı tedarikçileri ile olan bağlantılarını büyük ölçüde kesmesine neden olmuştur. 1930'lu yıllarda Avrupa, I. Dünya Savaşı sonrası yaşadığı çöküntüye ile beraber bir gerileme yaşamaktayken, bu dönemde yaşanan gerileme, Japonya'ya makine imalatı, metalürji ve kimya sektöründe ağır sanayiye çeşitlendirme olanağı

sağlamıştır. Japon sanayisindeki gelişme ve güçlenme Japon milliyetçiliğinin de güçlenmesini de beraberinde getirmiştir.

Japon ordusu 1937 yılında aşırı milliyetçi gurupların kışkırtmasıyla, 1938 yılında da Çin'e karşı savaş açarak Çin'in Nanjing, Hankou ve Kanton bölgelerini işgal etmiştir. Bu savaş esnasında Çin'de yaklaşık 300.000 sivil hayatını kaybetmiştir. Japonya'nın başta Çin olmak üzere uygulamaya başladığı Asya'daki genişleme politikası, bir süre sonra batıyla karşı karşıya gelmesine neden olmuştur. Fakat bu politikalar güdülürken Japonya'nın hesaba katmadığı ABD figürü vardır. Öyle ki Amerika, Japonya'nın Hindu-Çin'in işgaline sessiz kalmamış ve buna karşılık Japonya'ya ticaret ve petrol gibi çeşitli ambargolar uygulayarak ülke kaynaklarının neredeyse %90'ını kesmiştir. Amerika'nın bu hamlesi üzerine Japonya 7 Aralık 1941'de Amerika'nın Pearl Harbor askeri üslerine saldırmış ve böylece taraflar tam anlamıyla karşı karşıya gelmiştir. 1942 yılının Haziran ayında meydana gelen Midway Savaş'ında Japon ordusunun ilerleyişi, Amerika tarafından durdurulmuştur. 1944 yılında Amerikan ordusu, Tokyo'ya hava saldırısı düzenlemiştir. Bu saldırı sonucunda Tokyo tamamen yıkılmış ve 100.000'den fazla sivil Japon bu saldırıda hayatını kaybetmiştir. Japon hükümet yetkililerinin büyük bir bölümü, barış talebinde bulunulmasını önermesine rağmen, Japon ordusunun silahları bırakarak şartsız teslim olmasını isteyen Potsdam Deklarasyonunu reddedilmiştir. Bunun sonucu olarak Amerika hava kuvvetleri, 6 Ağustos 1945 yılında Hiroşima'yı, 9 Ağustos'ta ise Nagasaki'yi atom bombası atmıştır. Bu saldırı Modern Japon tarihinde "Büyük Felaket" olarak adlandırılmaktadır. Japon İmparatorunun bu saldırıdan sonra yenilgiyi kabul etmiş ve "ilahî" yetkisinden vazgeçtiğini ilan etmiştir. Japonya savaştan yenik olarak ayrılmış ve Amerika'nın kontrolüne girmiştir. Japonya'daki Amerikan işgali, 1950'deki Kore savaşına kadar devam etmiştir. Savaşın Japonya açısından yenilgiyle sonuçlanması halkta büyük bir hüsrana oluşturmuş ve "Yamato Damaşı" denilen Japon milletini doğuştan üstün olduğuna inandırılan millî ruh düşüncesi, 1930'lu yıllardan itibaren Japon militaristleri tarafından ülkeyi savaşa sürükleyerek büyük bir imparatorluk kurmak amacıyla kullanılmış, alınan ağır sonuçlar itibariyle de halkın gözünde değerini yitirmiştir. Japonya, Meiji döneminden 2. Dünya Savaşı'nın sonuna

kadar olan dönemde, Asya bölgesini işgal edebilecek ekonomik ve askeri güce ulaşmıştır (Mızrak, 2017, s. 73).

1945 yılındaki yenilginin ardından Amerika tarafından işgale uğrayan Japonya’da, 3 Mayıs 1947 yılında Amerika’nın gözetiminde Meiji Anayasasını temel alınarak yeni bir anayasa hazırlanmıştır. Bu anayasa günümüzdeki Japonya’nın temel kuruluş belgesini oluşturmaktadır. Bu anayasa göre; Japon imparatoru “devletin ve halkın birliğinin simgesidir” ve egemenlik hakkı olmaksızın sadece törensel bir rolü üstlenmiştir. Böylece Japonya’nın önceki askeri monarşi olan yönetim sistemi, liberal demokrasiyle değiştirilerek, 1930’lu yılların başında kesintiye uğratılan parlamenter sistem, tekrar yeni anayasayla garanti altına alınmıştır. Sonuç olarak, 1947 yılında yeni anayasanın kabulüyle birlikte Japonya, parlamenter cumhuriyet ile yönetilmektedir. Yani devletin başı Japon imparatoru, hükümetin başı ise başbakanıdır ve seçimle işbaşına gelen bir parlamentosu da vardır. 1947 Anayasası Japon siyasi sisteminin bugünkü ana hatlarını belirlemiştir. 1947 Anayasası, ‘Barış Anayasası’ olarak da tanımlanmaktadır. Bunun sebebi Yeni Anayasa, Japonya’yı barışa zorunlu kılmaktadır. Japonya, bağımsızlığın bir ögesi olan savaş açma yetkisinden vazgeçerek, barışa yükümlü bir devlet olmuştur (Büyükbaş, 2013).

2.Dünya Savaşı’ndaki başarısızlıktan sonra yasal sisteme demokrasi ilkeleri getirildi, eğitim sistemi değiştirilmiş ve Şinto dininin etkileri azaltılmıştır. Toprak reformu yapılmıştır. Toprak, toprak ağalarından alınıp, işleyen köylülere ucuz fiyata verilmiştir. İşçi sendikaları gelişmiş ve kadınlara oy hakkı verilmiştir (Henry, 2017, s.17). Japonya’nın 2023 yılı itibarı ile dünyanın dördüncü büyük ekonomisine sahip olduğu bilinmektedir, bu oranla dünyanın en güçlü ülkelerinden biridir. (Belanger, 2023, s. 56).

3.3.2. Japonya’nın Coğrafi Özellikleri

Doğan güneşin ülkesi olarak bilinen Japonya, Asya’nın doğusunda hem uzak doğu hem de Muson ülkesi olarak bilinir. İrili ufaklı 4000 adadan oluşan bir ülkedir. Ülkenin yay şeklinde uzanan 1932 km² uzunluğundaki adalardan meydana gelir. Büyük Okyanus’ta bulunan Japonya Japon Denizi’nden Çin, Kuzey Kore, Güney Kore

ve Rusya'nın doğusuna, kuzeyde Ohotsk Denizi'nden güneyde Doğu Çin Denizi'ne ve Tayvan'a kadar uzanır. Adalardan oluşması ve birçok ülkeye kara sınırlarının bulunmaması ülkeyi farklı kılmıştır. Batı yarım kürede bulunan ülkenin büyük bölümü ılıman kuşakta konumlanmaktadır. Ülkenin kıyı uzunluğu 29.750 km'dir. Japonya 377.435 km²'lik yüz ölçümü ile coğrafi bakımından dünyanın 42'nci büyük ülkesidir. Japon takım adaları içerisinde sadece Honshu (Ana Ada) Hokkaido, Kyushu ve Şikoku'dan adlarından oluşan dört büyük ada vardır. Japonya yer altı ve yer üstü kaynakları bakımından diğer ülkelere nazaran zengin değildir. Japonya oldukça engebeli ve dağlık bir coğrafi yüzeye sahiptir. Bu durumun en temel sebebi ülkenin tektonik bir yapıya sahip olmasından dolayı çeşitli zamanlarda büyük depremlerden sonra yüzey şekillerinin değişmesidir. Japonya engebeli ve dağlık bir ülkedir kuzeyden güneye önemli iklimsel ve biyotik çeşitliliğe sahiptir (Hudson. 2007. s, 3).

Yüz ölçümünün neredeyse % 72'si dağlardan oluşan ülkenin tamamında 3.000 metreden yüksek 16 dağ, 2000 metreden yüksek 250 doruk bulunmaktadır. Ülkenin en yüksek dağı, Fujiyama Dağı 3776 metre ile Honshu Adasında bulunmaktadır. Ülkede 60 tanesi faal olmuş olan toplamda 500 tane yanardağ bulunmaktadır. Bunların arasında en bilineni Japon sanatında da bir simge olan, havanın açık olduğu zamanlarda Tokyo'dan dahi görülebilen 3600 metre yüksekliğindeki Fuji Yanardağı'dır. Fuji Yanardağı en son 1707 yılında aktif olmuştur. 3200 metre yüksekliğindeki kıyı sıradağları Pasifik Okyanus'undaki büyük Tuscarora Çukuru'nun 6000 metre derinliklerine kadar inmektedir. Kısa mesafeler arasındaki büyük tabaka farklılıkları, yeryüzü kabuğunda ve hareketli tektonik tabakalarda fazladan bir gerilim oluşturmaktadır. Bundan dolayı da Japonya depremleri çok sık yaşayan bir ülkedir. Japonya'da bir yılda yaklaşık olarak 1500 deprem olduğu kayıtlara geçmiştir. Ülkenin toplam yüz ölçümünün % 16'lık bölümünü oluşturan ovalık ve düzlükler ise genellikle kıyı kesimlerinde yer alır. Ülkenin en büyük ovası Tokyo'nun da içinde bulunduğu Kanto Ovası'dır. Ulusal, ekonomik, askeri ve siyasi gücün esas kaynağı bu bölgedir. Japonya'nın bitki örtüsü Muson ve Okyanus ikliminin etkisinden dolayı oldukça zengindir. Ormanlar Ülkenin yaklaşık 2/3'ünü kaplamaktadır. Japonya'nın alçak kesimlerinde Japonya Çamı, Mangrov, Selvi, Kayın ağaçları bulunurken yüksek

kesimlerinde Köknar, Ladin ağaçları bulunmaktadır. İklimin nemli ve ılıman olmasından dolayı tarım nemli veya sulu tarıma dayanır (Koç, 2021).

Japonya, Doğu Asya’da yaklaşık 3000 adadan oluşan bir ada ülkesidir. Büyük Okyanus’ta bulunan Japonya Çin, Kore ve Rusya’nın doğusunda, kuzeyde Okhotsk Denizi’nden güneyde Doğu Çin Denizi’ne kadar uzanır. Japonca adını oluşturan kanji karakterler “güneş” ve “köken” anlamına gelir. Bu nedenle Japonya “Doğan Güneşin Ülkesi” diye de bilinir. Volkanik etkinlikler sonucu oluşan Japon adaları, Büyük Okyanus kıyısındaki volkanik dağ sırasının bir parçasıdır ve bu nedenle Japonya bir depremler ülkesidir. Japonya’yı oluşturan adaların en büyükleri olan Honşu, Hokkaido, Kyuşu ve Şikoku adaları ülkenin %97’sini oluşturur. Adaların çoğu dağlıktır ve bazıları yanardağlardan oluşur. Japonya’nın en yüksek dağı ve aynı zamanda Japon kültürünün vazgeçilmez bir ögesi olan kutsal Fuji Dağı bir yanardağdır. Japonya 128 milyonluk nüfusuyla dünyanın nüfus açısından onuncu büyük ülkesidir. Başkent Tokyo’nun bulunduğu alan çevresinde bulunan şehirlerle birlikte 30 milyonunun üzerindeki nüfusuyla dünyanın en büyük metropolitan alanını oluşturur. Japonya, dört tektonik plakanın kesişme noktasındaki konumu nedeniyle yıkıcı depremlere ve volkanlara karşı savunmasızdır. Ülke, dünyadaki aktif yanardağların yüzde 10’unu barındırmaktadır ve her yıl binlerce sismik olay yaşanmaya devam etmektedir.

Japonya’nın yaklaşık yüzde 68, 4’ü ormanlıktır. Japonya’da bulunan yaygın bitkiler arasında kiraz çiçekleri (ulusal bir sembol) ile sakura, bonsai, sedir, akçaağaç ve çam ağaçları ve bambu bulunur. Lotus, zambaklar, ortancalar, açelyalar, şakayıklar ve morsalkımlar da yaygındır (Belanger, 2023 s.57).

3.3.3. Japonya’nın Ekoturizm Trendleri

Japonya’nın 2007’den bu yana uygulanan ve Ekoturizm Teşvik Yasası adı verilen özel bir ekoturizm politikası vardır. Ekoturizm Teşvik Konseyi, ulusal Ekoturizm Teşvik Yasası’nda belirtildiği üzere Japonya’da ekoturizmin organize edilmesinden sorumludur. Konsey üyeleri arasında yerel yönetim yetkilileri, vatandaşlar ve akademisyenler yer almaktadır ve konseyin, kendi bölgelerindeki yerel

kültüre ve doğal alanlara uygun ekoturizm faaliyetleri düzenleyen yerel kurumlarla bağlantısı vardır. Tipik olarak her yıl milyonlarca insan Japonya'yı ziyaret etmektedir. Popüler turistik yerler arasında, Japonya'nın kültür başkenti Kyoto ve Japonya'nın antik şehirlerinden biri ve şu anda dünyanın başkentlerinden biri olan Tokyo da dahil olmak üzere çoğu büyük şehir ve bölgede bulunan bahçeler, tapınaklar ve türbeler bulunmaktadır. Turizm, Tokyo'da yapılması planlanan 2020 Olimpiyat Oyunları öncesinde artış göstermiştir, ancak pandeminin başlamasıyla birlikte geçici olarak durma noktasına gelmiştir (Belanger, 2023, s.57).

Japonya'nın zengin tarihine ait birçok tarihi yapı, tapınak ve şato bulunmaktadır. Kyoto, geleneksel Japon kültürünü yansıtan birçok tapınak ve geleneksel evleriyle ünlüdür. Hiroşima, II. Dünya Savaşı'nın izlerini taşıırken, barış parkı ve anıtıyla önemli bir turistik noktadır. Diğer önemli turistik yerler arasında İmparatorluk Sarayı, Hyogo Eyaletindeki Himeji Kalesi, Fuji Dağı ve Japonya'nın birçok milli parkı ve dünya mirası alanları bulunmaktadır.

Japonya'da yerel halkı ekonomik yönden canlandırma hareketinin bir parçası olarak turizm sektörü, bayındırlık (inşaat sektörü) merkezli yerel kalkınmadan sonra en önemli sektör haline gelmiştir. Japonya'daki bazı yerel yönetimler kitle turizminin çevreye zararlı olduğuna ve sürdürülebilir turizme uygun olmadığına inanılmaktadır. Bu sebeple kitle turizmi içerisinde "bir günlük ekoturizm" programı uygulayarak bu programı desteklemektedirler (Kimura, 2011, s.5).

Japonya tarihsel dokusunun getirdiği tarihi mekanlarının yanı sıra kültürel öğeleri ile de ilgi çekici bir ülkedir. Japonlar gelenek ve göreneklerine bağlı bir toplumdur. Atalarından gelen bazı alışkanlıkları ve adetleri hala devam ettirmektedirler. Bu öğeler arasında çay seremonisi, ikebana (çiçek düzenleme sanatı), geleneksel japon kıyafeti kimonolar, geleneksel tiyatro formları (Noh, Kabuki) gibi kültürel aktiviteler turistlerin sıklıkla rağbet gösterdiği faaliyetlerdir. Japon bahçeleri, özellikle Kyoto'daki Zen bahçeleri, estetik ve huzur arayan ziyaretçiler için popülerdir. Tokyo, dünyanın en kalabalık başkenti olmasının yanı sıra modern mimarisi, alışveriş ve eğlence aktiviteleri ile ünlüdür. Japonya denilince akla teknolojik gelişmeler de gelmektedir. Akihabara bölgesi, elektronik ve pop kültür ürünleriyle dolu bir bölgedir.

Japon mutfağı geleneksel yemekleri ile ünlüdür. Sushi, ramen, tempura gibi Japon gastronomisini yansıtan geleneksel yemekleri dünya çapında ün kazanmıştır. İfade edilen faaliyetlerin, turizme ekolojik ve ekonomik yönlerinin olumlu etkileri ile beraber, turizm kırsal kesimdeki nüfusun azalması sorununu aşmanın bir yolu olarak görülmektedir (Arlt, 2007, s.6).

Japonya'nın doğal güzellikleri arasında Fuji Dağı, Jigokudani Maymun Parkı, Aso Dağı gibi yerler bulunmaktadır. Mevsimlere bağlı olarak çeşitli çiçek festivalleri, özellikle kiraz çiçeği (sakura) sezonu, turistler arasında popülerdir. Japonya, seyahat etmeyi kolaylaştıran hızlı trenleri (Shinkansen) ve geniş bir metro ağı ile turist dostu bir ülkedir. Tarihi ve modern unsurları bir araya getiren bu ülke, her türlü gezginin ilgisini çekebilecek birçok deneyim sunmaktadır. Ekoturizm faaliyetleri arasında yürüyüş, bisiklet sürme, flora ve fauna keşfi, hüzün turizmi, inanç turizmi, olta balıkçılığı, kano, yüzme, kültür turları, çiftlik turları, kuş gözlemciliği, safari, doğa eğitimi, gastronomi turları, tırmanış ve daha birçok aktivite yer almaktadır Japonya'da ekoturizm faaliyetlerinin çeşitliliği turistlerin farklı ilgi alanlarına hitap ederek zengin bir deneyim sunmaktadır ve aynı oranda turizm sektörünün büyümesine katkı sağlamaktadır. Japonya'da yerel halkı canlandırma hareketinin bir parçası olarak turizm sektörü, inşaat sektörü merkezli yerel kalkınmadan sonra en hayati sektör haline gelmiştir (Kimura, 2011, s. 5).

Japonya'ya, gelen yabancı turistlerin 2022 yılında harcadığı yaklaşık para Japon yeni (JPY) para birimi ile 337.4 milyardır. Ayrıca gelen turistlerin yüzde 85.9'u ülkeye gezi amaçlı ziyaret ederken yüzde 14.1'i iş seyahati amacıyla gelmiştir. (wtcc.org, 2024).

Tablo 3.1. Japonya, 2022 yılı yabancı turistlerin ülkelere göre dağılımı

2022 Yılı Yabancı Turist Dağılımı	
Ülkeler	Yüzdelerik Dağılım
1. Güney Kore	24%
2. Çin	10%
3. Tayvan	10%
4. Amerika	8%
5. Hong Kong	7%

Kaynak: (wtcc.org, 2024).

3.3.3.1. Tokyo

Tokyo, yaklaşık 13 milyon insanın evi olarak gördüğü dinamik ve modern bir metropoldür. Tokyo turistler için heyecan verici ve güvenli bir başkenttir. Tokyo, gezginlere keşiflerle dolu bir hazine sunmaktadır. Ülkenin yönetim merkezidir.

18. yüzyılın ortalarında zaten bir milyondan fazla nüfusu olan bu büyük ve hareketli şehir, geleneksel Budist tapınakları ve Şinto tapınaklarından yüksek teknoloji ve alışverişe, müzelerden festivallere kadar Tokyo, yıl boyunca turistlerin tadını çıkarabileceği ve keyif alacağı unutulmaz bir deneyim sunmaktadır.

Ormanlarla, göllerle, nehirlerle kaplı dağlar, karmaşık kıyı şeridinin zengin topoğrafyası ve dört mevsimin belirgin bir şekilde hissedildiği doğal güzellikleri nedeniyle ayrıca köklü kültürünün etkisiyle Japonya'nın birçok bölgesini ziyaret edilmeye değer kılmaktadır (Ingram, 1993, s. 26).

3.3.3.1.1. Fuji Hakone Izu Milli Parkı

Milli parkların çevre eğitimi ve rekreasyon işlevlerini yerine getirmenin en önemli yollarından biri turizmin geliştirilmesidir. Milli parkların doğal sit alanları arasında en sıkı korunan tür olarak kabul edilmektedir (Peng & Katsura, 2020, s. 18)

Japonya'da ünlü milli parklar bulunmaktadır. Bunların en önde geleni ve bilineni Fuji Hakone Izu'dur. Fuji-Hakone-Izu Millî Parkı, belirli bir nokta olmaktan ziyade dağınık turistik alanlar grubudur. Parkın en güney noktası olan Hachijōjima, parkın en bilinen rotası olan Fuji Dağı'ndan yüzlerce kilometre uzaklıkta yer almaktadır. Milli parklara gelen toplam ziyaretçilerin neredeyse yarısı, 3.776 m ile Japonya'nın en yüksek zirvesi olan Fuji Dağı merkezli Fuji-Hakone-Izu Ulusal Parkı'nda kaydedilmiştir (Kobayashi & Jones, 2021, s.50).

Park, doğal kaplıcalar, sahil şeridi, dağlık alanlar, göller ve 1000'den fazla volkanik ada gibi çeşitli coğrafi özelliklere sahiptir. Parktaki bitki örtüsü, dağlık ağaç türlerinden Izu Adaları'nın subtropikal bitki örtüsüne kadar uzanmaktadır. Bu milli park elbette çeşitli amaçlarla defalarca görselleri kullanılan, insanların aşına olduğu ikonik aktif yanardağ Fuji Dağı'na ev sahipliği yapmaktadır. Bu bölgede Fuji Beş

Gölleri, ünlü Chureito Pagodası, Hakone, Izu Yarımadası ve Izu Adaları'nın yanı sıra kamp alanları ve güzel plajlar bulunmaktadır. Aynı zamanda Tokyo'dan kolay bir yolculuk olması nedeniyle daha erişilebilir milli parklardan biridir. Fuji Dağı, Japonya'nın en iyi destinasyonlarından biridir.

3.776 m yüksekliğiyle Japonya'nın en yüksek dağı olan Fuji havanın açık olduğu günlerde Tokyo'dan görülebilmektedir. Dağın manzarası yakından çok daha etkileyicidir. Turistler zirvenin, suyun yansımasındaki ışıltısını görmek için dağın kuzeyindeki Fuji Beş Gölü (Fujigoko) bölgesine veya güneydoğudaki Hakone kaplıca beldesine gitmektedirler. Fuji Dağı'na temmuz ayında turistlerin çok fazla rağbet gösterdiği ve özellikle bu ayda tırmanış faaliyeti gerçekleştirilmektedir. Fuji-Hakone-Izu Milli Parkı ayrıca beş katlı Chureito Pagodası, volkanik Izu Adaları ve ipeksi Shiraito Şelaleleri ile ön plana çıkmaktadır. Bu bölgede dağ yürüyüşü, kayıkla gezinti, balık tutma, kampçılık gibi pek çok turizm faaliyetine olanak sunmaktadır.

Fotoğraf 3.1. Fuji dağı

Kaynak: <https://www.rehberim.com/Erişim> Tarihi: 07.12.2023).

3.3.3.1.2. Ogasawara Adaları

Bonin Adaları olarak da bilinen Ogasawara Adaları, Tokyo'nun güneyinde bulunmaktadır. Kaliteli ve temiz plajları ile oldukça dikkat çekici bir adalar

topluluğudur. Ogasawara Adaları, Japonya’da bulunan ekoturizm listeleri içerisinde kendisine önemli bir yer edinmiştir.

Bonin, insansız ve ıssız anlamlarına gelmektedir. Ogasawara Adaları benzersiz bitki ve hayvan türleri bulunmaktadır. Ülkeye son derece uzak bir noktadadır dolayısıyla burayı gitmek isteyen turistler için fazla ulaşım seçeneği bulunmayıp sadece Tokyo’den kalkan feribot ile ulaşım sağlanmaktadır. Bu durum olumsuz olarak görünse de adanın aşırı izolasyondan dolayı ekosistemi benzersizdir. Flora ve fauna gözlemcileri için oldukça eşsiz bir cazibe merkezidir. Özellikle burası balina izleme faaliyetleri ile ünlü bir bölgedir. Ogasawara Adaları çevresinde 1988’den beri balina izleme turları düzenlenmektedir (Ichiki, 2003).

Fotoğraf 3.2. Ogasawara adaları

Kaynak: <https://zekkeijapan.com/> (Erişim Tarihi: 07.05.2023).

3.3.3.1.3. Kusatsu Onsen

Japonya’nın en ünlü kaplıca merkezlerinden biri olan Kusatsu Onsen kaplıcalarının madeni parayı bir haftada eritebilecek kadar asitli suyu sağlık turizmi açısından etkilidir. Kusatsu Onsen, Nagano ilinin sınırındaki küçük bir kasaba olup,

Kuzeybatı Gunma'nın dağlarında bulunur ve Japonya'nın üç büyük kaplıcalarından biri olarak ünlüdür (Fuse, 2017, s. 3). Japon kaplıcaları sağlık turizmine hizmet etmektedir.

Fotoğraf 3.3. Kusatsu onsen

Kaynak: <https://matcha-jp.com/en/7337> (Erişim Tarihi: 07.11.2023).

3.3.3.1.4. Nikko

Hem bir doğa harikası hem de Japon mimarisinin en görülmeye değer örneklerini barındırmaktadır. Tokugawa şogunluğu kurucusunun anıt mezarının bulunduğu Toshogu Mabedi, Nikko'nun en görülmeye değer yerlerinden bir tanesidir. Bolluğu temsil edişi ve dekoratif çeşitliliği ile Toshogu Mabedi Japon mimarisinin önde gelen mihenk taşlarından birisidir. Nikko Mabetleri ve Tapınakları UNESCO tarafından Dünya Mirası ilan edilmiştir. Shirakawa-go ve Gokayama'nın dağ köyleri, "Gassho" çiftlik evlerinin benzersiz mimarisiyle tanınmaktadır ve 1995 yılında UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne dahil edilmiştir. Bu köyler, Gassho tarzı evlerinin yanı sıra dut ağaçlarının yetiştirilmesi ve ipek böceklerinin yetiştirilmesi ile geçim sağlamıştır. Yüksek eğimli saçaklı çatılarıyla büyük evler, türlerinin Japonya'daki tek örnekleridir. Kültür-miras turizmi açısından önemli bir bölgedir (Singh, 2017, s. 3).

Fotoğraf 3.4. Nikko

Kaynak: <https://tr.hotels.com/go/japan/nikko-park> (Erişim Tarihi: 07.05.2023).

3.3.3.2. Kyoto ve Nara

Ülkenin iç kesiminde bulunan, nüfusu bir milyonun üzerinde bir şehir olan Kyoto, dünyanın en ilgi çekici ve Çin stilinde inşa edilmiş şehirlerinden biridir. Tarihi yapılar, tapınaklar ve pagodalar, özellikle İmparatorluk Sarayı büyük bir cazibe yaratmaktadır.

Kyoto'nun 40 km güneyindeki Nara hâlâ daha yaşlı; Dünyanın en büyük ahşap evi olan Horyuji Tapınağı veya Büyük Buda Binası, 16, 2 m yüksekliğindeki en büyük Buda heykeline ev sahipliği yapmaktadır.

Ayrıca şehir zengin bir kültürel ve ulusal mirasa sahip olup, içinde çok sayıda Buda heykelinin bulunduğu muhteşem bir mirasa sahiptir (Timor, 2017, s.183).

3.3.3.2.1. Nara Parkı

Nara Parkı denilince akla, serbest halde dolaşan vahşi Şika geyikleri gelmektedir. Şika geyikleri kutsal sayılmasından dolayı son derece değerli olduğu düşünülmektedir. Kafes içerisinde değil, doğal yaşam alanlarında ziyaretçiler tarafından gözlemlenebilmektedirler. Doğal yaşam alanları bozulmamış olmasından dolayı aslında ziyaretçiler, Şika geyiklerinin evlerine misafir olmaktadır. Aynı zamanda Kasugayama Ormanı, UNESCO Dünya Mirası içerisinde sayıldığı için koruma altına alınmıştır. Nara şehrinde sekiz tane tapınak ve mabet bulunması da şehrin inanç turizmi açısından cezbedici bir hâl almasına neden olmuştur. Nara Parkı, Japonya'da bulunan diğer ekoturizm bölgelerinden farklı olarak her gün ziyaretçilere açıktır ve girişlerinde herhangi bir ücret talep edilmemektedir.

Fotoğraf 3.5. Nikko

Kaynak: <https://unusualplaces.org/nara-park/> (Erişim tarihi: 20.12.2023).

3.3.3.3. Chubu

Japonya Alpleri de denilen, Tokyo'nun kuzeyinde ve kuzeybatısında yer alan bu bölgede doğal özelliklere sahip 7 adet Milli Park bulunmaktadır. En popüler olanı

Nikko Milli Parkı'dır. Bu bölgede ayrıca birçok tarihi ve panoramik köy bulunmaktadır. Honshu'nun ortasında Japonya Denizi ile Pasifik Okyanusu arasında kalan Çubu bölgesinde aktif bir yanardağ olan ve Japonya'nın en yüksek dağı olan Fuji Dağı bulunmaktadır. Bölgenin jeolojisi de çeşitlidir. Bölgede çeşitli iklimler ve bitki örtüleri bulunmaktadır. Aynı zamanda bölge farklı toprak türleri açısından zengindir, çeşitli toprak türleri bulunmaktadır (Watanabe, 2021, s. 275).

3.3.3.3.1. Nagano

Nagano, 1998 senesinde Kış Olimpiyatlarına ev sahipliği yapmıştır. Japonya'nın en büyük şehri olmakla birlikte, Chikuma ve Sai nehirlerinin birleştiği noktada yer almaktadır. Japon Alpleri adı verilen dağ sıralarının kuzey kısmını kapsamaktadır. Kar maymunları ile ünlü olan Nagano, doğal bir ekoturizm merkezidir. Farklı parkurlarda ve farklı mesafe aralıklarında oldukça dikkat çekici yürüyüş alanları olmakla birlikte, kuş cenneti ve uçan sincapların bulunduğu özel bir yerdir. Nagano 2005 yılında Ekoturizm Ödülü alan bölgelere sahiptir (Haruo & Hoa, 2012, s. 5)

Bu bölgenin ekolojisi kuş yaşamına uygun olması bölgede fazlaca kuş çeşidinin yaşamasına olanak sağlamıştır. Bundan dolayı kuş gözlemi açısından elverişli bir bölgedir. Bölgede bulunan yüksek alanlar kış aylarında elverişli kayak imkânları sunarken serin geçen yaz ayları da dağ yürüyüşleri için ideal faaliyetlerdir. Nagano Şehri inanç turizmi ve kayak turizmi açısından da önemli bir noktadır.

3.3.3.3.2. Zenkoji Tapınağı

Zenkoji Tapınağı, Budizm inancının ilk merkezi olarak 1400 yıldır birçok turistin özellikle Budizm inancına sahip ziyaretçilerin yoğun olarak rağbet gösterdiği bir mabedidir. Heybetli ana binası ulusal hazine özelliği taşımaktadır. 1953 yılında Ulusal Hazine olarak ilan edilmiştir. Birçok inananın ibadet etmek için gece boyunca inzivaya çekildiği eski "okomori" geleneğini gösteren benzersiz bir yapıya sahiptir. Japon kültüründe, Zenkoji'nin mezhep fark etmeksizin insanları kurtaran bir tapınak olduğuna inanılmaktadır. Heian döneminden (8. yüzyıl) bu yana ülke çapından çok sayıda dindar inanışları gereği tapınağı ziyaret etmektedir.

Fotoğraf 3.6. Zenkoji tapınağı

Kaynak: <https://www.zenkoji.jp/en/>.(Erişim Tarihi: 23.12.2023)

3.3.3.4. Iwate

Japonya'nın kuzeydoğusunda bulunan Iwate, Hokkaido'dan sonra en büyük ikinci bölgedir. Iwate, kıyı şeridinden muhteşem deniz manzaraları, zarif dağları ve iki dünya mirası sitesi ile Japon tarih ve kültürünü temsil eden birçok tarihi yere sahiptir.

3.3.3.4.1. Kamaishi

Kamaishi şehri, güzel sahil şeridiyle tanınmaktadır. Kamaishi, yenilenebilir enerji ve atık azaltma çabalarından dolayı 2018'den başlayarak beş yıl üst üste "En İyi 100 Sürdürülebilir Seyahat Destinasyonu" ünvanını alan lokasyonlardan biridir.

Milli parkın doğal güzelliğini deneyimlemek için ziyaretçiler, Kamaishi Şehri kıyısı boyunca dört vilayeti kapsayan, 1.000 km'den fazla olan Japonya'nın en uzun yolu Michinoku Shiokaze Yolu'nu kullanabilmektedirler. Yol, yalnızca manzarayı değil aynı zamanda yerel sakinlerle etkileşimi, doğanın nimetlerini ve doğa, tarih ve kültürle bir arada var olan bir yaşam tarzını da vurgulamaktadır. Bu yol üzerinde

bulunan yerleşim yerlerinde Japon kültürünü daha iyi tanımak amacıyla yerli halkın evlerinde kalıp, doğal yaşamı deneyimlemek mümkündür.

Japonya’da demir endüstrisinin doğduğu yer olan Kamaishi önemli bir balıkçılık ve sanayi şehridir. Japonya’nın modern demir endüstrisinin doğduğu yer olarak bilinen Kamaishi, geç Edo Dönemi’nden bu yana demir cevheri üretmektedir ve 2015 yılında dünya mirası statüsünü olma ünvanını alan ülkenin ilk Batı tarzı yüksek fırınının bulunduğu yerdir. Japonya’daki modern demir ve çelik endüstrisinin temel taşı haline gelecek olanı yaratan şehirdir. Şehirde bulunan demir müzesi kültürel ziyaretleri tercih eden turistler için iyi bir seçenektir.

Pasifik kıyısı boyunca uzanan Sanriku Fukko Milli Parkı’nda yer alan Kamaishi, el değmemiş doğal manzaralara, nadir deniz kuşlarının yaşadığı adalara ve Japon geyikgilleri ve Japon maymunları gibi birçok hayvana ev sahipliği yapmaktadır. Doğal hayat gözlemi için oldukça uygun bir bölgedir.

Kamaishi, aynı zamanda hüzün turizmi açısından da önemli bir merkezdir zira 1896 ve 1928’de Sanriku Sahili’ni vuranlar da dahil olmak üzere, yüzyıllar boyunca periyodik olarak tsunamiye maruz kalan bir şehirdir. Mart 2011’de, 14 metre yüksekliğindeki bir tsunami, Kamaishi’nin henüz tamamlanmış tsunami dalgakıranı üzerinden ve şehrin alçakta bulunan sanayi bölgelerinden geçerek yerel balıkçılık endüstrisini yok etmiş ve birkaç büyük gemiyi liman boyunca sürüklemiştir. Yaklaşık bin kişinin hayatını kaybettiği tsunaminin yıktığı yerleri yeniden inşa çalışmaları devam etmektedir. Bu bölgeyi gözlemlemek amacı ile turistler yoğun rağbet göstermektedir (britannica.com).

3.3.3.5. Chugoku, Kyushu ve Okinawa

Chugoku, Japonya’nın Honshu adasının batı bölgesinde bulunan bir bölgedir. Bu bölge, Hiroshima, Okayama, Shimane, Tottori bölgelerini içerir. Chugoku, tarihi ve kültürel açıdan zengindir. Hiroshima, barış sembolü olarak bilinirken, Tottori Kumulu’yla ünlüdür. Kyushu, Japonya’nın en büyük dördüncü adasıdır ve güneybatı Japonya’da yer alır. Aktif volkanları, termal kaynakları, güzel plajları ile ünlüdür. Okinawa ise Japonya’nın en güneyinde yer alan adalar zinciridir. Başlıca adaları

Okinawa, eşsiz kültürü, güzel plajları ve sıcak iklimiyle bilinir. Ayrıca, II. Dünya Savaşı'nın en büyük çarpışmalarından birinin yaşandığı bölgelerden biridir. Günümüzde, turizm, tarım ve balıkçılık Okinawa'nın önemli bileşenleridir. Güney Kore'nin en fazla turist gönderen ülkelerden biri olması, bu ülkeden Japonya'ya en çok turist gelmesini sağlar. Kyushu Adası'nın Güney Kore'ye yakınlığı, Güney Kore'den gelen turistler için çekici bir özelliktir (Otuko, 1933; Dahlby, 1994; Zich, 1997).

3.3.3.5.1. Nagasaki ve Hiroşima

II. Dünya Savaşı'nın son aşamasında 6 Ağustos 1945 Pazartesi saat 08.15' te Amerika Birleşik Devletleri'nin Uranyum-235 tipi atom bombası "Little Boy" (Küçük Oğlan) ile Hiroşima'ya ve 9 Ağustos 1945 (Plütonyum-239 tipi atom bombası "Fat Man" (Şişman Adam) ile Nagazaki'ye daha öncesinde ve sonrasında benzeri görülmemiş bir saldırıda bulunmuştur. Nagasaki ve Hiroşima'ya düzenlenen saldırılar askerî tarihte gerçekleştirilen ilk ve tek nükleer saldırılardır. Hiroşima'da atom bombası saldırısından dolayı 140.000, Nagasaki'de ise 80.000 kişi ölmüştür. 2007'de, resmi kaynaklara göre, o an öldürülen veya daha sonra atom bombasının etkisiyle ölenlerin toplam sayısı 143.124'ü bulmuştur.

Nagasaki Barış Parkı, Hiroshima'ya düşen ilk bombadan 3 gün sonra, 9 Ağustos 1945 tarihinde atılan atom bombasının tam düştüğü yeri anmak için yapılmıştır. Hüzün turizmi ile ilgilenen ziyaretçiler için cazip bir gezi rotasıdır.

3.3.3.5.2. Okinawa Adaları

Japonya'nın en güzel ekoturizm rotalarından birisi Okinawa Adalarıdır. Okinawa Adaları, Ryukyu Adalarına bağlıdır. Adanın sahil manzaraları turizm açısından oldukça dikkat çekicidir. Deniz canlıları, köpek balığı çeşitleri ve dünyanın en büyük mercanlar bulunmaktadır bu bölgede bulunmaktadır. Yapılan cam tabanlı tekne turları ile bu türlerin hepsinin görülebildiği bir ekoturizm gezisi turistler tarafından tercih edilmektedir. Okinawa'da bol miktarda mercan resifleri bulunmaktadır (Otuko, 1933; Dahlby, 1994; aktaran Zich, 1997).

Köklü tarihi, mercan resifleri, zümrüt yeşili denizi, güneşli gökyüzü ve alt tropikal bitki örtüsü ile ziyaretçilerin gözdesidir. Bu bölgede bulunan adalar, İkinci Dünya Savaşı sonunda Amerika Birleşik Devletleri tarafından işgal edilmelerinin sonrasında 1972 yılında Japonya'ya iade edilmiştir. Yine bu bölgede İkinci Dünya Savaşı'nda ölen 200 binden fazla kişinin ruhlarına ithaf edilmiş anıtlardan bulunmaktadır (istanbul.tr.emb-japan.go.jp.com).

Fotoğraf 3.7. Okinawa adaları

Kaynak: <https://gezimanya.com/okinawa>.(Erişim Tarihi: 23.12.2023).

3.3.3.5.3. Yakushima Milli Parkı

Yakushima bir subtropik orman adasıdır. Yaku Adası'nın iç kısmında, palearktık ve doğu biyotik bölgelerinin buluşma noktasında yer alan Yakushima, eski sugi (Japon sediri) örnekleri de dahil olmak üzere yaklaşık 1.900 tür ve alt türle zengin bir bitki örtüsü sergilemektedir. Aynı zamanda bu bölgede benzersiz olan sıcak-ılıman antik ormanın kalıntılarını da bulunmaktadır. Yakushima Milli Parkı'nın uluslararası tanınırlığa ulaşması ve Unesco Dünya Miras Listesi'ne alınması ile birlikte gelen turistlerin ekonomik katkıları hızla artmaktadır.

Yakushima, 505 km²'lik küçük bir adadır ve çevresi yaklaşık 100 km'dir (Kimura, 2011).

Fotoğraf 3.8. Sedir ormanları

Kaynak: <https://gaiadergi.com/tarihten-bilmeniz-gereken-bes-cevre-aktivisti/>. (Erişim Tarihi: 23.12.2023).

Burada tarihi sedir ormanlarında trekking faaliyeti gerçekleştirilmektedir. Yosun tutmuş ağaçların oluşturduğu ormanlarla ve kayalıklarla kaplı Shiratani Unsuikyo vadisi açık hava yürüyüşü için uygundur. Güneydeki Yakushima adasında yer alan yoğun ormanlık, atmosferik Yakushima Ulusal Parkı, 7.000 yaşında olduğuna inanılan devasa bir sedir olan Jomonsugi de dahil olmak üzere Japonya'nın en eski ağaçlarına ev sahipliği yapar (Herman & Shunsuke, 2017)

Ekoturizm felsefesi doğayla yeniden bağlantı kurmayı amaçlamaktadır. Yakushima Milli Parkı bu anlamda ekoturistler için cazibe noktalarından biridir.

3.3.3.5.4. Tottori

Tottori, bozulmamış ekosistemi ile son derece önemli bir bölgedir. Binlerce yıllık kumullar bulunan Tottori, Japonya'da görülmesi gereken yerler listesinde ilk sıralarda yer almaktadır. Meşhur kum tepeleri ile birlikte oldukça ziyaretçi çekmekle birlikte, özellikle kum sörfçüleri ve deve binicileri açısından oldukça ideal bir ekoturizm rotasıdır. Aynı zamanda şehirde bulunan Kum Müzesi de turistlerin ilgisini çeken noktalardan biridir. Kumulları, kıyıları boyunca rüzgar etkisiyle oluşur ve bazen

deniz faaliyetleri tarafından da oluşturulmaktadır. Çeşitli yönlerde birçok önemli rol oynarlar, örneğin, kıyıyı sel baskınlarına karşı korurlar, çeşitli türler için yaşam alanları oluştururlar ve rekreasyon ve turizm için alanlar sağlarlar (Kimura & Wu & Liu, 2023, s.3).

Tottori'de yer alan San'in Bölgesi, çarpıcı manzaralara sahip dağlar, nehirler ve kıyı şeridi ile ünlüdür. Tottori aynı zamanda Japonya'nın geleneksel kültürünü koruyan birçok tarihi tapınağa ve festivaline de ev sahipliği yapar.

Fotoğraf 3.9. Tottori

Kaynak: https://www.turkcewiki.org/wiki/Tottori_Kum_Tepeleri. (ErişimTarihi: 23.12.2023)

3.3.3.6. Hokkaido

Hokkaido, Japonya'nın en kuzeydeki adasıdır ve resmi olarak Japonya'nın bir parçası haline geldiği 19. yüzyılın ortalarından beri ülkenin kuzey kapısı olarak hizmet vermektedir. Hokkaido'nun kuzeydeki konumu ve soğuk iklimi, sıklıkla gelişimini engelleyen faktörler olarak kabul edilmiştir. Ancak, aynı özellikler, kuzey ve Arktik bölgelerle uluslararası iş birliği için yeni olanaklar, ekonomik kalkınma için yeni yollar ve ülkenin tanınması için bölgesel turizm olanakları yaratmıştır (Babin & Juha, 2021, s.3)

Hokkaido göz alıcı doğası ve kültürel özellikleri ile yabancı turistler arasında popüler bir bölgedir (Liu & Masui & Ptaszynski, 2021, s.151).

3.3.3.6.1. Niseko

Niseko bölgesi, Japon hükümeti tarafından “Model Şehir” olarak belirlenmiş ve bu bölgede hükümet iklim değişikliğiyle mücadele için proaktif bir şekilde çalışmaktadır. Bu bölgede "2050 yılına kadar sıfır karbon dioksit emisyonu" hedefini duyurulmuş ve ülkeye bu konuda öncülük etmesi beklenmektedir. Niseko, bölgenin zengin doğal çevresini gelecek nesiller için koruyan bir “Uluslararası Çevreci Tatil Şehri” olmayı hedeflemektedir.

Ayrıca Niseko, Hokkaido’da, Sibiry’a’dan gelen kuzeybatı rüzgarlarının oluşturduğu, Japonya Denizi’ndeki nemi Niseko dağlarına doğru üfleyen ve yoğun kar yağışı getiren kar tozuyla dünya çapında bilinen bir kayak merkezidir. Burada yağın kar yüzeyde oluşturduğu süzülme hissi nedeniyle dünya çapında kayakçılar ve snowboardcular tarafından beğenilmektedir.

3.3.3.7. Shikoku

Hac yolculuğu, Japon kültüründe ve Japonya’da miras turizminde önemli bir turizm çeşiti olmuştur. Japonya’da hac, zamanla gelişmiştir. Yerel halkın dini gezileri, hac rotalarını oluşturmuş ve daha sonra soylular tarafından benimsenmiştir. Sonrasında ise geniş kitleler tarafından benimsenmiştir. Bunlar arasında Shikoku bölgesine yapılan hac yolculuğu, en ünlü dini turizm türlerinden biridir (Ghimire, 2023, s.18).

3.3.3.7.1. Koya-san

Koya-san, Şikoku’da Japonların kutsal saydığı bir dağdır. 9. yüzyılda Koya Dağı’na inşa edilen tapınakları ile Shingon Budizmi’nin evi ve doğum yeridir. Koya-san kasabası, UNESCO Dünya Mirası Listesi’nde yer almaktadır. Ayrıca Koya-san 88 tapınak ve mabedin bulunduğu ve yürüyerek tamamlanması üç ay sürebilen Şikoku Hac Yolculuğunun da başlangıç ve son noktasıdır. Din ve kültür turizmi açısından önemli bir noktadır.

Birçoğunun kendi onsen ve zen bahçeleri olan 100’den fazla tapınağın bulunduğu Koya-san’da bir Shukubo (tapınak konaklaması) yapılmaktadır.

Fotoğraf 3.10. & 3.11. Koya-san

Kaynak: <https://www.japan.travel/en/destinations/kansai/wakayama/koyasan/>.
(Erişim Tarihi: 25.12.2023).

3.4. Çin

Şekil 3.2. Çin'in konumu

Kaynak: (Yazar tarafından mapchart ile hazırlanmıştır).

3.4.1. Çin'in Kısa Tarihi

Modern Çağ Öncesi Dönem (En Eski Çağlardan M.S. 1840'a kadar)

Dünyadaki en eski uygarlıklardan biri olan Çin, yaklaşık 3.500 yıllık bir tarihe sahip medeniyettir. Çin uzun tarihi boyunca değişimli olarak birleşik bir devlet olarak veya birçok devlet halinde parçalanmış olarak varlığını sürdürmüştür. Çin tarihi boyunca çeşitli hanedanlıklar tarafından yönetilmiştir. M.Ö. 221'de Qin Hanedanının ilk imparatoru olan Qin Shi Huang, Savaşan Devletler Dönemine damgasını vuran bağımsız otoriteler arasındaki husumeti sona erdirdi ve ülke tarihindeki ilk birleşik ve farklı etnik kökenlerin oluşturduğu feodal bir devlet yapısı olan Qin Hanedanlığını kurmuştur.

Daha sonraki yıllarda hanedanlıklar ülkede birbirini takip etmiştir. Çin, dünyada ticari faaliyetin ilk ortaya çıktığı yerlerden biri olarak düşünülmektedir. 5, 000 ila 6, 000 yıl önce Sarı Nehir ya da Altın Nehir (Huangho) bilinen vadi etrafında yaşamlarını sürdüren insanlar tarım ve hayvancılık gibi sosyo-ekonomik yapıyı etkileyen faaliyetlere başladılar. Zaman içerisinde değişen hanedanlıklar farklı kültürel, sosyal ve ekonomik faaliyetlere önem vermiştir. Örneğin; Shang Hanedanı döneminde insanlar, bronz eritmeyi ve demir aletleri kullanmayı öğrenmişlerdir. Çanak çömlek yapımına başlamışlar sonrasında ise çelik üretim teknolojisi ortaya çıkmıştır. Savaşan Devletler Döneminde Li Bing ve oğlu, bugün adını sıkça duyduğumuz Sichuan Eyaletindeki bir baraj inşa etmeye çabalamışlardır. Suyun korunması ve kullanılması yönündeki bu renovatif girişim akılcı sulamayı, sellerin önlenmesini ve temiz suya ulaşımı mümkün kılmıştır. Tarihte, Han Hanedanlığına gelindiğinde Çin artık döneme göre tarım, el sanatları ve ticaret oldukça ön planda olan bir ülke olmuştur. Hükümet temsilcisi olarak Orta Asya'ya gönderilen Zhang Qian ve Chang'an'dan bağlayan ve son olarak Akdeniz'in doğu kıyısına ulaşan ve İpek Yolu olarak bilinen ticaretin ve kültürün gelişiminde önemli rolü olan İpek Yolu'na öncülük yapmıştır.

Tang Hanedanlığı, Çin tarihinde en zengin ve bolluk içinde geçen dönem olarak tanımlanabilir. Tarım, el sanatları, boyama, porselen üretimi, arıcılık gibi ticari faaliyetlerde ilerlemeler kaydedilmiştir. Bu dönemde ticari yollar daha çok önem

kazanmıştır Japonya, İran, Arabistan, Kore, Hindistan ve diğer ülkelerle ekonomik ve kültürel temaslar genişledi. Snog ve Yuan hanedanları döneminde iç ve dış ticaret hızla gelişti. Bu dönemde insanların diğer kültürlerle ve coğrafyalara olan merakı giderek arttığı için aynı zamanda Çin'in de gezginlerin farklı ve cazip bir ülke olmasından dolayı ülkeye birçok tüccar ve gezgin gelmiştir. Yine aynı dönemde Marco Polo, İtalya'dan gelerek Çin'i gezmiştir. Ülkenin sanayiisini, doğal güzelliklerini ve zenginliğini sonrasında Geziler isimli kitabında anlattı. Çin halkı gelişen sanayisi ve ekonomisi ile buluş yapmaya meraklı bir topluluktur. Bu buluşlardan olan kağıt yapımı, matbaacılık, pusula ve barut, bu dönemde yabancı ülkelere kadar ulaşmış ve ülkenin tanınırlığını artırmıştır. Ming hanedanlığı ve Qing hanedanlığı döneminde Çin'de feodalizm sistemi zayıflamıştır. Ming hükümrânlığının sonuna gelindiğinde kapitalizm yavaşta olsa kendini göstermeye başlamıştır. Bu dönemde deniz seferleri hız kazanmış Çin ordusu Kızıldeniz kıyılarına kadar seyahat eder olmuştur.

Çin'in ekonomik alanda gösterdiği gelişmeler sosyal alanda da hissedilmiştir. Özellikle felsefi akımlarda öncülük eden düşünürler ortaya çıkmıştır. Lio Zi ve Konfiçyus gibi eski Çin'in bilinen düşünürlerinin etkisi, geleneksel Çin kültürünün sınırlarını aşmış ve tüm dünyada bu akımlar yankı uyandırmıştır. Büyük stratejisi Sun Zi'nin yazdığı Efendi Sun'un Savaş Sanatı, ticaret yanı sıra askeri alanda da değeri ölçülemeyen bir kaynaktır. Cao Xueqin'in kaleme aldığı Kızıl Konağın Rüyası, Çin klasik edebiyatının temsilcisi olarak görülmektedir ve ülke içindeki ve dışındaki araştırma ve incelemeler için bir esin kaynağı olmaya devam etmektedir.

Bu dönemde matematik, doğa bilimleri ve fizik gibi alanlarda da önemli başarılar elde edilmiştir. Özellikle astronomi alanında çalışmalar yapılmış ve sabit yıldızlar konusunda hazırlanan ilk derleme olan Gan Shi Yıldızlar Katalogu hazırlanmıştır. Bu katalog 800'den fazla sabit yıldızın isimlerini içerirken 120'sinin ise yerleri belirlenmiştir. Yine bu dönemlerde halkalı küre ve sismografi icat edilmiş, boylam hesaplarına başlanmış, pi'nin değerini yedi ondalık hane olarak hesaplanmıştır. Ülkede tıp alanında da önemli gelişmeler yaşanmış, Çin tıbbı ve akupunktur gibi yüzyıllar sonra bile sağlık alanında insanlığa büyük katkıda bulunacak çalışmalar yapılacaktır.

Modern Dönem (1840-1949)

1840 yılı Çin tarihinde bir dönüm noktası olmuştur. 1600 ve 1700'lü yıllarda Avrupa ülkeleri ekonomik anlamda kalkınmaya başlarken ekonomi felsefesi bu ülkelerde kendine yer bulmuştur. 19'uncu yüzyılda İngiltere ile ticareti geliştirmişler fakat hanedanlığın kaçakçılık yapıldığını iddia ederek yasakladığı bu ticari faaliyetler sonucunda İngiltere ile anlaşmazlıklar ortaya çıkmış ve 1840'da savaş başlamıştır. Çin halkı her ne kadar İngilizlere karşı direnmeye çalışsa da mağlup olmuş ve İngiltere ile aralarında Nanking Antlaşmasını imzalanmıştır. Bu antlaşma, Çin yarı feodal yarı sömürge bir ülkeye dönüştürmüştür. Bu savaş sonrasında ülke İngiltere ve diğer sömürgeci devletler tarafından etnik ve nüfus alanlarına göre ülkeyi bölmüş ve ülkenin geçen yüzyıllarda elde ettiği tüm ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelere ket vurmuş ve ilerlemeyi durdurmuşlardır.

Çin halkı feodal baskı ve yabancı ülkelerin işgallerine karşı direnişe geçmiştir. 1851 yılında Hong Xiuquan liderliğindeki Taiping Cennet Krallığı Devrimi, bu direnişlerin en önemlisi ve modern Çin tarihinde en köylü ayaklanmasıdır. Sonrasında 1911 Devrimi, Qing Hanedanı yönetimine son vermiştir. 2000 yılı aşkın bir süredir Çin'i yöneten monarşik sistem, geçici Çin Halk Cumhuriyeti hükümetinin kurulması ile sona ermiştir. ve Çin tarihi yeni bir döneme girmiştir. Ancak, 1911 Devriminin pozitif etkileri yabancı ülkelere verilen tavizler ile ortadan kalkmıştır.

3.4.2. Çin'in Coğrafi Özellikleri

Çin Halk Cumhuriyeti, Pasifik Okyanusu'nun batı kıyısında, Asya kıtasının doğusunda bulunmaktadır. Kara sınırları; Kuzey Kore, Kırgızistan, Tacikistan, Afganistan, Moğolistan, Rusya, Kazakistan, Pakistan, Hindistan, Nepal, Bhutan, Myanmar, Laos ve Vietnam olmak üzere 14 ülke ile sınır komşusudur.

Çin, Asya kıtasının doğusunda yer almaktadır ve 44 milyon km² alana sahip olarak dünyanın en büyük ülkelerdendir. Deniz sınırları ise doğusunda Sarı Deniz ve Doğu Çin Denizi, güneydoğusunda ise Güney Çin Denizi ile sınırı vardır. Başkenti Pekin'dir. Dünyada en geniş yüz ölçüme sahip üçüncü ülke olan Çin aynı zamanda

dünya nüfusunun beşte birini oluşturmaktadır. Çin, resmi olarak 56 ayrı etnisitenin bir arada yaşadığı çokuluslu bir devlettir (Gladney, 2001).

Ülkedeki en önemli tarımsal ürünler pirinç, buğday, elma, yer fıstığı, mısır, patates, çaydır. Bazı yer altı kaynakları açısından zengin sayılsa da Çin, metalürji sanayisinin hızlı gelişmesi sebebiyle ihtiyaç duyduğu minerallerin büyük kısmını ithal etmektedir (deik, 2012:3).

Budizm, Taoizm ve Konfüçyüscülük ülkede en yaygın inanç sistemleridir. Ülke nüfusunun yaklaşık %52'si kentlerde, % 48'i ise kırsal yerleşmelerde yaşamlarını sürdürmektedir (Güner ve Ertürk, 2011, s. 236).

Çin'de yüz ölçümü ile doğru orantılı olarak havaalanı sayısı fazladır. Ülkede 175 havaalanı bulunmaktadır. Bu kalabalık ülkede yolcu taşımacılığının üçte biri demiryolları ile gerçekleştirilmektedir. Çin'in 78.000 km uzunluğundaki ağ, ABD ve Rusya'dan sonra en uzun demir yolu ağıdır. Çin, ABD'den sonra en uzun otoban ağına sahip ülkedir ve ülkedeki karayolların çoğunluğu otoban ağı ile bağlantılıdır (Deniz, 2014, s.4).

Son yıllarda deniz taşımacılığı artmış ve limanlar önem kazanmıştır. Çin 200 deniz limanına sahiptir. Limanlar sayesinde ülkenin doğu kısmı, merkezi ve batı kısmına göre daha hızlı ilerlemektedir. Bu durum ülke içerisinde bölgelerin gelişmişlik düzeyleri arasındaki farkı artırmış ve ülkenin doğusundaki ekonomik gelişmenin artması ile bölgede işçi ücretlerinin artmasına yol açmıştır.

3.4.3. Çin'in Ekoturizm Trendleri

Turizm endüstrisi, Çin hükümeti tarafından teşvik edilen altı tüketim alanının bir parçası olmasından dolayı Çin ekonomisinin temel stratejik dayanaklarından biridir. Dolayısıyla ekonomik büyümenin temelini ve itici güçlerinden birini oluşturmaktadır. Çin turizm endüstrisinin önemi uluslararası alanda giderek daha fazla popülerlik kazanmaktadır. Çin'in turizm konusunda son zamanlarda bu kadar talep edilmesinin nedenleri arasında uluslararası turizm iş birlikleri, Çin'in köklü ve zengin tarihi

kültürel mirasını sergilemek için ulusal ve uluslararası fuarları, medya yayınlarını, görsel medyayı kullanması gösterilebilir.

Unesco 2019 raporuna göre, dünyada en fazla Unesco Dünya Miras Listesinde yer alan varlığı bulunan ülkeler İtalya ve Çin olarak ifade edilmiştir. Bu durum Çin'in turizm zenginliğinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Çin, Fransa, İspanya ve Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra turizm açısından ülkeye en büyük döviz kazancı sağlayan ülkelere biridir. Fakat bu kadar cazibe noktası olan ülkede turist sayısının ve yerel halk nüfusun toplamda oluşturduğu sayı çok yüksek olduğu için ayrıca Çin'de endüstri ve sanayi sektörünün çok fazla gelişmesine bağlı olarak ürettiği karbon gazı oranı diğer Doğu Asya ülkelerine nispeten fazladır. Bu durumda Çin'in çevre kalitesinin restorasyonu önemli bir faktördür. Asya-Pasifik bölgesindeki CO2 emisyonlarının neredeyse %60'ı, küresel olarak ise %31'i sadece Çin tarafından üretilmektedir (Voumik & Islam & Nafi, 2023, s.38).

Çin'e, gelen yabancı turistlerin 2022 yılında harcadığı yaklaşık para Çin yuani para birimi ile 201.9 milyardır. Ayrıca gelen turistlerin yüzde 81.3'ü ülkeye gezi amaçlı ziyaret ederken yüzde 18.7'si iş seyahati amacıyla gelmiştir (wtcc.org, 2024).

Tablo 3.2. Çin, 2022 yılı yabancı turistlerin ülkelere göre dağılımı

2022 Yılı Yabancı Turist Dağılımı	
Ülkeler	Yüzdeler
1. Hong Kong	40%
2. Makau	14%
3. Güney Kore	7%
4. Myanmar	6%
5. Amerika	5%

Kaynak: (wtcc.org, 2024).

3.4.3.1. Pekin

Pekin kültür, ticaret, ekonomi, diplomasi, siyaset, eğitim, bilim ve teknoloji alanlarında dünyanın önde gelen merkezlerinden biridir. Megakent olan Pekin, kentsel nüfus açısından Şanghai'dan sonra Çin'in en büyük ikinci şehridir ve ülkenin kültürel, eğitim ve siyasî merkezidir. Pekin'de bulunan Çin Seddi ikinci bölgesi olan Mutianyu ünü, turizmdeki gelişmişliği ve turist sayısı bakımından ikinci sırada yer almaktadır. Ayrıca Mutianyu, yüksek bitki örtüsü, manzaraları ve siteyi çevreleyen verimli toprakları ile ünlüdür (Sarı, 2023, s. 558).

3.4.3.1.1. Çin Seddi

Çin Halk Cumhuriyeti'nde modern turizm 1900'lü yılların ortalarında gelişmeye başladı.1954 yılında Pekin ve Shanghai eyaletlerinde öncelikli olarak diğer çoğu eyalette de Çin Uluslararası Seyahat Hizmeti bundan on yıl sonra ise Devlet Turizm Örgütü resmi olarak kurulmuştur (İsayeva & Kasalak, 2016). Çin'in Biyo-çeşitliliği Koruma Faaliyet Planı ülkenin ekoturizm faaliyetlerini desteklemektedir. Aynı zamanda yerel halka iş ve maddi gelir kazandırarak onları korunan doğal alanlarla ilgilenmelerini teşvik etmiştir (Tisdell, 1996, s. 11).

Ayrıca Çin'de 1110 korumaya alınmış alan bulunmaktadır. Bu korunan alanların %54.9`da binalar yerel mimariyle uyum içerisindedir. Bu alanlarda kullanılan ulaşım araçları çevre dostu tur arabalarıdır. Çinin kuzeydoğusunda ekoturizmin gelişimi çok sayıda orman parklarına ve doğal hayata bağlıdır. Bu yüzden koruma alanlarında en çok dikkat edilen altyapı sağlanmasını ve eğlencelerin uyarlanmasını yüksek ekonomik değerleri sağlamaktadır (Zhong, 2014).

Çin’de önemli iki seyahat rotası vardır. Bunlardan birincisi Beijing, Xi’an, Shanghai, Suzhou and Hangzhou şehirlerini kapsayan “S” biçimli rota, diğeri, hilal şeklinde olan, Liaodong ve Shandong adaları ve Yangtze and Pearl nehri deltaları gibi kırsal alanları kapsayan hilal şeklinde olan rotadır. Eko-turlar daha çok hilal şeklinde olan rota üzerindedir. Bu rota üzerinde yerleşen bütün destinasyonlarda tatil köyleri ve çeşitli rekreasyonel faaliyet türleri bulunmaktadır. Çin ekolojik düzene çok önem veren bir ülkedir. Bu konuda Çin’in maddi güç sarf etmesi dikkatleri çekmektedir (Tahir, 2004 s.65).

Çin’in kuzeybatısı boyunca devam eden, dünyanın en uzun savunma duvarı Çin Seddi’dir. Çin Seddi’nin tamamı ayakta olmamakla birlikte kalıntıları Po Hay Körfezi’nde deniz kıyısında başlayarak Pekin’in kuzeyinden geçer ve batıya yönelmektedir. Huang-Ho Nehri’ni ikiye bölen yapı güneybatıya doğru uzanır ve Gobi Çölü’nün güneyinden batıya yönelerek devam etmektedir. Seddin yıkılmış olan kısımlarıyla birlikte uzunluğu 8.851, 8 kilometredir. Bugün ayakta kalan 2.500 kilometrelik bölüm Ming Hanedanı’ndan kalan bir settir. Ancak asıl inşaat, MÖ 221 ile MS 608 yılları arasında yapıldığı düşünülmektedir. Farklı arkeolojik çalışmalar yapılmış olup, bazı araştırmalara göre tüm kollarıyla birlikte toplam 21.196 km uzunluğa sahiptir.

Fotoğraf 3.11. Çin seddi

Kaynak: <https://aktuelarkeoloji.com.tr/kategori/aktuel/cin-seddi-biyolojik-kabuklar-tarafindan-korunuyor> (Erişim Tarihi: 25.12.2023).

Çin Seddi’nin üç merkezi bölgesi Badaling, Mutianyu ve Simatai’dir. Badaling, Çin ve Pekin’deki popüler ve gelişmiş site olarak dikkat çekmektedir. Uluslararası

namı ve tarihi ve dolaylı Badaling, Dünya Miras Sit Alanı olarak seçilmiştir. İkinci bölge olan Mutianyu'nun şöhreti, turizmdeki gelişmişliği ve ziyaretçi sayısı bakımından ikinci sırada yer almaktadır. Aynı zamanda Mutianyu, yüksek bitki örtüsü, güzel manzaraları ve bölgeyi çevreleyen verimli toprakları ile ünlüdür. Bu bakımdan Mutianyu'yu Badaling'e göre avantajlı yapan şey, turizm gelişiminin düşük olsa dahi, üdoğal ortamlara ve özgün kırsal lezzetlere sahiptir. Buraya gelen ziyaretçilere özellikle profesyonel ya da amatör fotoğrafçılar için cazip bir noktadır. Çin Seddi'nin üç ana merkezinden sonuncusu ise Simatai'dir (Su, 2009).

Çin Seddi boyunca uzanan trekking rotası dünyanın en ünlü rotalarından biridir. Aynı zamanda Sedde teleferik veya merdivenleri tırmanarak çıkılmaktadır. İnme için ise üç türlü yol bulunmaktadır. Bunların turistler için en ilginç kayarak inmektir. Kayma kısmı turistleri en çok eğlendiren bölümdür çünkü aquaparktaki su kayağının susuz şekli olarak tasarlanan kayak eğlencelidir ve adrenalin içermektedir.

3.4.3.1.2. Tiananmen Meydanı

Pekin'in merkezinde bulunan dünyanın ve Çin'in en büyük meydanıdır. Çin'in hanedanlık döneminde 1417 yılında yapılmıştır. Yasak Şehrin ve İmparatorluk Sarayı'nın girişinde bulunmaktadır. Tiananmen Meydanını özel ve önemli yapan olay 15 Nisan- 4 Haziran 1989 yılında gerçekleşen protestolar, hükümet tarafından çok kanlı bir şekilde bastırılmasıdır. En önemli protesto örneklerinden biri Tiananmen Meydanı Olayları'dır. 1978 reformları sonrasında piyasa ekonomisinin egemen olmasıyla yabancı sermaye için vergi indirimleri, ucuz işgücü gibi karlılığı artıran fırsatların sunulduğu özel ekonomik bölgeler oluşturulmuştur. Bu süreçte yolsuzluklar yaşanmış, işçiler sömürüye maruz kalmışlardır. Bu olaylar sonucunda öğrenciler Pekin'in Tiananmen meydanında protestolar gerçekleştirmiş, ilerleyen zamanlarda öğrenciler dışında çok sayıda vatandaş da dahil olmuştur (Çakmak, 2022, s.9).

Tank ve ateşli silahlarında kullanıldığı bu olaylarda yaklaşık çoğunluğu öğrenci 2000- 3000 kişi hayatını yitirmiştir. Tiananmen Meydanı'nda Çin lideri Mao'nun 1976 yılında ölümünden sonra mumyalanmış bedeni Mao Zedong Mozelesinin içinde yer almaktadır. Mao'nun bu alanda 1 Ekim 1949'da yaptığı açıklamayla Çin Halk

Cumhuriyeti kurulmuştur. Meydanın orta yerinde 38 metre yükseklikte Halk Kahramanları Anıtı yer almaktadır. Kültür turizmine meraklı olan turistler için önemli bir noktadır.

3.4.3.1.3. Yasak Şehir

Çin'in başkenti Pekin'de 720 bin metrekarelik bir alana konumlanan yaklaşık 600 yıllık Yasak Şehir, günümüze ulaşan en geniş ahşap yapılar arasında yer almaktadır. Ming Hanedanlığı döneminde inşa edilen Yasak Şehir Çin tarihi ve kültürüne ait bir milyonu aşan esere ev sahipliği yapmaktadır. İmparatorluk döneminden günümüze kadar gelen en görkemli yapılardan biri kabul edilen Yasak Şehir, ülkedeki saraylar arasında en bilineni ve dünyaca Ő hrete kavuŐmuŐ ender eserlerden biri olarak kabul edilmektedir. 720 bin metrekarelik alanı kaplayan saray, 1925'ten bu yana müze olarak hizmet vermektedir. Yapımına 1406 yılında baŐlanan, Çin'deki kraliyet mimarisi ve kültürel Dünya Mirası Alanlarının en eksiksiz örneklerinden biri olan Pekin Yasak Şehri ve Shenyang İmparatorluk Sarayı, mekansal organizasyon açısından belirgin bir Şekilde farklıdır (Zhang & Shan & X. Zhang & Chen & Zheng, 2023, s.1).

Yasak Şehir' de Çin'in simgelerinden olan efsanevi ejderha figürleri bulunmaktadır. G c ve statünün simgesi olan ejderha figürünün dev saraydaki sayısı, kesin olarak ifade edilmemektedir. Bunun nedeni sarayda su kanallarından, saçaklara, mermer süslerden çatılara kadar her ayrıntıda ejderha figürü iŐlemeleri bulunmaktadır. Ahşap iŐiliđi ve heybetli duruŐu ile yerli ve yabancı turistlerin dört mevsim ziyaret ettiği sarayı her yıl 10 milyonu aşkın turist burayı ziyaret etmektedir. Kültür turizmi ve inanç turizmi ve fotoğraf lık turizmi açısından önemli lokasyonlardan biridir.

Fotoğraf 3.12. Yasak şehir

Kaynak: <https://www.ekoyapidergisi.org/otorite-hukmunde-gizemli-yerlesim-yasak-sehir> (Erişim Tarihi: 25.12.2023).

3.4.3.1.4. Kung Fu Gösterileri ve Shaolin Manastırı

Pekin’ de eğlence odaklı seyahat eden turistler arasında Kung Fu gösterilerine katılmak çok yaygın bir turizm faaliyetidir. Shaolin Manastırı, Budizm ve Kung Fu’nun birleşimi olan bir kompleks olarak genellikle Çin kültürünün bir temsilcisi olarak kabul edilir. Bu nedenle, bu manastır her yıl dünyanın dört bir yanından milyonlarca ziyaretçiyi çekmektedir (Shahar, 2008).

Shaolin Manastırı’nın küresel popülarlığı, tapınağın turistik mekan olarak tanınırlığını artırmıştır. Manastır, antik Çin’de birçok politik hareketin yaşandığı Henan Eyaleti’nde bulunmaktadır. Bu nedenle, Shaolin Manastırı genellikle Çinlilerin milli gururuyla ilişkilendirilir ve birçok popüler Çin kurgusunda ve filmde sunulur. Shaolin Manastırı’nın tarihi ve mimari değerleri, dünya mirası olarak tanınmasına rağmen, kutsal yerlerin ticarileştirilmesi, özellikle de Shaolin turizm işletmesi, Budizm’in değerleri ve felsefeleri ile çelişmektedir. Bu nedenle, Shaolin turizmi sürdürülebilir bir şekilde yönetilmezse, zamanla Budizm’in temel değerleri tehlikeye girebileceği öne sürülmektedir. (Hung, vd., 2016, s.10).

Genel olarak müzik, akrobasi, dans ve bir dövüş sanatı olan Kung Fu eşliğinde yapılan ve turistleri etkisi altında bırakan bir gösteridir. Aslında Kung Fu'nun tarihçesi ve mirasıyla ilgili olan gösteriler bir hikaye örgüsü ile kurgulanmaktadır. Gösteri esnasında gerçekleşen adrenalin dolu şovlar heyecan, görsellik ve eğlence arayan turistler için caziptir.

3.4.3.1.5. Cennet Tapınağı

Çin'in en büyük tapınağı olarak kabul edilen ve farklı mimarisi ile fotoğraf çekmeyi severler için cazip bir mekan olan tapınak, imparatorların yüzyıllar boyu bol ekin için dua edip, sunaklar hazırladığı yerdir. Pekin'in güneyinde, Gongyuan Parkı'nda bulunmaktadır. Tapınak yapımı 14 yıl sürmüştür. Cennet Tapınağı tarihinde iki kez imparatorluk sarayı olarak kullanılmıştır (Işık & Serçeoğlu, 2015, s.4).

Günde ortalama 35 bin kişinin ziyaret ettiği tapınak yaklaşık 3 kilometrekarelik Gongyuan Parkı'nın merkezinde yer almaktadır. Cennet Tapınağı'nı yeryüzüyle cennetin birleşmesini simgeleyen 4000 çınar ağacı çevrelemektedir. Antik Çin kültürüne göre 9 rakamı imparatorluğun sembolü olarak kabul edilmektedir ve en uluyu temsil etmektedir. Çin halkı için kültürel değeri yüksek bu rakama Cennet Tapınağı'nda da sıklıkla karşılaşılmaktadır. Tapınakta iç içe 3 halka şeklinde bulunan sütunlardaki ilk çember, 4 mevsimi, ikincisi 12 ayı, üçüncüsü ise 24 saati temsil etmektedir. Ming ve Qing hanedanlarının Tao inancını temsilen tüm dini törenlerin ve temel ibadetlerin yeri olan Cennet Tapınağı, 1998 yılında UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'ne katılmıştır.

3.4.3.2. Xian

Çin'de bir şehir olan Şian, Şensi bölgesinin başkentidir. Kent Çin'nin dört büyük tarihi başkentinden birisidir. Yaklaşık 3100 yıllık tarihiyle Çin'in en eski yerleşimlerinden birisi olan Xian; Ming Hanedanından önce Çang'an olarak bilinmektedir. Xian hoş bir ekolojik çevreye sahiptir. Kuzeyinde Sarı Nehir'in en büyük kolu olan Weihe Nehri'nin yakınında yer alan ve güneyinde Çin'in milli parkı olan Qinling Dağı ile sınır komşusu olan Xian, büyüleyici doğal manzaraya sahiptir.

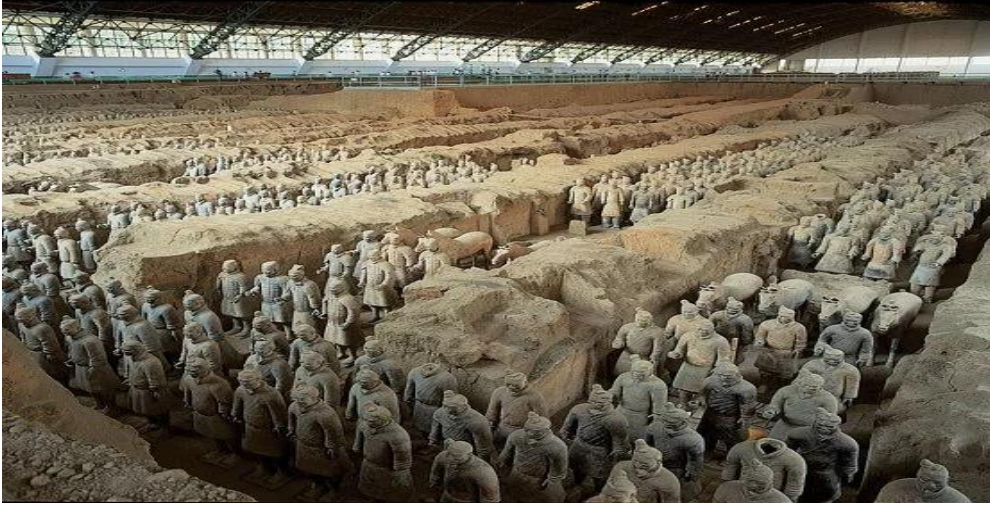
Xian, ileri teknolojiye ve olağanüstü inovasyon kapasitesine sahip bir şehirdir. Xian, 10 tane antik imparatorluk hanedanının ve birçok bölgesel krallığın imparatorluk başkenti olarak hizmet etmiştir. Xian’da çok sayıda değerli kalıntı ve tarihi alan bulunmaktadır. Bu kalıntılardan bazılarının tarihi şehrin başkent olduğu zamanlara kadar uzanmaktadır. Şehirde dört binden fazla tarihi alan kazılar sonucunda ortaya çıkarılmıştır.

3.4.3.2.1. Terra Cotta Savaşçıları ve Atlar Müzesi

Bu eserlere 1974 yılında Xian kentinde, çiftçiler tarlalarında çalışırken rastlanılmıştır. Bunun üzerine yıllardır söylentisi dolaşan Toprak Askerler ve Qin Shi’ nin mezarı gerçekliğe kavuşmak üzere çalışmalara başlanmıştır.

Bu ordunun yapılışı hakkında çeşitli rivayetler bulunmaktadır en yaygın olanı, mezarını ve topraktan yapılmış ordusunu tahta çıktuktan sonra yani 12-13 yaşında yaptırmaya başladığı bilinen Qin Shi Huang’ın ölümden korktuğu için bunları yaptırdığıdır. Qin Shi’ nin ölüm korkusu ile alakalı, 40 yaşından sonra yaşadığı suikast girişimlerinden dolayı korkmaya başladığı rivayet edilmektedir. Hatta bu korku yüzünden 40 yaşındayken binlerce kız ve erkek çocuğu ölümsüzlüğün çaresini aramak için okyanusa gönderdiği söylenmektedir. Sonrasında ise birçok kadın erkek ve çocuğun yanına gömülmesini isteyen hükümdar, halktan tepki çeken bu fikir sonucu yalnız kalmamak ve ölümden korkmamak adına bu asker heykelleri yaptırdığı söylenmektedir (Dede, 2021)

Her yıl binlerce turist uğrak noktası olarak bilinen heykellerdeki Her bir askerin eli, ayağı, kilosu, boyu ve yüzü farklıdır. Bu yüzden bu heykellerin gerçek ordunun bir kopyası olduğu düşünülmektedir. Müzede toplam yedi binin üzerinde heykel yer almakta ve kazılar hala devam etmektedir.

Fotoğraf 3.13. Terracota savaşçıları,

Kaynak: <https://www.tarihcantasi.com/terracotta-askerleri/> Erişim Tarihi: 25.12.2023).

3.4.3.3. Guilin

Song Hanedanlığından bu yana Guilin Guangxi Eyaleti'nin merkez şehridir. Li Nehri, pirinç tarlaları ve el değmemiş doğası ekolojik alanları seven gezginlerin uğrak noktasıdır. Pirinç tarlaları, yöresel yemekleri, sıradışı toprak terasları, yerel halkın yaşamını deneyimlemek için cazip bir kültür turizmi lokasyonudur.

Fotoğraf 3.14. Guillin

Kaynak: <https://depositphotos.com/tr/photo/terraced-rice-field-in-longji-guilin-area-china-159488138.html> (Erişim Tarihi:05.01.2023).

3.4.3.3.1. Li Nehri

Uzunluğu yaklaşık 440 km olan nehrin Guilin şehrinde bulunan bölümü en çok turist çeken bölümdür. Li Nehri Havzası, Guilin'in ana kentsel alanını kapsar ve Guilin'in çoğu sosyo-ekonomik faaliyetine ev sahipliği yapar. Li Nehri Havzası, turizm kaynakları açısından zengindir ve Guilin turizm gelişiminde önemli bir role sahiptir. Havza içinde fotoğraf çekmeyi seven turistler için yüksek görünürlüklü yaklaşık 20 manzara bölgesi bulunmaktadır (Mao & Meng & Wang, 2014, s.3)

Nehirde yerli halkın yaptığı sallar ve botlar ile nehir gezisi yapılabilir bu esnada nehir çevresindeki flora ve fauna gözlemlenebilmektedir. Ayrıca nehrin oluşturduğu eşsiz görüntü Çin'de kullanılan 20 Yuan'ın (Çin para birimi) üzerinde yer almaktadır.

Fotoğraf 3.15. Li Nehri

Kaynak: <https://www.thechinaguide.com/sight/li-river-cruise> erişim tarihi: 21.12.2023).

3.4.3.3.2. West Street

Quanzhou, antik İpek Yolu'nun başlangıç noktalarından biridir. Eski şehrin tarihi Tang Hanedanı'na kadar uzanmaktadır. Ancak modern şehir gelişimi ile birlikte, eski şehrin geleneksel manzarası neredeyse kaybolmuştur. West Street bölgesi, şehrin geleneksel manzarasını ve kültürünü görülebileceği neredeyse tek yer haline gelmiştir (Luo & Liu & Jiang, 2015, s.402).

Batı Sokak, eski şehrin yerel kültür çekirdek bölgesidir. Bu sokak boyunca Kaiyuan Tapınağı adında muhteşem bir tapınak bulunmaktadır. Sokak boyunca ticari dükkanlarla doludur; bunların arasında geleneksel klinikler, atıştırma dükkanları ve dini etkinlikler için mal satan dükkanlar bulunmaktadır.

Çin kültüründe çayın yeri diğer bitkilere göre farklıdır. Çay seremonileri kültürde önemli bir yere sahiptir. West Street'te Çin kültürüne ait yemekleri tadarken sonrasında ise yörenin çeşit çeşit tadabilir ve satın alınabilmektedir. Turistler açısından alışveriş yapmak için uğrak noktalardan biridir. Ayrıca West Street'e klasik Çin restoranlarının dışında farklı ülkelerin mutfaklarının sergilendiği çok kaliteli restoranlar da bulunmaktadır.

3.4.3.3. Reed Flute Mağarası

Karstik yapıdaki mağaralara örnek olan bu mağara 1940'lı yıllarda bir grup mülteci tarafından Çin askerlerinden kaçarken bulunmuştur. 240 metre derinliğe ve 18 metre yükseltiye sahip olan mağaranın 180 milyon yaşında olduğu tahmin edilmektedir. İçerisinde büyük sarkıt ve dikitlerin olduğu mağara turizmine ilgi duyan turistler için popüler destinasyonlarından biridir.

Fotoğraf 3.16. Reed flute mağarası

Kaynak: <https://travelchinawith.me/china-tours/reed-flute-cave/> (Erişim tarihi: 21.12.2023).

3.4.3.4. Şangay Bölgesi

Şangay, dünyanın en büyük limanlarından biri ve Çin'in önemli bir endüstri ve ticaret merkezidir. Şehir, kuzeyde Yangtze Nehri'nin ağzı ve güneyde Hangzhou Körfezi arasındaki Doğu Çin Denizi kıyısında yer almaktadır. 1990'lara kadar, Şanghay bir endüstri şehri imajını sürdürmüştür. Ancak, on yıl sonra, ekonomik ve endüstriyel yeniden yapılanma ve orta sınıfın yükselişi ile birlikte, şehrin ana ekonomik sektörü imalattan hizmet sektörüne dönüşmüştür. Son gelişmeler, şehrin kültür endüstrisi ve turizmi ana gelişim gündemine yerleştirdiğini göstermektedir (Li, 2020, s.3).

3.4.3.4.1. Yu Yuan bahçeleri

Yu Bahçesi, Güney Çin'deki Şanghay'ın şehir merkezinde bulunur. 16. yüzyılda inşa edilmiş olup yaklaşık 20, 000 m² bir alanı kaplamaktadır. İkinci Dünya Savaşı sırasında bahçenin bazı bölümleri tahrip edilmiş olsa dahi çoğu bölüm daha sonra onarılmış veya yeniden inşa edilmiştir. Yu Bahçesi, incelikli ve zarif planlaması ile ve merkezinde su bulunan yapay dağı ile tanınır (Yu & Behbahani & Ostwald & Gu, 2015, s.8).

Yu Bahçeleri'nde Çin mimarisine dair görülebilecek köprü, geçit, köşk, mobilya tarzlarında birçok değerli yapı ve eşya bulunmaktadır. Bu bahçeler kültür turizmine ilgi duyan ziyaretçiler açısından değerli lokasyonlardır.

Fotoğraf 3.17. Yuyuan bahçeleri

Kaynak: <https://www.themaggar.com/koronavirus-cin-sanghai/> (Erişim tarihi: 21.12.2023).

3.4.3.4.2. Jade Buda Tapınağı

Jade Buda Tapınağı, Şanghay'ın hareketli şehir merkezinde huzurlu bir konumda yer alan ünlü bir Budist Tapınağıdır. Şangay'ın en iyi 10 turistik mekanından biri olarak kabul edilen Jade Buda Tapınağı, manevi bir deneyim için ziyaret etmeye değer bir mekandır.

Jade Buda Tapınağı'nın bugüne kadar 130 yılı aşkın bir geçmişi bulunmaktadır. Birçok Çinli insanın gözünde, Budist tapınaklar yalnızca Budalara dua etmenin ve yüzeysel dini bir şekilde tütsüler yakmanın mümkün olduğu yerlerdir. Bu tür yanlış anlamaları ortadan kaldırmak ve gerçek Budist kültürünü halka yaymak için, 1999 yılında Juexing Saygıdeğer görevine başladığından beri tapınak, "Kültür ile Tapınağı İnşa Et; Eğitimle Tapınağı Geliştir" olarak geniş bir şekilde bilinen yeni bir kültürel yapı yolunu oluşturmuştur (Juequn, 2007, s. 68).

Özellikle inanç turizmi için seyahat etmeyi seven turistler için cazip bir destinasyondur.

3.4.3.4.3. Zhujiajiao Antik Kenti

1700 yıllık tarihi sahip olan ve Şanghai'ın Venedik'i olarak da bilinen bu Su Şehri, geleneksel binaların, köprülerin, manastır ve tapınakların yer aldığı bir antik kenttir. En çok korunan antik kent olarak isim yapan bu turistik yere her gün çok sayıda yerli ve yabancı turist gelmektedir. Nehre yakın oluşundan dolayı oluşan su kanallarında turistler Venedik gibi gondol ile değil fakat ufak teknelerle dolaşabilmektedirler. Üzerinde yaklaşık 30 antik köprü kanal bulunmaktadır. Kanalların etrafında alışveriş dükkânları, kafe ve restoranlar vardır. Zhujiajiao Kasabası, turizm endüstrisinin tüm kasaba genelinde gelişmesini sağlamıştır. Sadece 2018 yılında, toplam turist sayısı 7.14 milyona ulaştı (Zhou & Wang & Zhang, 2021, s.3).

3.5. Rusya

Şekil 3.3. Rusya'nın konumu

Kaynak: (Yazar tarafından mapchart ile hazırlanmıştır).

3.5.1. Rusya'nın Kısa Tarihi

Dünyanın en büyük ülkesi olan Rusya, dünyadaki toprakların yaklaşık olarak onda birini kaplamaktadır. Rusya'daki en eski insan yerleşimi milattan sonra 4. yüzyılda, İskandinavların (Norveç, Danimarka ve İsveç olarak bilinen bölgede yaşayan insanların, Normanlar) güneye, Volga Nehri çevresindeki bölgelere taşınmasıyla ortaya çıkmıştır. Bu yerleşimciler Slavlarla karıştıktan sonra Ukrayna'nın Kiev şehri olacak bir kale inşa etmişlerdir.

200 yıl boyunca Avrupa Rusya'sının çoğunu yöneten bir imparatorluğa dönüşen Kiev sonrasında Ukrayna, Beyaz Rusya ve Moskova'ya bölündü. Moskova, 13. yüzyıla kadar küçük bir ticaret merkezi olarak kaldı. 13. yüzyıldan sonra Moskova politik ve kültürel bir merkez olmuştur. 1550'lerde Moskova hükümdarı IV. İvan, Kiev ile bölgeyi birleştirdikten sonra Rusya'nın ilk çarı veya imparatoru ünvanı almıştır. Çağdaş Osmanlı tarihinde genelde "Büyük, "Deli" veya "Koca" sıfatlarıyla anılan I. Petro, Rusya'yı imparatorluk aşamasına yükselten ve modern çağa taşıyan gerçek kurucusudur. Petro tarafından Rusya'da uygulanan reformların çoğu daha önceki hükümdarlıklar tarafından uygulanmış ve XVII. yüzyıl boyunca düşünülmüş veya yürürlüğe konulmuştur. Fakat Petro dönemini diğer dönemlerde ayıran özellik, sürekli olarak takip edilmesi ve zaman zaman köklü, değişiklikler ile zamana ve olaylara göre planlanmasıdır. Petro dünya görüşü yüksek bir hükümdar olmuştur. Yurt dışına yaptığı seyahatler boyunca kendini her konuda yetiştirmeye çalışmış, yabancı uzmanlardan, öğretmenlerden dersler almıştır.

Petro sonrası dönemde Büyük Catherine olarak bilinen imparatoriçe, Rusya'yı modernleştirmeye devam etmiştir. Sanat ve kültür alanında yaşanan gelişmeleri siyasi alanda da devam ettirmiş ve Ukrayna, Kırım, Polonya'yı topraklarına katmıştır. Büyük Katerina 34 yıl hüküm sürmüştür. 1917'de liderlerinden memnun olmayan Ruslar, Çar II. Nicholas'ı devirdi ve seçilmiş bir hükümet kurmuştur. Fakat birkaç ay sonra Rusya I. Dünya Savaşı'nı savaşırmaktayken monarşiden hoşnut olmayan Bolşevikler işçi ve köylü kitlelerini yanlarına alarak 1917 yılında Ekim Devrimini yapmışlardır. Bu tarihten sonra Rusya sosyalizme dayalı bir devlet yapısı oluşturdu. Bolşevikler iktidarı ele geçirmiştir. Liderleri Vladimir Lenin, Rusya ve diğer 11 ülkeyi birleştiren Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ni kurmuştur (nationalgeographickids.com).

1917 yılında ihtilalden sonra imparatorluk dönemi sona ermiştir. Sovyet Rusya, Anti Emperyalist bir dış politika izleyeceklerini bütün dünyaya ilan etmiş ve din, dil, ırk ayrımı yapılmaksızın Sovyet sınırları içerisinde bulunan milletlerin hepsinin kardeşliğinin hedeflendiği duyurmuştur (Özel, 2014).

Amerika Birleşik Devletleri ve müttefiklerinin çoğu, komünizmin yayılmasından endişe duyuyordu. Sovyetler Birliği'nin yönetim şekli. Komünist

sistem benimseyen Sovyetler Birliği, İkinci Dünya Savaşı'nda Amerika Birleşik Devletleri'nin yanında yer aldı fakat iki önemli dünya gücünün iş birliği 1945'te savaşın sona ermesinden kısa süre sonra sertleşmiştir. Bu durumun en büyük sebebi ABD ve diğer müttefik yayılmasından endişe duymalarıdır çünkü bu sistem toplumda tüm mülkiyetlerin kamusal olduğu ve insanların yaratılan tüm zenginliği paylaştığı bir sistemdir. Bu sistem özellikle kapitalist ve sömürgeci devletlerin istemediği bir durum olduğundan devletler arası ilişkileri değiştirmiştir.

Bu tedirginlikler Sovyetler Birliği ile ABD arasında gerilim dönemi olan Soğuk Savaş'a yol açmıştır. 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin Ukrayna, Litvanya ve Estonya gibi ülkelerin artık komünist ülkenin bir parçası olmak istemediklerinden Sovyetler Birliğinin dağılması ile son bulmuştur. Sovyetler Birliği 1991'de Mihail Gorbaçov'un yönetiminde iken dağıldıktan sonra, 15 bağımsız devlet veya ulus haline gelmiş ve en büyüğü ve en güçlüsü ise Rusya olmuştur. Ukrayna, Litvanya ve Beyaz Rusya bu devletler arasında bulunmaktadır.

Rusya'da Boris Yeltsin döneminde, Ruslar kanunları çiğneme korkusu olmadan, kendilerini ifade edebilecekleri siyasi ve kültürel özgürlüklere de sahip olmak istemişlerdir. Temsili demokrasi sistemine geçilmiştir. Özel işletmelerin faaliyet göstermesine izin verilmiştir. Yeltsin 1996'da yeniden seçilse de sağlık durumunun el vermemesinden dolayı görev süresini tamamlamamıştır. Birkaç yıl sonra yerine başbakanı Vladimir Putin'i başkan vekili olarak atanmıştır. Vladimir Putin, 2000 yılında resmen seçilerek başkan olmuştur (britannica.com, 2023).

3.5.2. Rusya'nın Coğrafi Özellikleri

Dünyanın yaklaşık onda birini kaplayan, 17 milyon kilometrekareyi aşan alanı ve dünyanın en büyük yüzölçümüne sahip ülkesi olan Rusya, 11 farklı zaman dilimine bölünmüştür. Asya'nın kuzeyinde Kuzey Pasifik Okyanusu ve Avrupa arasında Kuzey Buz Denizine uzanan ülke, 14 ülkeyle sınırı bulunmaktadır. Bu ülkeler; Azerbaycan, Beyaz Rusya, Çin, Estonya, Finlandiya, Gürcistan, Kazakistan, Kuzey Kore, Letonya, Litvanya, Moğolistan, Norveç, Polonya, Ukrayna'dır.

Rusya genel itibarı ile ılıman iklim kuşağında yer alsa da çok büyük bir yüz ölçümüne sahip olmasından dolayı Karadeniz’de görülen subtropikal iklimden, yıllık sıcaklık farkının 80°C’ye vardığı Güney Sibirya’daki sert karasal iklime ve kuzeydeki kutup iklimine kadar değişen bir iklim mozağıne sahiptir. Doğu Sibirya karasal iklimin etkisi altında iken, Rusya’nın uzak doğusu muson iklimi etkisi altındadır. Rusya Federasyonu topraklarının dörtte üçünü ovalık alanlar oluşturmaktadır. Başlıca gölleri dünyanın en büyük tatlı su gölü olan Baykal, Ladoga, Onega, Peipus ve Rubinsk’tir. Dünyanın en büyük gölü olan, 371.000 km² yüzölçümüne sahip Hazar denizinin bir kısmı Rusya’nın sınırları içinde kalmaktadır. Hazar kıyılarında çoğu yerde yükseklik deniz seviyesinin altında seyretmektedir. Ülkenin en yüksek yeri Orta Kafkaslar’daki Gora El’brus’tur (5633 m.).

Ekonomik faaliyetler içinde tarımın, maden çıkarımının ve sanayinin payı büyüktür. Buğday Rusya’nın toplam tarımsal ihracatının üçte birini oluşturmakta ve Rusya dünya buğday ihracatının %10’unu karşılamaktadır (Bashimov, G. 2017).

Rusya’nın çok sayıda ekosisteme ve türe ev sahipliği yapması büyüklüğü ile kıyaslandığında şaşırtıcı değildir. Ormanları, bozkırları ve tundraları, kutup ayıları, kar leopardları ve pikas adı verilen küçük, tavşan benzeri memeliler dahil olmak üzere nadir hayvanlara yaşam alanı sağlamaktadır. Rusya’nın en bilinen hayvan türü dünyanın en büyük kedisi olan Sibirya kaplanıdır. Ülkedeki kontrolsüz kirlilik, ülkenin birçok vahşi alanını olumsuz etkilemiştir. Şu anda, Rusya’nın kara alanının yaklaşık yüzde biri zapovednikler olarak bilinen koruma alanlarını oluşturmaktadır.

3.5.3. Rusya’nın Ekoturizm Trendleri

Rusya, 17 milyon km²’lik yüz ölçümüyle dünyanın en büyük ülkesidir. Tüm dünyanın sekizde birini kaplayan bu ülke, doğal ve kültürel miraslar bakımından da oldukça zengindir. Ekolojik turizm Rusya’da da diğer ülkelerde olduğu gibi yakın zamanda ortaya çıkmıştır ancak küresel pandemisi sonrası hızla popülerlik kazanmaktadır. 2016 yılında 9 milyondan fazla gezgin Rusya’daki doğal milli parklardan, rezervlerden birini ziyaret etmiş ve doğayla iç içe vakit geçirmiştir. Rusya’da 2017 yılı “Çevre Yılı” olarak ilan edilmiştir. Açık hava rekreasyonuna artan

ilgi, ekoturizmin ortaya çıkmasında önemli bir faktördür; bu, hızla büyüyen ve popüler bir turizm türüdür (Blinova, vd., 2019, s.211).

Rusya’da doğal çevre, ekoturizm için önemli bir kaynaktır. Rusya Federasyonu, ekoturizm için büyük potansiyele sahip olmasına rağmen, ne yazık ki ülke kültürel bütünlüğün korunmasının, temel ekolojik süreçlerin ve biyolojik çeşitliliğin önemini yeni yeni fark etmektedir. Rus ekoturizmi sadece ekolojik öneme sahip alanlarla sınırlı değildir, aynı zamanda olumsuz etkileri bütünsel bir şekilde azaltmayı hedeflemektedir. Karşılaşılan sorunlar arasında ekonomik sürdürülebilirlik, sosyo-kültürel duyarlılık ve doğal ve kültürel öneme sahip destinasyonlarda çevresel sürdürülebilirlik bulunmaktadır. Doğal çevrenin korunması ve geliştirilmesine yönelik çabalar, bu nedenle endüstri ve hükümetler için yüksek öncelikli olmalıdır (Trofimenko & Djafarova, 2019, s.3).

Rusya’da, Baykal Ulusal Parkı ve birçok diğer alan gibi, ekoturizme hazır alanlar bulunmaktadır. Rusya, eşsiz bir manzara çeşitliliğine sahip en büyük ülke olarak çeşitli ekoturizm programlarının geliştirilmesi için çok iyi perspektiflere sahiptir (Chernikova vd., 2015).

Rusya’ya, gelen yabancı turistlerin 2022 yılında harcadığı yaklaşık Rus rublesi para birimi ile 453.7 milyardır. Ayrıca gelen turistlerin yüzde 88.8’ü ülkeye gezi amaçlı ziyaret ederken yüzde 11.2’si iş seyahati amacıyla gelmiştir (wtcc.org, 2024).

Tablo 3.3. Rusya, 2022 yılı yabancı turistlerin ülkelere göre dağılımı.

2022 Yılı Yabancı Turist Dağılımı	
Ülkeler	Yüzdeler
1. Ukrayna	45%
2. Kazakistan	16%
3. Finlandiya	5%
4. Çin	5%
5. Azerbaycan	4%

Kaynak: (wtcc.org, 2024).

3.5.3.1. Nizhnyaya Kama Milli Parkı (Tataristan)

Bu milli park Tataristan bölgesindeki yeşil alanları korumak için oluşturulmuştur Parkın toprakları, Rusya'nın en iyi toprak rezervinin özelliklerini temsil etmektedir. Bu alanda nehir, akarsu, ormanlar ve korularla dolu yeşil bir ovaadır. Bu bölgede popüler yürüyüş yolları bulunmaktadır. Rus ressam Shishkin'in resimlerindeki manzaraları andıran bir doğa harikasıdır. Yürüyüş yollarının dışında Kama Nehri boyunca bir kano sporu ile ilgilenen ekoturistler için cazip bir noktadır. Ayrıca bu bölgede doğal yaşam alanlarının benzersizliğinin göstergesi olan nadir orkide türleri bulunmaktadır (Fardeeva, Lukyanova, Eskina, Usmano, 2023).

Bu bölge flora ve fauna turizmine ilgi duyan ekoturistler açısından önemli bir noktadır.

Fotoğraf 3.18. Nizhnyaya kama milli parkı (tataristan)

Kaynak: https://tr.wikipedia.org/wiki/A%C5%9Fa%C4%9F%C4%B1_Kama_Mill%C3%AE_Park%C4%B1 (Erişim tarihi: 21.12.2023).

3.5.3.2. Khvalynsky Milli Parkı (Saratov bölgesi)

Khvalynsky Milli Parkında ekoturistlerin ilgisini çekecek doğal hazine bulunmaktadır. Birçok endemik bitki ve nesli tükenmekte olan hayvana ev sahipliği yapan bu milli park son zamanlarda devletinde çalışmaları ile yenilenmektedir. Sadece flora değil aynı zamanda fauna çeşitliliği ile ilgi çeken parkta özellikle kuşlar açısından zengindir. Parkın oluşturulmasının nedenleri arasında flora, fauna, cansız doğa ve kültürel anıtların korunması, turizm için koşulların oluşturulması, doğal komplekslerin yoğun kullanım koşullarında korunması için bilimsel yöntemlerin geliştirilmesi ve uygulanması yer almaktadır.

Parkın karasal omurgalı faunası, 3000'den fazla böcek türünü; 16 amfibi türünü; 9 sürüngen türünü; 187 yuvalama kuşu türünü; 55 memeli türünü içerir (5'i böcekçiller, 9'u yarasası, 2'si tavşan, 23'ü kemirgen, 10'u etobur, 4'ü çift toynaklı). Parktaki hayvan çeşitliliği arasında 78 koruma altındaki tür bulunmaktadır (Simonenka, vd., 2019, s.113)

Kuş gözlemi, flora ve fauna turizmüne ilgi duyan ekoturistler için iyi bir gözlem noktasıdır. Aynı zamanda bu bölgede eski yerleşim yerlerinden etnografya müzesine kadar birçok kültürel öneme sahip nesne bulunmaktadır. Gezi, yürüyüş rotalarına ek olarak, bu milli parkta bir kır evinde doğal hayatı tanımak için misafir olarak kalma imkanı bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.19. Khvalynsky milli parkı (saratov bölgesi)

Kaynak: <https://www.trip.com.tr/Tourism-Khvalynsk-Saratov-Oblast-Volga-District-Vacations.html> (Erişim tarihi :21.12.2023).

3.5.3.3. Kandry-kul Tabiat Parkı (Başkurtya)

Kandry-Kul Tabiat Parkı'nın alanı 51, 7 km²'dir. Başkurtya'da, turizm ve su rekreasyonu sevenler arasında popüler bir lokasyondur. Buraya yoğun ilgi gösteren turist kalabalığını organize ederek doğaya verilen zararı en aza indirmek için aynı isimde bir doğal park oluşturulmuştur. Buraya gelen ziyaretçilerden kazanılan para, parkın temizliği, iyileşmesi ve sürdürülebilirliği için kullanılmaktadır. Bu göl berrak ve temiz suları ile ünlüdür. Parkta Tuneiman, Kazyltau ve Gulbika dağları da bulunmaktadır. Bu dağlar tırmanış parkurları ile dağ tırmanışını seven turistler için uygun lokasyonlardır. Bu gölde olta balıkçılığı faaliyeti yaygındır. Ayrıca buraya gelen turistler bisiklet ve trekking rotalarından faydalanabilmektedirler. Ayrıca güzel manazaraların fotoğrafını çekmek isteyen turistler için de cazip noktadır. Rusya parkları fotoğraf turizminin gelişimi aktif bir yaşam tarzını teşvik etmek ve bölgesel turizmi geliştirmek için bir mekanizma haline getirmiştir. Özgünlüğü sayesinde, fotoğraf turizmi geniş bir kitleye hitap etmektedir (Maslennikova & Yudina, 2020, s.3).

Fotoğraf 3.20. Kandry-kul tabiat parkı (başkurtya)

Kaynak: <https://visit-bashkortostan.ru/gornolyzhnyy-kompleks-kandry-kul/> (Erişim tarihi: 21.12.2023).

3.5.3.4. Shushensky Bor Ulusal Parkı (Krasnoyarsk Bölgesi)

Arktik bölgesinin ve makro bölgelerin özel statüsünü belirleyen özel bir yasayı kabul edilmesi ile, Rus Devleti'nin, ülkenin bu bölgesindeki ilişkileri yöneten tam bir yasal çerçeveye sahip olduğu savunulmaktadır (Lukin, 2016, s.6).

Shushensky Bor, bitki örtüsü ve canlıların zenginliği ile diğer parklardan daha farklıdır. Bu parkta 800'den fazla bitki türü, çeşitli kuş türleri bulunmaktadır. Ekoturistler için doğal yürüyüş parkurları, dağcılık sporu ile ilgilenenler için trımanış alanları offroad güzergahları bulunan dağ yolları ve şehir hayatına uzun bir süre ara vermek isteyenler için ise kamp alanları ve bungalov kulübeler bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.21. Shushensky bor ulusal parkı (krasnoyarsk bölgesi)

Kaynak: https://yandex.com.tr/harita/org/natsionalny_park_shushensky (Erişimtarihi: 21.12.2023).

3.5.3.5. Elbruz Milli Parkı (Kabardino-Balkarya)

Biri Rusya'daki en iyi kayak merkezlerinden biri olarak düşünülmektedir. Fakat buranın altyapısı henüz tam anlamıyla tamamlanmamış olsa dahi kayak severler tarafından çok beğenilmektedir. Avrupa'nın en yüksek zirvesi Elbruz'dur. Kabardeyler onu Oshamafo (Uğurlu Dağ) olarak adlandırır. Simurg efsanesine konu olan Kaf Dağı'dır. Dağın zirvesi 5642 metredir. Dağ tırmanışını seven turistler için cazip bir noktadır. Fakat son tırmanış aşaması güvenlik nedeniyle kapalı olan dağda 4 bin metreye kadar çıkılabilmektedir.

Fotoğraf 3.22. Elbruz milli parkı (kabardino-balkaria)

Kaynak: <https://depositphotos.com/tr/photos/elbruz-da%C4%9F%C4%B1.html>

(Erişimtarihi:21.12.2023).

3.5.3.6. Kuron Spit Ulusal Parkı (Kaliningrad Bölgesi)

Kuron Lagünü 'nü Baltık Denizi'nden ayıran ve manzara çeşitliliği ve zenginliği ile karakterize edilen dar, kumlu bir şerittir. Bu doğal park Rusya'nın en küçük milli parkı olma özelliğine sahip olmasına rağmen Rusya'nın her yerinden gelen ekoturistler tarafından en çok ziyaret edilen destinasyonlardan biridir. Yılda yaklaşık 400.000 kişi bu bölgeyi ziyaret etmekte ve doğal ve huzurlu bir ortamda dinlenme fırsatı yakalamaktadır.

Fotoğraf 3.23. Curonian spit ulusal parkı (kaliningrad bölgesi)

Kaynak: <https://www.istockphoto.com/tr/foto>(Erişim tarihi: 25.12.2023).

3.5.3.7. Pribaikalsky Milli Parkı (Irkutsk Bölgesi)

Bu parkta türünün özel örneklerinden olan Baykal fokunu yani dünyanın tek tatlı su fokunu görme imkanı bulunmaktadır. Bu özelliği ile nadir hayvan türlerine ilgi duyan, fauna turizmi ile ilgilenen ekoturistler için cazip noktadır. Bu bölgede konaklamak isteyen ekoturistler için bir kamp alanı ve bir de kulübeler bulunmaktadır. Bölgeye ulaşım zordur. Ayrıca yine bu bölgede birçok kültürel ve arkeolojik alanı da ziyaretçilere açıktır.

3.5.3.8. Soçi Doğa Parkı

Bu bölgede başlıca doğal cazibe merkezleri şelaleler, mağaralar, kanyonlar, maden kaynakları, Soçi Arboretumu'dur. Soçi bölgesinde yüzden fazla tarihi ve kültürel değer bulunmaktadır. Bunlar arasında kaleler, tapınak kalıntıları, antik yerleşim yerleri, höyükler, ilkel insanların yaşadığı yerler, askeri dikilitaşlar vb. turistik cazibe merkezleri bulunmaktadır. Bu milli park ziyaretçilerine, 30'dan fazla gezi rotası, görülmesi gereken eşsiz doğası, zengin subtropikal florası ve su sporlarını seven ekoturistler için nehirler ve akarsuları görme fırsatı sunmaktadır.

Fotoğraf 3.24. Soçi parkı

Kaynak: https://www.tripadvisor.com.tr/Attraction_Review (Erişim tarihi: 25.12.2023).

3.5.3.9. Losiny Ostrov (Moskova)

Ekoturistler arasında popüler bir yer olan Losiny Ostrov her yıl yaklaşık 7 milyon kişi tarafından ziyaret edilmektedir. Fauna ve flora bakımından çok değerli olan bu park Moskova Nehri ile Klyazma Nehri'nin havzası olan Meshchera Ovaları ile Klin - Dmitrov bölgesini birleştiren noktada bulunmaktadır.

Buraya gelen ziyaretçiler parkın farklı yerlerinde yürüyüş turuna çıkabilir, ata binme aktivitesini deneyimleyebilir veya Elk Biyolojik İstasyonu'nu gezebilmektedirler. Bu bölge özellikle geyikleri ile ünlüdür. Ziyaretçiler doğal yaşam alanlarında geyikler görme ve besleme fırsatına sahiptirler. Rusya'nın Soçi Milli Parkı'ndan sonra, Avrupa'nın en büyük kentsel parkıdır. Losiny Ostrov, Moskova'da özdellikle geyik olmak üzere vahşi hayvanları doğal ortamlarında gözlemleyebileceğiniz birkaç yerden biridir. Bu parkta 44 memeli türü, 9 amfibi türü, 5 sürüngen türü, 170 kuş türü ve 19 balık türü yaşamaktadır. Milli parkın toplam alanı 2001 yılı itibari ile 116, 21 km²'dir. Şimdilik bu bölgedeki ormanların çoğu kesilmiş durumdadır. Losiny Ostrov, Moskova ve banliyölerinde hayatta kalan tek büyük ormandır (Miagkaia & Ershova, 202, s.2).

Fotoğraf 3.25. Losiny ostrov (moskova)

Kaynak: https://www.tripadvisor.com.tr/Attraction_Review (Erişim tarihi: 25.12.2023)

3.5.3.10. Baykal Gölü

Sibirya'nın güneyinde, İrkutsk Oblastı ve Buryatya arasında yer alır. İrkutsk şehrinin yakınında bulunan göl, "Sibirya'nın Mavi Gözü" diye adlandırılır. Bu göl dünyanın en derin gölü olma özelliğine sahiptir ve UNESCO Dünya Mirası alanlarından biridir. Yüzölçümü yaklaşık 31.722 km² olan Baykal Gölü'nün uzunluğu 636 km, en geniş yeri ise 79, 5 kilometredir. Gölün tabanı ise deniz seviyesinin yaklaşık 1285 m altında bulunmaktadır. Gölün diğer bir özelliği 25-30 milyon yıl olduğu tahmin edilen yaşıyla dünyanın en eski gölleri arasında olmasıdır. Baykal bölgesindeki eko-turizm projelerinin uygulanmasından kaynaklanan sosyo-ekonomik etkilerin hesaplanmasına yönelik bir plan önerilmiştir (Danekeo, 2023, s. 26).

Baykal Gölü'ne endemik bir göldür. Baykal Foku, Baykal Gölü Foku kulaksız fok türüdür. Gölde çeşitli rekreasyon alanları bulunmaktadır. Gölün güney kıyısındaki popüler bir turistik belgesi olan Listvyanka bulunmaktadır.

Baykal Gölü Rezerv Alanı (İrkutsk Bölgesi), Stolby Doğa Koruma Alanı ve Ergaki Doğa Parkı (Krasnoyarsk Bölgesi), Kenozersky Ulusal Parkı (Arkhangelsk Bölgesi), bu alanlar, sadece değerli doğal kaynaklara sahip olmakla kalmaz, aynı zamanda ekoturizmin ihtiyaçlarını ve kısıtlamalarını karşılayan yüksek kaliteli turistik altyapıya sahiptirler: konukevleri, kamp alanları, diğer konaklama şekilleri bulunmaktadır. Ayrıca, bölgede sunulan çeşitli dinlenme ve gezinti seçenekleri vardır, örneğin ekolojik yürüyüş yolları, piknik noktaları, etnik köyler, at sırtında turlar, rafting, balık tutma, snowboard ve kayak yapılabilecek ekoturizm faaliyetleri arasındadır (Dzhandzhugazova, vd., 2019, s.414).

3.6. Tayvan

Şekil 3.4 Tayvan'ın Konumu (Yazar tarafından mapchart ile hazırlanmıştır).

3.6.1. Tayvan'ın Kısa Tarihi

Tayvan'ın tarihi çok uzun yıllara dayanmaktadır. Adaya kaynaklarda geçen ve bilinen ilk yerleşim ise 4.000 yıl önce Tayvan aborijinleri olarak adlandırılan yerlilerin adaya yerleşmesi ile başlamıştır. Çinlilerin ise Ming Hanedanlığı zamanından başlayarak adada ikamet ettikleri bilinmektedir. Tayvan'ın Batı dünyası tarafından bilinmesi ise yeni deniz yollarının açılmasından sonra özellikle 14.yüzyılda Tayvan'a gelen Avrupalı tacirlerin burayı keşfetmesiyle gerçekleşmiş adaya Güzel Ada manasını taşıyan Portekizce 'Ilha Formosa' adı verilmiştir. Kısa süreli Hollanda Koloni Döneminin (1624-1662) ardından Tayvan Çin'e bağlanmıştır. Ada önce Batılı tüccarlar tarafından sömürülmeye çalışıldıysa da Çinliler tarafından adanın tümü işgal

edilmiştir. Bu dönemde Tayvan'a nerdeyse kendi nüfusunu dahi azınlıkta bırakacak kadar büyük ölçüde Çinli göçü olmuştur.

Birinci Çin-Japon Savaşının ardından Tayvan, Japonya'ya Qing Hanedanlığı tarafından terk edilmiştir. Ada yaklaşık yarım asır boyunca Japon kolonisi olarak kalsa da 1945'te Japonya'nın 2. Dünya Savaşı'ndan mağlup çıkmış olması sonucunda daha önce yönetimine aldığı adaları Çin'e devretmek durumunda kalmıştır.

Soğuk Savaş nedeniyle Batıyla tüm ilişkileri kopan Çin'i, Tayvan'daki Çin Cumhuriyeti 1970'lerin başına kadar Birleşmiş Milletler'de temsil etmiştir. 1970'lerde ABD ile Tayvan arasındaki münasebetler sertleşip aralarındaki savunma ve iş birliği anlaşmaları fesh edilirken Çin ile ABD ilişkileri düzelmiştir ve Çin Halk Cumhuriyeti tüm Çin'i temsilen BM'ye kabul görmüştür. 1975'te Chiang Kai-shek'in ölümü üzerine başlayan Tayvan'ın demokratikleşme süreci, 1978'de Başkanlığı devralan Chiang Ching-kuo döneminde hızlanmıştır. Bu dönemde ilk defâ muhâlefet partilerinin kurulmasına izin verilmiştir. 1948'de yürürlüğe giren Olağanüstü Hal, 1987 yılında nihayet sona ermiştir. Tayvan'da 1989 Aralık ayında ilk defa çok partili seçimler yapılmıştır. 1996 yılında seçimle işbaşına gelen ilk Tayvan Başkanı Lee Denghui'yi 2000 yılında Tayvan Bağımsızlığı taraftarı Chen Shuibian takip etmiştir. Çin Komünist Partisi ile Milliyetçi Parti arasında devam eden iç savaş, 1949 yılında Çin Komünist Partisi'nin zaferi ile meticelenmiştir. Tayvan, 1949 yılında Çin'den kaçıp adaya yerleşen yaklaşık iki milyon milliyetçi parti üyesi ve onların yakınları tarafından kurulmuştur. Tayvan, tek meclisli bir parlamentosu olan ve yarı başkanlık sistemi ile yönetilen bir ülkedir (Mızrak, 2019, s.68).

Son yıllarda, Tayvan, kırsal ekonomiden ihracata dayalı bir sanayi ekonomisine ve daha yakın zamanda teknolojik inovasyon tarafından desteklenen bir hizmet ekonomisine dönüşmüştür (La Grange, 2006).

3.6.2. Tayvan'ın Coğrafi Özellikleri

Tayvan irili ufaklı 168 adadan oluşan ve 36.193 kilometrekarelik bir yüz ölçümüne sahip bir ülkedir. Tarihsel olarak Formosa denilen ana ada, Çin anakarası'nın güneydoğu kıyısından Tayvan Boğazı boyunca yaklaşık 180 kilometre

uzanan bu ana ada ülkenin yüzde 99'unu oluşturmaktadır. Doğusunda Filipin Denizi, güneyinde Luzon Boğazı, kuzeyinde Doğu Çin Denizi, ve güneybatısında Güney Çin Denizi bulunmaktadır. Pasifik Okyanusu'nda, Çin Halk Cumhuriyeti'nin güney doğusunda yer almaktadır. Çin anakarasının güneydoğu kıyılarının 160 km açığında yer alan bir ada ülkesidir. Tayvan engebeli bir ülkedir. Bu engebelenin ana sebebi ülkenin bazı bölgelerinin bir fay parçasının üzerinde olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durum en yüksek 3.952 metre olan ve Tayvan'ı dünyanın dördüncü en yüksek adası yapan 3.500 metrenin üzerinde birkaç zirvesi olmasında etkilidir. Tayvan'da bulunan bu fay hattı hala aktiftir ve ada, birkaçı oldukça yıkıcı birçok depremi yaşamıştır. Aynı zamanda Tayvan Boğazı'nda günümüzde hala aktif olabilen birçok denizaltı yanardağı vardır. Tayvan'ın dört karasal ekolojik bölgesi vardır; Jian Nan Subtropikal yaprak dökmeyen ormanları, Güney Çin Denizi Adaları, Güney Tayvan muson yağmur ormanları ve Tayvan subtropikal yaprak dökmeyen ormanları. Ülkenin doğusundaki dağlar yoğun şekilde ormanlıktır ve çok çeşitli yaban hayata ev sahipliği yaparken batı ve kuzey ovalarında ise arazi kullanımını yoğunur.

Tayvan tarihi boyunca tarım, ülkenin içinde bulunduğu coğrafi özellikleri varsayılırsa Tayvan ekonomisinin ana unsurlarından biri olsa da şehirleşme ve sanayileşmeyle birlikte gün geçtikçe önemini kaybetmiş ve günümüzde tarımın GSYİH'deki payı oldukça azalmıştır. Tayvan topraklarının aslında %25'i ekilebilir arazilerden oluşmaktadır. Fakat gün geçtikçe ekonomik değeri daha yüksek olan sanayinin, tarımın önüne geçmesiyle tarım yapılabilir alanların oranı giderek düşmüştür. Tarım yapılabilir alanlar yerfıstığı, soya fasulyesi, darı olsa dahi yeterli üretim yapılamadığı için ülke tarım konusunda dışa bağımlıdır. İklimin etkisi ile özellikle sulak alanlarda yetişen pirinç ve çay Tayvan tarımının en önemli iki ürünüdür. Egzotik meyveler, tatlı patates, buğday, muz, şeker kamışı ve yer elması da yetiştirilir. Tayvan aynı zamanda, sınırlı miktarda maden ve minerallere sahip bir ülkedir. Kömür, doğalgaz, kireçtaşı, mermer, alüminyum ve petrol başlıca mineraller olsa da bu kaynakların genel olarak ticari bir değeri bulunmamaktadır ve ülke enerji ihtiyacını karşılamak için ithalat yapmak zorundadır. Nispeten küçük bir ada ülkesi olan Tayvan'da 3 tanesi faal, bir tane de inşaatı devam etmekte olan toplamda dört nükleer santral vardır. Dördüncü nükleer santral inşaatının devam etmesine karşın

özellikle halkın ve muhalefetin tepkisinden dolayı alternatif kaynaklar üzerinde de çalışmalar yapılmaktadır.

3.6.3. Tayvan'ın Ekoturizm Trendleri

Tayvan, Doğu Asya bölgesinin kalbinde, okyanuslarla kaplı bir ülkedir. Tayvan turizme büyük önem veren bir ülkedir. Tayvan Turizm Bürosu, yıllar boyunca bir dizi temalı yıllık kampanya kapsamında sürdürülebilir seyahatin küresel eğilimine uygun olarak Tayvan'ın turizm kaynaklarını geliştirmeye çaba sarf etmektedir. Geçen yıllarda büro tarafından belirlenen temalar şunlardır;

- * 2017 Ekoturizm Yılı,
- * 2018 Körfez Turizm Yılı,
- *2019 Küçük Kasaba Gezi Yılı
- * 2020 Dağ Sırtı Ekoturizm Yılıdır.

Tayvan'da bu kapsamda Taroko Milli Parkı, Şakayık Bahçesi, Sun Moon Lake (Güneş Ay Gölü), ormanları, göletleri ve dağ manzaralarıyla ünlü Alishan Milli Parkı, geleneksel Tayvan lezzetlerini deneyimleyebileceğiniz bir Pazar olan Kenting Gece Pazarı, Jiaoxi Sıcak Su Şelaleleri ekoturistler için benzersiz deneyimler sunmaktadır.

Tayvan'a, gelen yabancı turistlerin 2022 yılında harcadığı yaklaşık Yeni Tayvan Doları para birimi ile 74.1 milyardır. Ayrıca gelen turistlerin yüzde 81.8'ü ülkeye gezi amaçlı ziyaret ederken yüzde 18.2'si iş seyahati amacıyla gelmiştir (wtcc.org, 2024).

Tablo 3.4. Tayvan, 2022 yılı yabancı turistlerin ülkelere göre dağılımı.

2022 Yılı Yabancı Turist Dağılımı	
Ülkeler	Yüzdelerik Dağılım
1. Vietnam	11%
2. Laos	10%
3. Amerika	10%
4. Japon	10%
5. Endonezya	9%

Kaynak: (wtcc.org, 2024).

3.6.3.1. Güneş-Ay Lake

Tayvan'ın en büyük dağ gölü olan Güneş -Ay Gölü, Tayvan'ın en sevilen doğal alanlarından biridir. Güneş -Ay Gölü, Tayvan'ın en önemli turistik destinasyonlarından biridir. Tayvan'ın merkezinde bulunan Nantou İlçesi'nde yer alan Japon dönemine ait bir rezervuar olan Güneş -Ay Gölü, yerli ve yabancı turistleri cezbeden güzel dağ manzarasıyla çevrilidir. Güneş -Ay Gölü, Tayvan'ın önde gelen tatil mekanlarından biri olarak geniş çapta kabul edilir ve düzenli olarak hükümet turizm reklamlarında tanıtılır. Güneş -Ay Gölü'nün hükümet turizm planlamasındaki önemi ve yerli ve yabancı turistlerin geniş bir kesimine hitap etmesi nedeniyle, turistlerin Güneş -Ay Gölü deneyimlerine yönelik algılarının incelenmesi, bölge için turizm ürünleri ve hizmetleri planlama ve sunma temelini oluşturur (Kuo, 2011, s.2).

Budist keşiş Xuanzang'ın anısına inşa edilen "Xuanguang Tapınağı", "Ita Thao Kültür Köyü" turistlerin Thao kabilesinin geleneksel kültürünü, şarkılarını ve danslarını görme fırsatı sunmaktadır.

" Güneş -Ay Gölü Gölü Teleferiği" su, kara ve havayı birleştirmektedir ve bu teleferik Tayvan'daki iki karakteristik turistik cazibe merkezi olan Güneş -Ay Gölü ve Formosan Aborijin Kültür Köyü'nü birleştirmektedir. Hem yerel hem de uluslararası ekoturistler tarafından büyük ilgi gören göl, çevresindeki bisiklet turizmi ve doğa yürüyüşü turizmi ile çok popülerdir. Bisiklet turizmi için farklı uzunlukta ve sürede rotalar bulunmaktadır. Gölü çevreleyen dağlarda hava anlık değişebildiği için fotoğraf çekmeyi seven turistler için de gölün çekiciliğini artırmaktadır. Çok sayıda türden kuşu görme şansı için kayık veya kano kiralayıp göl üzerinde gezilebilmektedir. Aynı zamanda gölün farklı bölgelerindeki tapınaklarda durmak inanç turizmi amacıyla bu bölgeye gelen turistler için caziptir.

Dünyanın en iyi 10 bisiklet yolundan biri olarak gösterilen bisiklet yolu, ekoturistlere göl manzarasının, Thao yerli kabilesinin kültürünün ve yerel ekolojinin tadını çıkarabilecekleri rotalar sunmaktadır. Yongjie Tongxin Köprüsü ve Beyaz Köprü İskelesi ve üstündeki kırmızı kalpler özellikle çiftlerin fotoğraf çekilmesine olanak sağlayan, romantizm turizmi açısından ünlü noktalardan biridir.

Fotoğraf 3.26. Sun moon lake

Kaynak: <https://facts.net/nature/universe/10-astonishing-facts-about-sun-moon-lake>
(Erişim tarihi: 10.06.2023)

Fotoğraf 3.27. Sun moon lake

Kaynak: <https://facts.net/nature/universe/10-astonishing-facts-about-sun-moon-lake>
(Erişim tarihi: 10.06.2023)

3.6.3.2. Yangmingshan Ulusal Parkı

Yangmingshan Ulusal Parkı, hem Taipei hem de Yeni Taipei şehrinde bulunan Tayvan'daki dokuz milli parktan birisidir. Milli park, kiraz çiçekleri, kaplıcaları, kükürt yatakları ve Tayvan'ın en yüksek sönmüş yanardağı olan 1.120 m'ye yükselen

Qixing (Yedi Yıldız) Dağı da dahil olmak üzere yürüyüş parkurlarıyla ünlüdür. Kuzey Tayvan'da bulunan Yangmingshan Ulusal Parkı deniz seviyesinden 656 ile 3, 675 fit arasında değişen yüksekliklerde toplam 44.28 mil karelik bir alanı korumaktadır. Yangmingshan, sıcak pınarlardan göllere ve bitki örtüsü düzlüklerine kadar uzanan çeşitli manzaraları yaratan volkanik faaliyetin mirasıdır ve ziyaretçilere tercihlerine göre çeşitli rekreasyon fırsatları sunmaktadır. Yangmingshan, kurulan ilk ulusal parklardan biri olmasından dolayı önemlidir (Su, 2016, s.832).

Yangmingshan, Taroko, Yushan, Shei-Pa, Kenting, Kinmen, Dongsha Atoll ve Taijiang'ın da aralarında bulunduğu Tayvan milli parkları, Tayvan'ın en kıymetli doğal hazineleridir. Güzel manzaraların yanı sıra böcekler, balıklar ve kuşlar da dahil olmak üzere eşsiz hayvan ve bitki yaşamına ev sahipliği yaparlar. Bu doğal rezervler sadece korunan bir çevre sağlamakla kalmayıp aynı zamanda rekreasyonel aktiviteler, çevre eğitimi ve akademik araştırmalar için de uygun ekosistemlerdir. Burada ziyaretçiler şehirdeki yoğun yaşamdan uzaklaşıp sakin ortamın tadını çıkarabilirler. Ayrıca ekoturistler sayısız kelebek ve kuş türünü izlemek için de bu milli parklara gelebilmektedirler. Fauna ve flora turizmine meraklı olan ekoturistler Tayvan'da 50'si adaya özgü olmak üzere yaklaşık 400 türü görülebilmektedirler. Ayrıca fauna ve flora gözlemine Taipei yakınlarındaki Wulai'deki Doll Vadisi, Jiaoban Dağı, Lala Dağı, Kaohsiung Şehri yakınındaki Maolin'deki Kelebekler Vadisi, Sheding Park ve Kenting'deki Nanren Dağı ve Taitung'daki Kelebekler Vadisi'nde gerçekleşmektedir.

Sıcak ve nemli iklimi sebebi ile Tayvan, birçok kuşun yaşam alanı olan son derece zengin bir bitki örtüsüne sahip bir ülkedir. Pasifik Okyanusu'nun batı ucunda yer alan bu lokasyon göçmen kuşların da favori dinlenme alanıdır. Yerleşik ve göçmen kuşların toplam 440 türü vardır ve bu bölgede kara yüzlü kaşıkçı ve *Sterna Leucoptera* gibi endemik kuşlar görülebilmektedir. Bu göçmen kuşların izlenebileceği yerler arasında merkezindeki Exit Dadu Nehri'nin ağzı ve Tayvan'ın güneyindeki Gaopin bulunmaktadır. Diğer kuş gözlem bölgeleri ise Xitou, Alishan, Yushan Ulusal Parkı, Shei-Pa Ulusal Parkı, Penghu Adaları, Matsu, Wulai, Hehuan Dağı Taroko Ulusal Parkı, Kenting Ulusal Parkı, Kinmen Ulusal Parkı'dır (eng.taiwan.net, 2023).

Fotoğraf 3.28. Yangmingshan ulusal parkı

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/411094272232878721/> (Erişim tarihi: 10.06.2023)

Fotoğraf 3.29. Kara yüzü kaşıkçı kuşları

Kaynak: <https://ebird.org/species/formag1?> Erişim tarihi: 10.06.2023)

3.6.3.3. Tayvan Fener Festivali

Festivaller büyük turistik destinasyonlar olarak hizmet eder ve şehir yeniden inşasını teşvik etmektedir (Owen, 1990, s.198). Tayvan doğal güzelliklerinin yanı sıra

köklü bir tarihe de sahip olan bir ülkedir. Ülkenin kültürel zenginlikleri çok sayıdaki festivallerinde can bulmuştur. Bu festivalleriyle ünlü ülke festival turizmini seven ekoturistler için önemli bir cazibe merkezidir. Fener festivali ay-güneş takviminde ilk ayın 15. gününde kutlanan bir festivalidir. Tayvan’da her yıl düzenlenen Tayvan Fener Festivali’nde (Yuan Xiao) her şey masallardan çıkmış gibi ve rengarenktir. Geleneksel dini festivaller, sağlam bir turizm biçimini destekler ve turizm için önemli bir motivasyon olarak kabul edilir (Henderson, 2003).

Çin kökenli olan bu festival, pek çok Asya ülkesinde kutlandığı gibi Tayvan’da da kutlanmaktadır. 1990 yılından beri devam eden festival, ilk başladığında sadece basit birkaç fenerle başlamış sonrasında ise bütün ülkede kutlanılmaya başlamıştır. Görsel showlar ve dini turizm türlerini seven turistler için cazip bir destinasyondur. Bir festivalin geliştirilmesi ve tanıtılması, toplumlara ekonomik, sosyal ve kültürel faydalar sağlamakta ve ulusal kalkınmayı desteklemektedir (Lee, 2012).

Fotoğraf 3.30. Fener festivali

Kaynak: <https://www.bizimada.com.tr/turlar/> (Erişim tarihi: 10.06.2023)

Tayvan festival turizmi açısından oldukça zengin bir ülkedir. Ülkede Fener Festivali’nin dışında kutlanan Baosheng Kültür Festivali, Kunshen Wangye’nin Barış İçin Tuz Festivali, Donggang’da Veba Tanrısı Teknesinin Yakılması Festivali gibi ilgi çekici festivaller ekoturistlerin ilgisini çekmekte ve her yıl bu dönemlerde kutlamalara katılmak üzere birçok insan ülkeye akın etmektedir.

Fotoğraf 3.31. Tuz festivali

Kaynak: [https://eng.taiwan.net.tw/msg.aspx?id=105 & r=5320240114231320](https://eng.taiwan.net.tw/msg.aspx?id=105&r=5320240114231320)
(Erişim tarihi: 10.06.2023).

3.6.3.4. Wulai Kaplıcaları

New Taipei Şehri'nin Wulai Bölgesi'ndeki Wulai kaplıcaları, 55 ila 80 santigrat derece sıcaklıkta zayıf alkali karbonik asit suyu üretmektedir. Wulai'nin kaplıcaları bol miktarda maden suyu üretmektedir. Su berrak, renksiz ve kokusuzdur. Buraya termal turizm için gelen ekoturistler ücret ödememektedir. Wulai, Tayvan'ın en büyük ücretsiz kaplıca alanına sahiptir. Özellikle kırmızı kiraz çiçeklerinin dağ yamaçlarını doldurduğu erken ilkbaharda popülerdir, böylece ziyaretçiler açık havada kaplıcalarda duş alırken güzel manzaranın tadını çıkarabilmektedirler.

Fotoğraf 3.32. Wulai kaplıcaları

Kaynak: <https://www.taiwan-panorama.com/Articles/Details> (Erişim tarihi: 10.06.2023)

3.6.3.5. Penghu

Tayvan okyanuslarla çevrili olduğundan deniz yaşamı çeşitli ve çoktur. Özellikle Tayvan denizle çevrili bir ülke olduğundan, zengin deniz kaynaklarına sahiptir ve deniz tabanlı rekreasyon sporlarının geliştirilmesi için çok uygundur. Penghu, Tayvan'ın en büyük adalarından biridir ve doğal kaynaklar açısından oldukça zengindir, bunlar arasında doğal turizm kaynakları; deniz ekolojisi, plajlar, flora ve fauna, benzersiz bazalt jeoloji zemin türü veya kültürel turizm kaynakları; askeri bağımlılar, tapınaklar, tarım, balıkçılık, tarihi ve kültürel anıtlar bulunur vb. turizmin geliştirilmesi için önemli bir temel sağlar. Kışın kuzeydoğu musonu nedeniyle Penghu'daki mevsimsel turist kalabalıklarında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Şu anda Penghu'daki turizm girişimcileri, genellikle su bazlı etkinliklere dayanan turist sezonunda faaliyet göstermektedir ve bu etkinlikler genellikle su sporları ile ilgilidir, örneğin şnorkelle dalış, scuba dalışı vb. (Chang, 2009).

Kenting ve Green Island'ın berrak suları ve sıcak iklimi, renkli ve özel şekilli mercan resifleri için ideal ortamı sağlamaktadır. Bunlar hem deniz altı dünyasının mimarisini oluşturmakta, hemde her türlü tropik balığa da ev sahipliği yapmaktadırlar. Penghu'daki Wang'an Adası'nda ve Taitung bölgesinde yumurtalarını bırakmak için

kıyıya gelen yeşil deniz kaplumbağalarını görmek mümkündür. Tayvan'ın Doğu Kıyısı boyunca, özellikle de Yilan, Hualien ve Taitung kıyılarının açıklarında, Tayvan'da bulunan tüm balina ve yunus türlerinin %60'ından fazlasını gözlemlenebilmektedir. Hatta çoğu zaman balina gözlemcilerinin tanıtımını dinlerken bu canlıları görme şansınız %90'a kadar çıkmaktadır. Bu bölgede deniz yaşamını daha yakından gözlemleyebilmek için tekne turları ekoturistler tarafından tercih edilmektedir. Bu turlar esnasında uygun bölgelerde dalış turizmi yapılmaktadır. Hatta dalış esnasında profesyonel fotoğraf çekimleri yapılabilmektedir.

3.6.3.6. Shilin Gece Pazarı

“Gece pazarı” Tayvan'da ülkenin eşsiz özelliklerini yaşatan hem eğlence hem de kültürel öneme sahip bir olgudur. Bu bölgeye çoğu turist yerel gece pazarını gezmek için gelmektedir. Çünkü gece pazarı turistlerin yerel kültürü ve gelenekleri kolaylıkla tanımasını sağlamaktadır. Alışveriş turizmini sevenler için Tayvan Gece Pazarı çok beğenilen bir lokasyondur.

Gece pazarı tüketiciye geceleri eşsiz bir yaşam deneyimi sunmaktadır. Yerel kültürü ve özellikleri vitrinlerle, alışverişle, yemekle, eğlenceyle ve sokak gösterileriyle birleştirmektedir (Kuo & Chung & Kuo, 2012).

Fotoğraf 3.33. Shilin gece pazarı

Kaynak: <https://www.expedia.com/Shilin-Night-Market-Shilin> (Erişim tarihi: 10.06.2023).

3.7. Güney Kore

Şekil 3.4. Güney kore'nin konumu

Kaynak: (Yazar tarafından mapchart ile hazırlanmıştır).

3.7.1. Güney Kore'nin Kısa Tarihi

Milattan Önce (M.Ö.) 2300'lü yıllarda Çason lideri Tangun tarafından Kore'de ilk devletin kurulduğu ön görülmektedir (www.deik.org.tr).

Japonya, Çin ile mücadelesinde kendisine yardım etmediğini öne sürerek Kore'yi 1590 yılında egemenliği altına almıştır. Japonya, Çin ile sürdürdüğü savaşı kazanmış ve söz konusu mücadele sonucunda 1885 yılında Shimonoski Barış Anlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşma ile Kore'deki Çin hükmü sona ermiştir. Sonrasında Japon-Rus ihtilafı baş göstermiş ve Japonya ile Rusya arasındaki söz konusu mücadelenin galibi Japonya olmuştur. Japonya ilk zamanlar Kore'yi himaye etse de 1910 yılında egemenliği altına almıştır. 1945 yılında Japonya'nın II. Dünya

Savaşı'ndan yenik olarak ayrılmasından sonra Kore'de yaklaşık 36 yıl süren Japonya iktidarı son bulmuştur. II. Dünya Savaşı sonrası Amerika Birleşik Devletleri, Kore'nin güney kesimini, Sovyetler Birliği ise kuzey kesimini ele geçirmiş ve bu olaydan sonra Kore yarımadası iki bölüme ayrılmıştır. Kore Yarımadası, II. Dünya Savaşı'nın hemen ardından, 1948 yılında ikiye ayrılmıştır. 1948 Ağustos ve Eylül aylarında 38.paralel sınır olacak biçimde siyasi, ekonomik ve idari olarak birbirlerinden tamamen farklı sistemlere sahip olarak iki ülke kurulmuştur (Gökmen, 200).

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 1947'de almış olduğu kararla Güney ve Kuzey Kore'de seçimlerin yapılmasını ve bu seçimlerin sonucunda iki kesimin toprak bütünlüğünün olması ve bir hükümet tarafından yönetilmesini talep etmesine rağmen, Sovyetler Birliği, seçim heyetinin Kuzey bölgeye geçmesine izin vermemiştir. Seçim sadece Güney Kore'de yapılmış ve sonrasında 15 Ağustos 1948 tarihinde Kore Cumhuriyeti resmi olarak kurulmuştur (deik.org).

Kore Cumhuriyeti'nin II. Dünya Savaşı (1939 – 1945) sonrasında tam bağımsızlığına kavuşmasının ardından kısa bir süre sonra ekonomik anlamda bir atılım göstermiş ve sanayileşmesi hız kazanmıştır. Güney Kore ve Kuzey Kore tarihin bazı dönemlerinde birleşmek için adımlar atsalar dahi tam anlamıyla uzlaşmaya varamamışlardır. 4 Temmuz Güney-Kuzey Kore Ortak Deklarasyonu'nda;

- Birleşme, dış güçlerin müdahalesi olmaksızın, bağımsız olarak halledilecektir. Birleşme, silahlı güçlere bağlı olmadan barışçıl yöntemlerle gerçekleştirilecektir. Fikir ve ideoloji ile kurumsal farklılıkları gözetilmeksizin milli birlik fikri desteklenecektir.

- Her iki taraf, gerilimi azaltma ve silahlanmanın teşvikini durdurma konularında anlaşmışlardır. 3. Güney ve Kuzey arasında değişik konularda değişim gerçekleştirilecektir.

- Kızıl Haç Toplantısı aktif olarak düzenlenecektir.

- Seul ile Pyongyang arasında direkt telefon tesis edilecektir.

- Güney-Kuzey Koordinasyon Komitesi kurulacaktır.

• Üzerinde anlaşmaya varılan konuların dürüstçe yerine getirileceğine dair söz verilmiştir (Han, 2004, s. 595).

1948 Ağustos ve Eylül aylarında 38.paralel sınır olacak biçimde siyasi, ekonomik ve idari olarak birbirlerinden tamamen farklı sistemlere sahip olarak kurulan iki ülke, tek millet, tek kültür, tek geçmişe sahip olmalarına rağmen yarımadada Güney ve Kuzey Kore olarak ayrı varlıklarına devam etmektedirler (Gökmen, 2006).

3.7.2. Güney Kore'nin Coğrafi Özellikleri

Ülke Doğu Asya'da Kore Yarımadası'nın güney yarısında bulunmaktadır. Güney Kore'nin koordinatları enlemi 37 ° ve doğu boylamı 127° 30 arasındadır. Güney Kore'nin kara sınırı olan tek ülke Kuzey Kore'dir. 238 km uzunluğunda bir sınır Kore Tarafsız Bölgesi boyunca uzanmaktadır. Güney Kore çoğunlukla denizler ile çevrilidir ve üç deniz boyunca 2, 413 km sahil şeridinde sahiptir. Batıda Sarı Deniz, güneyde Doğu Çin Denizi, doğuda Japon Denizi ile Ulleungdo ve Liancourt Kayalıkları bulunmaktadır

Ülkenin güney ve batı kıyıları çok girintili ve çıkıntılıdır. Güney Kore birçok yarımada ve küçük adalarla çevrili bir ülkedir. Ülkenin en önemli limanları Pusan ve İnchon'dur. Ülkenin doğusu dağlık olmasına rağmen, batı bölümü geniş düzlükler, ovalar ve tepelerle kaplıdır. Doğu bölümünde doğal limanları yoktur. Genellikle dağlık bir ülkedir. Fakat ülkede bulunan dağların yükseltisi azdır.

Güney Kore'nin en yüksek dağı, 1915 m ile Chiri San Dağı'dır. Ülke genellikle kışın karadan esen soğuk rüzgarların, yazın Pasifik Okyanusu'ndan esen sıcak ve nemli muson rüzgarlarının etkisi altındadır. Muson rüzgarlarının etkisi bitki örtüsü üzerinde görülür ve ülkede tropikal bitkilere de rastlanılır. Yıllık yağış ortalaması 1270 mm'dir. Ülkenin güneyinde yazın son aylarında sık sık tayfunlar görülür. Ülkede en düşük sıcaklık ortalaması 3°C, en yüksek sıcaklık ise 24°C'dir.

3.7.3. Güney Kore'nin Ekoturizm Trendleri

Güney Kore ekoturistler açısından son zamanlarda değer kazanan bir ülkedir çünkü Güney Kore çevresel sürdürülebilirlik uygulamalarıyla, karbon ayak izinin

asgari düzeye indirilmesi ve şehirlerini sıfır atık felsefesi ile renove edilmesi yönünde devlet olarak adımlar atmış ve vatandaşlarını bu konular hakkında bilinçlendirmeyi hedeflemiştir. Bu uygulamalar doğal güzellikler ile birleşince bölge ekoturistler için cazip bir destinasyon haline gelmiştir.

Güney Kore doğal güzellikleri, doğa sporları, yürüyüş rotaları, bisiklet ve fotoğraf turizmi, kültür turizmi açısından çok zengin bir ülke olmasının yanı sıra sağlık turizmi açısından da çok popüler bir bölgedir. Güney Kore, Avustralya ve Tayvan, düzenli kanser tarama programları için gerekli olan tüm temel kriterleri karşılamamıştır (Wee, vd., 2024, s.102).

Güney Kore'ye gelen yabancı turistlerin 2022 yılında harcadığı yaklaşık Güney Kore wonu (KRW) para birimi ile 18, 494.5 milyardır. Ayrıca gelen turistlerin yüzde 84.6'sı ülkeye gezi amaçlı ziyaret ederken yüzde 15.4'ü iş seyahati amacıyla gelmiştir (wttc.org, 2024).

Tablo 3.5. Güney kore, 2022 yılı yabancı turistlerin ülkelere göre dağılımı

2022 Yılı Yabancı Turist Dağılımı	
Ülkeler	Yüzdelerik Dağılım
1. Amerika	18%
2. Çin	10%
3. Japonya	8%
4. Filipinler	7%
5. Vietnam	6%

Kaynak: (wttc.org, 2024).

3.7.3.1. Seul Bölgesi

Güney Kore'nin başkenti Seul, yaklaşık on milyon nüfusa ev sahipliği yapmakatadır. Dünyanın önemli teknoloji merkezlerinden biridir. Küresel şirketlerin merkezlerine (Samsung, LG ve Hyundai-Kia) ev sahipliği yapmaktadır. Dünyanın en yüksek teknoloji olgunluk seviyesine ve en yoğun toplu taşıma sistemine sahiptir (Bernardi, 2018 s.46).

Seul, bir akıllı turizm şehri olarak, şehir içinde yüksek gelirli, yüksek katma değerli faaliyetleri olan ve yerel halka istihdam yaratma dahil önemli ekonomik

faydalar üreteceğini görülmektedir. Bu durum vergi gelirine önemli ölçüde katkı sağlayacaktır. Ayrıca, şehir doğal sınırlarının ötesinde, akıllı turizm şehri olması ile birlikte önemli ölçüde üretim etkilerini uyarması beklenmektedir (Seul Turizm Kurumu, 2020). Seul, Singapur, Amsterdam ve New York City gibi yüksek düzeyde tur güvenliği sunan en rekabetçi akıllı turizm şehirleri arasında değerlendirilmektedir (Hlee2 & Lee, 2021).

3.7.3.1.1. Bukhansan Ulusal Parkı

Bukhansan Ulusal Parkı ormanlık alanlar, tapınaklar ve granit zirveler bulunmaktadır. Parkta çeşitli uzunlukta ve zorlukta yürüyüş patikaları vardır ve en bilinen rotalar arasında Bukhansan'ın en yüksek zirvesi olan 837 metrelik Baegundae kale duvarı ve 810, 5 metreye kadar yükselen Insu-bong bulunmaktadır.

70 kilometrelik Dulle-gil Yolu toplam 21 bölüm olmak üzere dağ etekleri ve köyler boyunca uzanan ormanlık yolları birbirine bağlar. Dobongsan İstasyonu'nun yakınında başlayan bir parkurun bulunduğu parka bir başka popüler giriş noktasıdır. Bu yürüyüş rotasında tırabzanlar kullanılarak yapılan dik tırmanışlar bulunur ve bunlar popüler bir kaya tırmanışı alanlarıdır. 2015 yılında altı milyon ziyaretçiyle Bukhansan Ulusal Parkı, Kore'nin en çok ziyaret edilen ulusal parkıdır (Choe, vd., 2017, s.2557).

Ayrıca bölgede dağ bisikletçiliği de ilgi gören ekoturizm faaliyetleri arasındadır. Bölgeye trekking veya dağ tırmanışı turizmi için gelen ekoturistlerin zaman zaman kapalı güzergahlar ile karşılaşmaları olası bir durumdur çünkü bu trekking rotalarının çok popüler olması nedeniyle, doğal çevreye zarar vermemek adına bazı rotalar dönüşümlü olarak kapatılmaktadır.

Fotoğraf 3.34. Bukhansan ulusal parkı

Kaynak: <https://expatguidekorea.com/article/hiking-in-korea-top-5-trails-to-discover-bukhansan-national-park.html> (Erişim tarihi: 10.06.2023)

3.7.3.1.2. Songdo

2016 yılında Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi, Kore Cumhuriyeti için Sürdürülebilir Şehir Turizmi Destinasyonu Standardına ulaştığını duyurmuştur. Bu, sürdürülebilir uygulamalar oluşturdukları ve statülerini korumak için bunları sürdürmeleri ve geliştirmeleri gerektiği anlamına gelmektedir.

Teknolojik gelişmelerin ve turizmdeki rakip sayısının artmasıyla birlikte şehirler ilgi çekici ve sürdürülebilir olabilmek için yenilikçi adımlar atmaktadır. Songdo dünyadaki ilk defa özel ekonomi bölgesi olarak inşa edilmiş bir akıllı şehirdir.

Seul havaalanı yakınında inşa ettiği bu yepyeni şehir sürdürülebilir olmak için teknolojiyi kullanan, son teknolojiye sahip atık yönetim sistemi ve yeşil binaları içeren bir 'akıllı şehir' olacak şekilde tasarlanmıştır. Songdo alanının %40'ı yeşil kamusal alan olarak belirlenmiş ve Songdo yaşam tarzının büyük bir kısmı park alanı çevresinde inşa edilmiştir (thinksustainability.uk). Bölgede çevreci faaliyetleri sonucunda 2020'de, %40 su ve %76 atık geri dönüşümü gerçekleşmiştir. Burada çoğu şehrin aksine atıklar çöp kutularına atılıp çöp arabası tarafından toplanmamakta şehrin altında bulunan tüneller vasıtasıyla otomatik olarak geri dönüştürülebilir olanlar ve

dönüştürülemeyenler olarak ayrılmaktadır. Ayrıca bireysel araba kullanımının azdır. Bu şehirde çoğunlukla toplu taşıma ya da bisikletle ulaşım sağlanmaktadır. Songdo'da 25 km uzunluğunda bisiklet yolları bulunmaktadır.

Son yıllarda, Asya ülkeleri, Güney Kore'nin akıllı girişimci şehri olan Songdo gibi, sıfırdan büyük ölçekli şehir gelişimleri inşa etme konusunda istekli ve kararlı bir tavır sergilemiştir. Bu yirmi birinci yüzyıl şehirleri, enerji verimliliği ve düşük karbon emisyonlarına odaklanmaları nedeniyle ilk model kentsel gelişimler olarak övgü toplamıştır (Mullins & Shwayri, 2016, s. 47).

Songdo, ekoturistler için farklı bir destinasyondur buraya sürdürülebilir şehir yaklaşımlarını görmek için binlerce doğa sever bu örnek uygulamayı görmek için akın etmektedir.

Fotoğraf 3.35. Songdo

Kaynak: <https://www.seoulwhisper.com/blog/> (Erişim tarihi: 10.06.2023).

3.7.3.1.3. Everland

Everland bir eğlence parkıdır. Park, Nisan 1976 tarihinde açılmıştır. Güney Kore'nin en büyük tema parkıdır. Everland; Global Fair, Zoo-Topia, European

Adventure, Magic Land ve American Adventure olmak üzere beş ana bölgeye ayrılmaktadır. Ana cazibe merkezlerinin yanı sıra Karayip Körfezi olarak bilinen bir hayvanat bahçesi ve su parkı da bulunmaktadır. Ek olarak Güney Kore'nin ilk yarış pisti Everland Speedway, Home Bridge pansiyonu, Glen Rose golf sahası ile Ho-Am Sanat Müzesi'ne ev sahipliği yapmaktadır. Everland, 2018 yılı itibarıyla yıllık 5, 85 milyon ziyaretçi ile dünyanın en çok ziyaret edilen 19. parkıdır. Eğlence turizmi açısından oldukça popüler bir destinasyondur. Everland kapsamlı bir eğlence alanı olan, dinlenme, eğitim ve kültür tesisleri bulunan uluslararası bir eğlence merkezidir.

Fotoğraf 3.36. Everland

Kaynak: <https://www.kkday.com/en/blog/17098/asia-korea-everland-theme-park-guide> (Erişim tarihi: 10.06.2023).

3.7.3.1.4. Gwangmyeong Mağarası

1912'de Japon kolonizasyonu sırasında açılan ve 1972'de kapatılıncaya kadar altın, gümüş, bronz ve çinko çıkaran eski bir maden ocağıdır. 7, 8 kilometre uzunluğunda ve 275 metre derinliğindedir. Gwangmyeong Mağarası, Gwangmyeong-si'nin kapalı maden olarak ve Kore'yi temsil eden bir turizm destinasyonu olarak satın aldığı bir turizm kaynağıdır (Ahn & Lee & Kim, 2020, s.76).

Ziyaretçilerine içerisinde bulunan geleneksel sanat eserlerini inceleme, Wine Cave'de şarap içme ve Wormhole Square'de ışık gösterilerini izleme imkanı

sağlamaktadır. Dünyanın en büyük mağara temalı parkı olarak kabul edilen Gwangmyeong Mağarası mağara turizmi açısından dünyanın önde gelen lokasyonlarındadır. Mağara içerisinde Cave Aqua World denilen bölümde geçmişten bugüne kadar yaşamış olan balıkları inceleme imkanına bulunmaktadır. Alanda, Güzelliği ile büyüleyen yer altı gölünün eşsiz atmosferinin tadını çıkarmak ve Güney Kore'deki en büyük ejderha heykelini görmek de mümkündür. Maru de Cave isimli restoran ise ziyaretçilere mağaranın cezbedici ambiyansını birbirinden lezzetli yemeklerle taçlandırma şansı sunmaktadır. Eskiden kazı çalışmaları yapılan bir altın madeni olan bu tema parkında ziyaretçiler, işçilerin kazı yaptığı ve maden taşıdığı yolları Yeraltı Dünyası isimli alanda keşfedebilmektedir. Gwangmyeong şehri bu mağaradan "Terkedilmiş Maden Mucizesi" yaratmıştır. Her yıl yaklaşık bir milyon ziyaretçiye ev sahipliği yapan, deneyim programları, performanslar ve düzenli sergiler sunan bir mağara tema parkıdır (visitkorea.org.kr).

3.7.3.1.5. Jarasum Adası

Gyeonggi-do, Gapyeong'da bulunan Jarasum Adası, 1943 yılında Cheongpyeong Barajı'nın inşası sonucu Bukhangang Nehri üzerinde oluşmuş bir adadır. 'Jarasum' adı, jara'yı andıran bir tepeye baktığından gelmektedir (Yumuşak kabuklu kaplumbağa anlamına gelen Korece bir kelime). Jarasum, Dongdo, Seodo, Jungdo ve Namdo adı verilen dört adadan oluşur ve çeşitli eğlence ve park tesislerine sahiptir.

Kamp -karavan turizmini seven ekoturistler arasında ada oldukça popülerdir. Seodo'da (batı adası) bir araba kamp alanı ve popüler TV dizisi 'Iris'in çekim yerini ve Jungdo'da (orta ada) çapı 100 metreyi aşan bir çim plazaya sahip bir eko-kültürel park bulunmaktadır. Jarasum Kamp Alanı'nın en batı ucunda Ehwawon Bahçesi adında bir ekosistem tema parkı da bulunmaktadır. Popüler bir kamp alanı olan Jaraseom Adası, aynı zamanda her yıl düzenlenen Jarasum Uluslararası Caz Festivali'nin mekanı olarak da bilinmektedir (visitkorea.or.kr).

3.7.3.2. Chungcheong Bölgesi

Chungcheong, Güney Kore'nin batı-orta kesiminde bir vilayettir. Batısında Sarı Deniz', kuzeyinde Gyeonggi'ye, doğusunda Kuzey Chungcheong vilayetine ve güneyinde ise Kuzey Jeolla bulunmaktadır. Toprağının üçte biri tarıma elverişli olan Güney Chungcheong, ülkenin en iyi tahıl ambarlarından biridir ve pirinç, ginseng, tütün ve nane üretilmektedir. 3, 200 km'yi aşan kıyı şeridi ve vilayete bağlı 250'den fazla adaya sahiptir. Deniz ürünleri kültürüne destek vermektedir. 223 kilometre kare açık plaj alanı vardır ve bu alan, güneş buharlaşmasıyla tuz üretimi için kullanılmıştır. Hayvancılık yaygındır. Kömür, vilayetin en önemli maden ürünü olmasına rağmen, altın ve gümüş de çıkarılır ve monazit ve zirkon sahalarının keşfi bölge için önemli ticari gelişmelerdir.

Güney Chungcheong, özellikle Hansan bölgesinde üretilen yazlık kıyafetler için zarif bir kumaş olan ince geleneksel ramie kumaşı (Hansan mosi) ile ünlüdür. 845 metre yüksekliğindeki Gyeryong Dağı, eşsiz kaya ve taş oluşumlarına ve birçok eski tapınağa sahip bir milli park içindedir (britannica.com).

3.7.3.2.1. Mancheonha Skywalk ve Danyanggang Jando Yolu

Bu lokasyon ekstrem spor turizmine ilgi duyan turistler için cazip bir mekandır. Manhakcheon Zirvesi'nin 120 metre yukarısında yer almaktadır. Namhangang Nehri'nin yaklaşık 80-90 metre yukarısındaki bir kayalığa bakmaktadır ve ziyaretçiler sanki havada yürüyormuş hissine kapılmaktadırlar. Burada tel halat, bungee jumping, kaydıraklar gibi çok sayıda ekstrem spor aktivitesi bulunmaktadır. Ziyaretçiler ayrıca heyecan verici bir trekking deneyimi için dağın kaya duvarları boyunca Danyanggang Jando Yolu boyunca yürüyebilmektedirler. Mancheonha Skywalk, Temmuz 2017 yılında açılmıştır. 90 metre yüksekliğinde bir tepenin üzerine inşa edilen, 40 metre yüksekliğiyle bu eşsiz gözlemevi, Danyang'ın nefes kesen manzarasını ve çevredeki Güney Han Nehri vadisinin ve ünlü Sobaek Dağı'nın 360 derecelik panoramasını sunmaktadır.

Etkileyici bir şekilde nehre doğru eğilen Mancheonha Skywalk gözlemevi, cam korkuluklarla donatılmış sağlam bir metal panelden oluşmaktadır ve bu, şeffaf, spiral

şekilli bir geçitle üst güverteye çıkan ziyaretçilere çevredeki ortamı tam olarak görme imkanı sağlamaktadır.

Fotoğraf 3.37. Mancheonha skywalk gözlemevi

Kaynak: <https://www.klook.com/activity/72759-mancheonha-skywalk-dodamsambong-peaks-cruise/> (Erişim tarihi: 10.06.2023).

3.7.3.2.2. Jecheon ve Cheongju

Güney Kore'nin Kuzey Chungcheong şehrinde bulunan bir bölgedir. Çevrenin ve manzaranın tadını çıkarmak ve sakin bir şekilde dinlenmek isteyen ekoturistlere mükemmel ortamlar sağlamaktadır. Her iki şehir de stresi azaltabilecek çeşitli açık hava etkinlikleri ve ekogastronomi turizmi açısından ise lezzetli yöresel yemekler sunmaktadır. Jecheon ve Cheongju, benzersiz doğal çevreye sahiptir: Cheongju'nun Cheongpung Gölü, Cheongnamdae Başkanlık Villası ve Jecheon'un K-Kültür Yolu ile K-pop kültürünü sıra alternatif tıpta sürükleyici bir deneyim sunmaktadır. Şifalı bitkilerle ünlü Jecheon dinlenmek ve iyileşmek için ideal bir destinasyondur. Sağlık turizmine önem veren ekoturistler için önemli bir rotadır. Gezginler Cheongpung Gölü çevresinde gezintiye çıkabilir ve manzaralı bir tekne turunda keyifli zaman geçirebilirler. Ayrıca teleferik kullanarak dağ zirvelerine yapılan geziler zihnini boşaltmak için uygun aktivitelerdendir. Cheongpung Gölü kano, bungee jumping veya çelik halatla heyecanlı yolculuk gibi birçok ekstrem spor etkinliği sunmaktadır.

Cheongpung çevresindeki Uirimji Rezervuarı ve ormanlar gibi alanlar şifa gezileri için uygundur. Jecheon, Güney Kore'nin dağlarından toplanan şifalı otlarının merkezidir. Kore Hükümeti, tıbbi turizmi ulusal turizm geliştirme stratejisinin öncelikli hedeflerinden biri olarak belirlemiştir (Lee, vd., 2011, s.856).

Bu bölge, ülkenin en büyük şifalı bitki pazarlarından birine sahiptir ve vücuda ilaç olarak iyi gelen yiyecek anlamına gelen "Yakseon" çeşitlerini ziyaretçilere tedavi amaçlı uygulamalar sunmaktadır. Jecheon, eski Yakseon pişirme yöntemlerini kullanan menüleri temsil eden ve bu şehrin bir markası olan "Yakchaerak"ı oluşturmuş ve ticarileştirmiştir. Marka, Bibimbap ve şifalı otların kullanıldığı geleneksel bir tavuk çorbası türü olan Baeksuk ile yerel restoranlarda sunulmaktadır. Tıbbi turizm, tıbbi teknolojinin gelişmiş ve uygun maliyetli olduğu yabancı bir ülkede tıbbi hizmet almak amacıyla yapılan seyahati ifade ederken, aynı zamanda tıbbi hizmetlerin ve tesislerin yabancı hastalara bilinçli bir şekilde pazarlanmasını da içerir (CitationBies & Zacharia, 2007). Geleneksel pazarlar ise ekoturistler için mutlaka ziyaret edilmesi gereken yerlerdir.

Fotoğraf 3.38. Jecheon ve cheongju, k-healing

Kaynak: <https://en.ibtravel.co.kr/theme/1611/> (Erişim tarihi: 10.06.2023).

3.7.3.3. Gangwon-do Bölgesi

Gangwon Eyaleti, Güney Kore'nin kuzey doğusunda bulunan ve yaklaşık iki milyon nüfusa sahip bir bölgedir. Güney Kore'nin hızlı endüstriyel büyüme döneminde kömür madenciliğine odaklanmış tipik bir bunalım bölgesidir ve 80'lerin ve 90'ların dönüşünde enerji dengesi ve makroekonomik koşullardaki değişikliklerden zarar görmüştür (Kukla & Kozlov, 2020, s.47).

3.7.3.3.1. Daegwallyeong

Daegwallyeong Kar Festivali her Ocak ayında Daegwallyeong, Pyeongchang'da düzenlenmektedir. İlk olarak Daegwallyeong Kar Festivali 1993 yılında başladı ve düzenlenen ilk kar festivallerinden biridir. Festivalin güzel karlı tepeleri ve keyifli aktiviteleri kar sporlarını seven ekoturistler mükemmel bir destinasyondur. Bölge Pyeong Chang 2018 Kış Olimpiyatları'nın ana mekanı olmuştur. Kış aylarında kayak, snowboard, kızak, buz pateni, buz hokeyi, körling, kar raftingi gibi sporların merkezi olan yer, yaz aylarında devasa yel değirmenleri ile ziyaretçileri büyüleyen görsel bir şölen sunmaktadır.

Fotoğraf 3.39. Daegwallyeong kar festivali

Kaynak: <https://www.trazy.com/experience/detail/winter-festival-shuttle-package-daegwallyeong> (Erişim tarihi: 10.06.2023).

3.7.3.3.2. Hantangang Nehri UNESCO Küresel Jeoparkı

UNESCO Küresel Jeopark Ağında 2021 yılı itibariyle 46 ülkeden 177 Jeopark bulunmaktadır (unesco.org.tr).

Hantangang Nehri Jeoparkı, Kore’de bir nehrin etrafında oluşturulan ilk jeoparktır. 120.000 ila 540.000 yıl önce meydana gelen bir volkanik patlamanın lav akıntısının izleri boyunca akan bir nehrin oluşturduğu sütunlu eklemeler ve bazalt kayalıklar gibi çeşitli coğrafi özellikler bulunduran bir cazibe merkezidir. Temmuz 2020’de, Gangwon-do’daki Cheorwon ile Gyeonggi-do’daki Pocheon ve Yeoncheon’u kapsayan 1.165, 61 m²’lik bir alan, Goseokjeong Pavyonu ve Jiktangpokpo Şelaleleri de dahil olmak üzere 26 jeosit ile UNESCO Küresel Jeoparkı olarak belirlendi (visitkorea.or.kr).

3.7.3.4. Gyeongsang-do Bölgesi

Güney Kore’nin güneydoğusunda bulunan Gyeongsang-do, tarih, kültür ve doğal güzelliklerin benzersiz bir karışımına sahip olan bir eyalettir. UNESCO Dünya Mirası Alanlarına ev sahipliği yapması, etkileyici sahil manzaraları ve canlı şehirleriyle, binlerce yıl öncesine dayanan zengin bir tarihe sahiptir. Bir zamanlar Kore’yi MÖ 57’den MS 935’e kadar yöneten eski Silla Krallığı’nın merkeziydi. Bugün kültür turizmine meraklı turistler, eyalette bulunan antik mezarlar, tapınaklar ve sarayları keşfedebilir ve ilginç tarihini hakkında bilgi edinmektedirler.

Gyeongsang-do, ziyaret edilmeye değer birkaç önemli cazibe merkezine ev sahipliği yapmaktadır. Gyeongsang-do, vahşi kıyılarından bakir ormanlarına ve dağlarına kadar nefes kesen doğal güzellikleriyle tanınır. Ziyaretçiler, birçok milli parkı, plajı ve yürüyüş parkurunu keşfedebilir ve etkileyici manzaralarını hayranlıkla izleyebilir, fauna ve flora gözlemi yapabilir ve etkileyici fotoğraflar çekmektedirler. Bunların dışında bu bölge gastronomi turizm açısından ülkenin önemli lokasyonlarındandır. Gyeongsang-do, benzersiz lezzetler ve malzemelerin birleşimini içeren lezzetli mutfağı ile tanınmaktadır. Gastronomi turizminde artan ilgi, yalnızca yemeğe değil, aynı zamanda seyahat etmeye ve yerel mutfağı ve kültürleri

deneyimlemeye ilgi duyan turist sayısındaki artışın bir sonucudur ((Ellis vd., 2018, s.68).

Güney Kore hükümeti, 2012'den bu yana gıda turizminin önemini farkında ve bu alanı destinasyon yönetimi ve pazarlama için geliştirmek ve tanıtmak için yatırım yapmıştır. Güney Kore hükümeti, bu kapsamlı stratejik yaklaşımı "K-Gıda" olarak adlandırdı ve bu amaç için belirli bütçe ayırdı (Chang, 2021, s.4).

3.7.3.4.1. Yongdusan ve Jagalchi Özel Turistik Bölgesi

Burası özellikle şehir içinde alışveriş turizmini seven ekoturistler için cazip bölgedir. Jagalchi Pazarı, Gukje Pazarı ve Bupyeong Kkangtong Gece Pazarı gibi geleneksel ve modern pazarların bulunduğu bölgenin alışverişi ile ünlü bölgesidir. Ayrıca yine bu bölgede Bosu Kitap Sokağı, Yongdusan Parkı, Yeongdodaegyo Köprüsü ve Kırk Merdiven'de bol miktarda tarihi ve kültürel aktiviteler bulunmaktadır. Güney Kore filmleri, dizileri ve film yapım stüdyoları ile çok ünlü bir ülkedir. Son zamanlarda film platolarını gezmek için gelen turistler bu bölgede yoğun bir şekilde bulunmaktadır. Burası "Babama Övgü (2014), " "Avukat (2013)" ve "Ayrılma Kararı (2022)" gibi filmlerinin çekimlerinin yapıldığı yerdir. Her yıl düzenlenen Busan Uluslararası Film Festivali arifesinde düzenlenen festival ve Busan Jagalchi Festivali de dahil olmak üzere çeşitli kültürel performanslar ve etkinlikleri özellikle festival turizmine ilgi duyan ekoturistlerin başlıca uğrak noktasıdır (visitkorea.or.kr/).

3.7.3.4.2. Gwangalli Plajı v SUP (ayakta kürekli sörf) Bölgesi

Gwangalli Plajı, Gwangandaegyo Köprüsü'nün güzel manzarasına sahip bir plajdır. Sakin dalgaları sayesinde SUP (Stand up paddle yani ayakta kürekli sörf) yapmak için su sporlarına ilgi duyan turistler için ideal bir bölgedir. SUP yani sörf tahtasının üzerinde durularak, kürekle ilerlenen bir tür sörf çeşididir. Ancak sörf yapmanın aksine, SUP yapmak için rüzgar gerekmez. Stand-Up Paddle (SUP), Hawaii kökenli ve Hoe he'e nalu olarak da adlandırılan, ayakta durma, kürek çekme ve dalgalarla sörf yapma işlemidir (Argyle, 2011).

SUP, profesyonel sörfçülerin okyanusta fiziksel kondisyonlarını ve sörf becerilerini korumak için kullanmaya başladığı erken 2000'lerde popülerlik kazanmıştır (Addison, 2010).

Busan yılda 70'den fazla festival ev sahipliği yapmaktadır (Choo & Han, 2023). Bu festivallerin birçoğu plaj temalı etkinlikler ve gösteri sanatları festivalleridir. Uluslararası Plaj Dans Festivali ve Uluslararası Yaz Dans Festivali bu bölgede yapılan festivallere örnektir (Hwang, 2010).

Fotoğraf 3.40. SUP (Stand up paddle)

Kaynak: <https://sup.star-board.com/double-podium-for-team-starboard-at-app-korea/> (Erişim tarihi: 10.06.2023).

3.7.3.4.3. Ulleungdo Adası ve Dokdo A3dası

Ulleungdo, Güney Kore'nin Kuzey Gyeongsang şehrine bağlı bir adadır. Ada Kore Yarımadası'nın 120 km doğusunda yer almaktadır. Aynı zamanda ada uzun zamandır uykuda olan bir stratovolkandır. Ulleungdo Adası'nın merkezi Seonginbong Zirvesi (986, 7 metre) ve kuzeydeki Nari Havzası tarafından işgal edilmiştir. İkisinin arasında bakir bir orman ve orman yolları bulunmaktadır. İlkbaharda trekking, yazın su sporları, sonbaharda kamp ve kaya tırmanışı, kışın ise ekstrem sporlar için uygun olan bu ada ekoturistlerin rağbet gösterdiği bölgelerden biridir. Ulleungdo Adası'ndan Dokdo Adası'na deniz yoluyla ulaşmak yaklaşık 1 saat 30 dakika sürmektedir. Dokdo

adası kayalık bir yapıda olduğu için tırmanış ve dağ yürüyüşüne oldukça uygun bir ada olarak ünlense de asıl ününü Japonya ve Güney Kore'nin bu adayı paylaşamamalarından almaktadır. Her iki ülke de bu ada üzerinde hak iddia etmektedir. Her iki ada da 2012 yılında ulusal jeopark olarak ilan edilmiştir.

3.7.3.4.4. Geochang Yaşlanma Karşıtı Şifa Alanı

Son zamanlarda, sağlık odaklı turizmin popülaritesi artmıştır. Sağlık turizmi, vücut ve zihni yönetmeyi amaçlayan çeşitli etkinlikleri içerir (Kim ve Lee, 2018, s.298). Küresel sağlık turizmi endüstrisi şu anda yaklaşık 4, 390 milyar dolar değerindedir ve genel turizm endüstrisinin yaklaşık %14'ünü oluşturur ve bu rakamın yakın gelecekte artması muhtemeldir (Ellis, 2013).

Sağlık turizmi, yemek yeme, konaklama, alışveriş ve gezi etkinliklerini birleştirmektedir. Kore'de, sağlık turizmi, güzellik/spa tedavileri, doğu tıbbi, doğa/orman deneyimleri ve iyileşme/meditasyon olmak üzere dört ana alandaki gelişmiştir. Bu nedenle, sağlık turizmi "birleşim turizmi" olarak da düşünülebilir (Müller ve Kaufmann, 2001, s.6).

Geochang Yaşlanma Karşıtı Şifa Alanı, Udusan Dağı'nın eteklerinde, deniz seviyesinden 1.046 metre yüksekte yer almaktadır. Sık ormanlarla çevrili bu yer, düşüncelerinizi kontrol etmeyi ve doğada dengeyi bulmayı amaçlayan terapiler için mükemmel bir destinasyondur. Özellikle alternatif tedavilere inanan ekoturistler için en önemli destinasyonlardan biridir. Burada sağlıklı yaşam ve tedavi alanında ziyaretçilerin taleplerine göre negatif iyon meditasyonu, su ayak tedavisi, aroma terapisi, ılık su banyosu ve karanlık yatakta termal terapisi gibi farklı tedavi metotları uygulanmaktadır. Burası aynı zamanda devasa kayalık zirveleri birbirine bağlayan Kore'nin ilk Y şeklindeki asma köprüsünün muhteşem manzarası ile fotoğraf turizmi açısından da çok cazip bir bölgedir. Yakınında bulunan Gyeonampokpo Şelalesi'nin yanında yerel bir botanik bahçesi de vardır burada fauna ve floraya meraklı olan ziyaretçiler açısından ilgi çekici bir noktadır.

Fotoğraf 3.41. Geochang yaşlanma karşıtı şifa alanı

Kaynak:<https://korea.stripes.com/travel/new-y-shaped-floating-bridge> (Erişim tarihi: 10.06.2023).

3.7.3.5. Jeolla-do Bölgesi

Jeolla-do bölgesi ülkenin güneybatısında bulunmaktadır. Bölge turistik noktalara ev sahipliği yapmaktadır. Çay tarlaları, “citta slow” denilen yavaş şehirlere benzerlik gösteren köyleri ile ünlü bir bölgedir. Güney Kore’nin ilk ulusal bahçesi olan Suncheon Körfezi Ulusal Bahçesi bu bölgededir ve ziyaretçiler için önemli bir turistik cazibe merkezi ve keyifli bir mekandır (Moohan, vd., 2017).

3.7.3.5.1. Jeonju Hanok Köyü

Jeonju, Pungnam-dong’daki Jeonju Hanok Köyü, 700 eviyle Kore’nin en büyük hanok, geleneksel, genellikle tek katlı Kore evi, köyüdür. 1900’ lü yılların başına kadar hanok evleri oldukça yaygındır sonrasında ise modern konut inşasına geçilse de hanok kültürü özellikle turistlerin ilgisini çeken yapılardır. Gyeonggijeon Tapınağı,

Omokdae Tarihi Alanı ve yerel bir Konfüçyüs okulu gibi önemli kültürel varlıkları ziyaret edebilmektedirler. Ziyaretçiler hanbok (geleneksel Kore kıyafetleri) kiralayabilir veya köyde hanoklarda, Kore kültürünü tanımak ve yaşamak amacıyla konaklama deneyimi yaşayabilirler (visitkorea.or.kr).

Fotoğraf 3.42. Hanok evleri

Kaynak: <https://www.theseoulguide.com/namsangol-hanok-village/> (Erişim tarihi: 14.06.2023).

3.7.3.5.2. Purple Island (Mor Ada)

Purple Island (Mor Ada) ve Ungok Köyü, 2021 yılında BM Dünya Turizm Örgütü tarafından ‘Dünyanın En İyi Turizm Köyleri’ arasına alınmıştır. Bu köyler elde ettikleri popülerlik ile bölge halkının kalkınma ve refah adına önemli bir itici güç haline gelmiştir.

Purple Island (Mor Ada) insan yerleşiminin yaklaşık 1000 yıl önceye kadar uzandığı bir köy olduğu düşünülmektedir. Kentleşme ve sanayileşmenin bir sonucu olarak, köy nüfusu giderek azalmaya başlamış hatta 700 kişiye kadar azalmıştır. O dönemlerde köy halkının ana geçim kaynağı balıkçılık ve tarımdır. Sosyal ve ekonomik kalkınma için turizme dayalı bir canlanma sağlamak üzere harekete geçen köy halkı bölgeyi bir turizm cazibe merkezi haline getirmek için çalışmalar yapmıştır. Doğal güzelliğini ön plana çıkarmak için köyde her şey mor renk yapılmıştır.

Çiçeklerden, köprülere, evlere ve hatta köy içerisinde çalışan elektrikli servis araçlarına kadar her şeyin mor renkte olması hem doğasever hem de fotoğraf tutkunlarının dikkatini çekmiştir. Purple Island'ı ziyaret eden gezginler, adayı gezmek için bisiklet ya da adanın mor elektrikli araçlarından kiralayabilmektedirler.

Ekoturistler, yaklaşık 600 yıl önce köy sakinleri tarafından ekilmiş karaağaç, yaban mersini, gümüş manolyası, kamelya, Songak sarmaşığı ve Asya yaseminlerini içeren Banwol Köyü Dang Ormanı'nda yürüyüşün keyfini çıkarabilmektedirler. Bu köyü Ağustos 2020'den Temmuz 2021'e kadar tam 200 bin turist ziyaret etmiştir.

Fotoğraf 3.43. Purple island

Kaynak: <https://www.gokpop.co/2020/11/cr-1004shinan-naver-blog-do-you-know.html> / (Erişim tarihi: 14.06.2023).

3.7.3.5.3. Ungok Köyü

UNWTO tarafından 2021 yılında 'En İyi Turizm Köyleri' arasında yer alan Ungok köyü ziyaretçilerine, doğadan ve bölge kültüründen alınan ilhamla zihinsel ve bedenen tazelenme hissi sunmaktadır. Hüzünlü bir göç öyküsünü, köy sakinleri son yıllardaki çabalarıyla inanılmaz bir turizm başarısına çevirmişlerdir.

1981 yılında bölgeye santral kurulması ile sular altında kalan Ungok köyündeki 156 haneden 236 köy sakini yerleşim alanlarını terk etmiştir. Ardından 2000 yılında köyde bulunan 447 dolmen UNESCO Dünya Mirası olarak tescillenmiştir. Uzun yıllar

dokunulmadan kalan bu köy nesli tükenmekte olan bitki ve hayvan çeşitlerinin arttığı, geniş bir ekosisteme sahip sulak bir alana dönüşmüştür. 2011 yılında da bu bölge, Ramsar Sulak Alanı olarak uluslararası bir sertifika kazanmıştır. Ungok Köyü, dolmenler ve Ungok Ramsar Sulak Alanı ile çevrili bir rezervuar alanında bulunmaktadır. Köy, megalitik kültürün bir parçası olan ve temsil edici kültürel mirası olan dolmenlerle ünlüdür. Dünya genelinde yaklaşık 60.000 dolmen bulunurken, bunların 40.000'i Kore'de ve bunların 1.665'i Gochang bölgesindedir. Ungok'taki dolmenlerin 447'si UNESCO Dünya Mirası olarak kaydedilmiştir. Doğal miras açısından köy, dolmen alanına bitişik olan Ungok Ramsar Sulak Alanı ile dikkat çekmektedir. Bu sulak alan, karbondioksit emen ve iklim değişikliğinden kaynaklanan zararı azaltan hayati bir doğal kaynaktır. Ungok Ramsar Sulak Alanı, biyoçeşitlilik değeri nedeniyle tanınan düşük rakımlı dağlık bir palustrin sulak alan türüdür. 6 Nisan 2011'de Ramsar Sözleşmesi'ne kaydedilen küresel olarak korunan bir doğal mirastır. Köy, uzun süreli kalan turistlerin ilgisini çekmeye odaklanmaktadır, bunun için yerliler eski ve terk edilmiş evleri yenilemek için çalışmaktadırlar (UNWTO, 2023).

Bu köyde kültür turizmi, nesli tükenmekte olan bitki ve hayvan çeşitliliği olmasından dolayı doğa turizmi yapılmaktadır.

3.7.3.5.4. Gelgit Düzlekleri (Getbol)

2021'de UNESCO tarafından Doğal Dünya Mirası olarak tescillenen ve biyoçeşitliliği koruyan önemli bir yaşam alanı olan Kore Gelgit Düzlekleri, Seocheon, Gochang, Shinan ve Boseong-Suncheon olarak dört bölgeyi içermektedir. Bu alan 47 endemik, 118 göçmen kuş türü 5 nesli tükenmekte olan deniz omurgasını da kapsayan 2.150 flora ve faunayla yüksek düzeyde biyolojik çeşitliliğe ev sahipliği yapmaktadır. Gezginler için şehir hayatına mola verme fırsatı sunan Gelgit Düzlekleri'nden Suncheon, sazlıkların manzarası ile bir muhteşem bir manzaraya sahiptir. Burada bulunan Suncheon Körfezi Ekolojik Parkı, ahşap yolları, tekne turları, restoranları ve büyük müzesi ile adeta ekolojik bir eğlence merkezini anımsatmaktadır. Ekoturistler, gelgit dairelerini gözlemleyebilecekleri gözlemevinin üst katında bulunan büyük dürbünler vasıtası ile bu ekosistemdeki sayısız kuşu da gözleme şansı bulmaktadırlar. Gochang gelgit düzlüğü, yıl boyunca bölgenin çamur, kum ya da kum-

çamur karışımı şeklinde değişmesi bakımından diğer düzlüklerden ayrılmaktadır. Kore'nin gelgit düzlükleri bölgesi, doğa ile insanlık arasındaki yakın etkileşimler açısından oldukça benzersizdir. Benzer ölçekte çok yönlü bir alanın, gelgit düzlüklerinin, insan kullanımının ve kültürel mirasın bu kadar karmaşık bir ağını içeren nadir oluşumlardır (Hahm, vd., 2014, s.510).

3.7.3.5.5. Jirisan Ulusal Parkı

Güney Kore'deki en yüksek zirve olan Cheonwangbong Zirvesi (1, 915m), Nogodan Zirvesi ve Banyabong Zirvesi olmak üzere üç dağ zirvelerini merkez alan Jirisan bölgesi, doğudan batıya yaklaşık 40 km uzunluğundadır. Coğrafi olarak Jeollanam-do, Jeollabuk-do ve Gyeongsangnamdo bölgelerine yayılmıştır. Ormanlık alanı ise Güney Kore'nin toplam ormanlık alanının %20'sini oluşturmaktadır Jirisan Ulusal Parkı, Güney Kore anakarasındaki ilk ulusal park ve en yüksek dağdır. Bu dağ silsilesi doğudan batıya 34 km ve kuzeyden güneye 26 km uzanır ve 1.400'den fazla damarlı bitki ve 3.000'den fazla böcek türüne ev sahipliği yapmaktadır (Choi, vd., 2019, s.10).

Florası ve faunası zengindir. Cheonwangbong Zirvesi'nden Nogodan Zirvesi'ne uzanan sıra dağlardan başlayarak, kuzeyden güneye doğru akan Nakdonggang Nehri, Seomjingang Nehri ve Namgang Nehri vardır. Su akışı sert erozyonlara neden olarak vadilerde derin kanyonlar oluşturmaktadır. Özellikle Piagol Vadisi yoğun ormanlık alana sahiptir. Jirisan Dağı, yüksek dağlık bir alan olan Seseok Pyeongjeon arazisini kaplayan ormangülü çiçekleri, Piagol Vadisi'nin ormanları ve misk geyiği, dağ keçisi gibi çeşitli hayvan ve bitkilerin doğal yaşam ortamı olduğundan değerli bir ekoturizm bölgesidir. Buraya yapılan büyük Budist tapınakları ve tarihi derin keşiş kulübeleri, milli hazineler, tarihi noktalar ve doğal anıtlar Jirisan Dağını daha önemli ve değerli kılmaktadır. Bu bölge kütür turizmi ve dağ turizmine ilgi duyan turistler açısından ilgi çekicidir. Aynı zamanda doğa yürüyüşü turizmi bu bölgede popülerdir.

3.7.3.5.6. Jeju Adası

Güney Kore'nin en sevilen destinasyonu ve en büyük adasıdır. Jeju Adası Güney Kore'nin güneydoğusunda yer almaktadır. Kore'nin en büyük adası ve en küçük ilidir,

dokuz adası insanlar tarafından yerleşilirken 54 adası ıssızdır (Jeju Özel Özerk İl Turizm Birliği, 2009).

Kore Yarımadası'nın güneybatı ucunun yaklaşık 90 km güneyinde yer alır ve karadakilerden farklı doğa manzaraları sunar. Çekici özellikleri büyük ölçüde berrak ve şeffaf zümrüt rengi denizi, doğal güzelliğe sahip Hallasan Dağı, volkanik patlamaların ürettiği parazit konileri, rüzgar ve dalgaların oluşturduğu tuhaf kayalar ve tuhaf taşlar ve mandalina çiftlikleri gibi doğal faktörlerden kaynaklanmaktadır. Bu cazibeler sayesinde bu ada, son zamanlarda Çin, Japonya ve diğerlerinden gelen yabancı turistler için küresel bir rekreasyon alanı olarak popüler hale gelmiştir. Volkanik faaliyetlerle oluşan Jeju Adası, o kadar çeşitli ve eşsiz volkanik yer şekillerine sahiptir ki, adanın tamamı devasa bir yanardağ müzesi olarak adlandırılabilir.

Yerde 368 adet irili ufaklı parazit konisi bulunmaktadır ve karanın altında 160 adet lav mağarası adanın her tarafına dağılmış durumdadır. Bu coğrafi özellikleri ve değeriyle tanınan Jeju Adası, 2002 yılında biyosfer rezervi olarak belirlendi. Yerel halk, küçük atıştırmalık satılan kafeler ve barlar açarak, tarım ürünleri satışı yaparak fayda sağlamışlardır. Rotalar turistlere Jeju'nun benzersiz tarımsal, deniz ve kültürel ortamlarını ulaşım kesintisi olmaksızın deneyimleme fırsatı sunmaktadır (Lee, vd., 2013, s. 132).

Yapılan bir çalışmaya göre, balayı çiftleri, aileler gibi çeşitli turist segmentleri arasında, balayı çiftlerinin Jeju'yu algılanan fiyat performansı nedeniyle tercih etmektedir (Park & Njite, 2010,).

2007 yılında Dünya Doğal Miras alanı olarak listelenmiş ve 2010 yılında UNESCO Küresel Jeopark olarak sertifikalandırılmıştır. Hallasan Dağı, Jeju Adası'nın temsili turizm merkezidir. Bunun nedeni Güney Kore'nin en yüksek dağı olması ve insanların doğanın nefesini hissederken bedenlerini ve zihinlerini iyileştirmelerine olanak sağlamasıdır. Buna ek olarak bu dağ, Yeongsil Kayaları gibi dik kayalar, 40 parazit konisi ve Hallasan Dağı'nın tepesinde yer alan bir krater gölü olan

Baengnokdam Krater Gölü gibi çeşitli volkanik yer şekillerine sahiptir. Dağın büyük kısmı bazalt kayalarla kaplıdır.

Ayrıca Halla Dağı eşsiz bir ekosistem ve biyolojik çeşitlilik göstermektedir. Yüksekliklere bağlı olarak, alçak rakımlardaki sıcak iklim bitkilerinden, yüksek rakımlardaki alpin bitkilerine kadar çeşitli bitkiler dağılmıştır. Bir diğer temsili turistik yer ise Seongsan Ilchulbong Tüf Konisi'dir. Jeju Adası'nın doğusunda yer alan bu 182 m yüksekliğindeki tüf koni krateri, 2000 yılında doğal anıt olarak belirlenmiştir. Tepede, insanlar geniş kraterin ve gözlerinin önünde açılan muhteşem panoramik deniz manzarasının keyfini çıkarabilirler. Bu çanak benzeri krater, gümüş otu da dahil olmak üzere 200'den fazla bitki ve hayvan türüne ev sahipliği yapmaktadır. Zirveden gün doğumu o kadar muhteşem ki buraya Gündoğumu Zirvesi deniyor. Ayrıca her yıl 31 Aralık'ta Seongsan Gün Doğumu Festivali düzenlenmektedir. Sayısız duyuşal cazibesi, ziyaretçilerin, göz kamaştırıcı güzelliğe sahip beyaz çakıl taşlı bir plaj olan Seobinbaeksa Plajı, kayaların etrafındaki deniz mağaraları ve turistler arasında scooter turuyla ünlü Udo sahil yolu gibi doğa harikalarını hissetmelerine olanak tanımaktadır. Jeju Adası Jeoparkı'nın temel amacı, jeolojik ve diğer mirasları jeoturizm ve kamu farkındalığı ve eğitimi ile bağdaştırarak adanın ekonomik gelişiminde aktif bir rol oynamaktır (Woo, vd., 2013, s.70).

3.8. Kuzey Kore

Şekil 3.5. Kuzey kore'nin konumu

Kaynak: (Yazar tarafından mapchart ile hazırlanmıştır).

3.8.1. Kuzey Kore'nin Kısa Tarihi

Kore Yarımadası'nın bilinen ilk tarihi, M.Ö. 2000'li yılların ilk çeyrağında Kral Dangun tarafından kurulan Gojoseon Krallığı ile başladığı düşünülmektedir. M.Ö. 2. yüzyılda parçalanan bu devletin yerine Üç Krallık Dönemi başlamış ve M.S. 7. yüzyıla kadar Kore Yarımadası Goguryeo, Baakje ve Silla Hanedanları bölgenin egemenliğini ele geçirmiştir. Bu üç hükümdarlık 676 yılında Silla'nın hegemonyası altında birleşmiştir. 10. Yüzyılda bu yarımadaı hakimiyeti altına alan Goryeo Hanedanı, 13. yüzyıldaki Moğol istilalarına rağmen, siyasî ilişkileri ve aldığı vergiler sayesinde 1388' deki yıkılışına kadar varlığı devam etmiştir. Başkent Seul'e Joseon Krallığı döneminde taşınmıştır. Bu dönemde ülkeye önceden etkisi altına alan Budizm yerine Konfüçyüs felsefesi popüler olmaya başlamıştır. Kore, 1910 yılında Japonya tarafından işgal edilmiş ve 1945 yılına kadar Japonya'nın hakimiyeti altında kalmıştır.

Bu dönemde Korece yasaklanarak büyük çaplı bir asimilasyon politikası uygulanmıştır.

Japonya'nın 2. Dünya Savaşı'nda yenilgiye uğraması ile ülke ikiye bölünmüştür. Yarımada'nın kuzey tarafını Sovyetler Birliği, güney tarafını ise ABD işgal etmiştir. 1948 yılında ülkeler bağımsızlıklarını ilan etmiş, iki küresel aktörün kontrolü altındaki yarımada, 1950-1953 yılları arasında kanlı savaşımlardan birine sahne olmuştur. 2 milyonu aşkını sivil olmak üzere 3 milyondan fazla insanın yaşamını kaybettiği savaş 1953 yılında imzalanan ateşkes antlaşması ile fiilî olarak sona ermiş gibi görünse de, bir barış antlaşması imzalanmadığı için halen resmi olarak süregelmektedir. Zaman zaman kalıcı çözümlere imza atılmak istense dahi dönemin siyasi ve sosyal gerginliklerinden dolayı kesin bir sonuca ulaşılamamıştır. 2018 yılı içerisinde Kuzey ve Güney Kore liderlerinin sınır hattında gerçekleştirdiği görüşme ve verilen mesajlar, savaşın resmî düzeyde de bitirilmesinin düşünüldüğünü göstermektedir.

3.8.2. Kuzey Kore'nin Coğrafi Özellikleri

Kuzey Kore, Doğu Asya'da bulunan bir ülkedir. Kore Yarımadası'nın kuzey bölümünü kaplar ve bu yarımada'nın Doğu Denizi (Japonya Denizi) ile Sarı Deniz arasından Asya anakarasına doğru uzanır; Kuzey Kore, yarımada'nın yaklaşık %55'ini kapsar. Ülke, kuzeyde Çin ve Rusya tarafından, güneyde ise Kore Cumhuriyeti (Güney Kore) tarafından sınırlanmıştır. Başkenti P'yöngyang, batı kıyısına yakın önemli bir endüstri ve ulaşım merkezidir (britannica.com, 2023).

Kuzey Kore'nin topraklarının çoğu dağlık ve volkaniktir, verimli topraklara sahip olmasına rağmen, sürdürülebilir bir şekilde tarım yapmak için çok dik yamaçlara sahiptir. Çevresel bozulma yaygındır (Raven, 2013, s.4).

Dağlar, Mançurya sınırında kuzey doğudan güney batıya doğru uzanırlar. Ülkenin en yüksek tepesi olan Piai Tou Shan Tepesi bu kesimde yer alır. Ülkenin bütün ırmakları, Tumen hariç, batısında bulunmaktadır. Çin'den doğan, doğuya doğru akan ve ulaşımına en elverişli ırmak olan, "Yalu" Irmağı'dır. Paektu Dağı'nın Japon Denizi'ne inen yamaçları çok diktir ve girintisi çıkıntısı oldukça azdır. Kuzey Kore'de kış uzun ve şiddetlidir. Kış mevsiminde Sibiry'a'dan gelen soğuk

rüzgarların etkisi altına girdiğinden ülkede ısı -10°C 'ye kadar düşer. Muson yağmurları yaz mevsiminde etkilidir.

3.8.3. Kuzey Kore'nin Ekoturizm Trendleri

Kuzey Kore Kuzey Kore hakkında ülkenin güttüğü siyasi ve politik anlayıştan dolayı maalesef yeterli derecede geçerli ve güvenilir veri edinilememektedir. Bununla beraber şu an her ne kadar turizme yatırım yapıldığı iddia edilse de henüz turistlere serbest dolaşım hakkı verilmemiştir. Kuzey Kore'de turizm, ulusal altyapının geliştirilmesine katkıda bulunması ve nispeten kısa bir süre içinde düzgün iş imkanları yaratması nedenleriyle hızlı ve olumlu değişiklikler için bir çözüm olarak görülmektedir (Choe, vd., 2024).

Sınırlı bilgi, kısıtlı erişim ve güvenlik gibi konular nedeniyle psikolojik mesafe içeren, politik inançlar ve ideolojiler arasındaki çatışmalar gibi sorunlar nedeniyle kısıtlanmış bir erişime sahip turizm ortamını, yasaklanmış bir destinasyon olarak tanımlanmaktadır. Kuzey Kore, uluslararası turistlerle yerel halk arasındaki teması sınırlandırarak, vatandaşlarını yabancı etkilerden korumaktadır (Shin, vd., 2014, s.42).

Öngörülen risklere rağmen, son 15 yılda Kuzey Kore, döviz kazancı sağlama ve kısa bir sürede olsa istihdam yaratma ihtiyacından dolayı turizme yavaş da olsa açılmıştır (Connell, 2019).

Fotoğraf 3.44. Kuzey kore genel bakış

Kaynak: <https://bianet.org/haber/kuzey-kore/> / (Erişim tarihi: 15.12.2023).

3.8.3.1. Baekdu Dağı

Kuzey Kore'deki siyaset ve tehditkâr silahlanma ile ilgili algılanan riskler, birçok ülkenin ülkeye seyahatleri yasaklamasına yol açmış olsa da, Kuzey Kore'nin izolasyonist, kısıtlı ve Komünist doğası, birçok uluslararası turisti ülkeyi ziyaret etmeye motive etmiştir (Li & Ryan, 2015, s.38). Changbai Dağları, Çin'de Changbaishan veya Changbai Shan, Kuzey Kore'de Baekdu Dağı veya Güney Kore'de Paektu-san olarak bilinmektedir. Çin ve Kuzey Kore arasındaki sınır boyunca uzanır ve iyi gelişmiş rakımsal bitki örtüsü bölgeleriyle kaplıdır (Shao, vd., 2009).

Kuzey Kore'nin doğal güzelliklerinden biri olan Baekdu Dağı, "Beyaz Başlı Dağ" anlamına gelmektedir. Baekdu Dağı, Kuzey Kore'nin ünlü lideri Kim Jong Il'nin doğduğu yer olarak tanınmaktadır. 1942'den beri her yıl dağda bulunan kampta doğan liderlerini hatırlamak ve dağın Chon Gölü'ne bakan güzel manzarasını izleyebilmek için ziyaretler gerçekleştirilmektedir. 1903'te patlamış aktif bir yanardağ olan Beakdu Dağı, yanardağın kraterinin çökmesi nedeni ile bugün devasa bir gölün bulunduğu 4 km genişliğinde bir uzantının yanında yer almaktadır. Dağın en yüksek noktası yaklaşık 2750 metredir. Kuzey Kore'deki en yüksek noktası olarak bilinmektedir.

Dünyanın en derin dağ gölü kabul edilen Chon Gölü 213 metredir. Ayrıca kıyısında üç kaplıcaya sahip olan göl, ekim ayı ortasından hazirana kadar buzla kaplıdır.

Baekdu Dağı başkent Pyongyang'a 385 km uzaklıkta yer almaktadır. Dağın zirvesine yalnızca mayıstan eylüle kadar erişim sağlanabilmekte olup kışın burayı ziyaret etmek imkânsızdır. Bu bölge temmuz ve ağustos aylarında fazla yağış aldığından dolayı burayı ziyaret etmek için en iyi vakitin eylül ayı olduğu belirtilmektedir.

3.8.3.2. Myohyang Dağı ve Pohyonsa

Myohyang Dağı veya Myohyangsan, Gizemli Kokulu Dağ anlamına gelmektedir. Bölge hem bir milli park hem de UNESCO Biyosfer Rezervi'dir. Koreliler için buranın manevi değeri yüksektir çünkü ataları Kral Tangun'un burada yaşadığına inandıklarından kutsal bir yer olarak düşünmektedirler. Kral Tangun'un cennetin torunu olduğunu ve 5 yüzyıl önce Gojoseon Krallığını kurduğunu düşünmektedirler. Bölgedeki doğa, doğallığını kaybetmemiş ve bozulmamıştır. Özellikle sonbaharda ziyaretçilerine doğanın tüm renklerini ve renk tonlarını göstermektedir. Dağ etrafında bulunan parkurlardan birinde yürüyüş yapılabilmektedir.

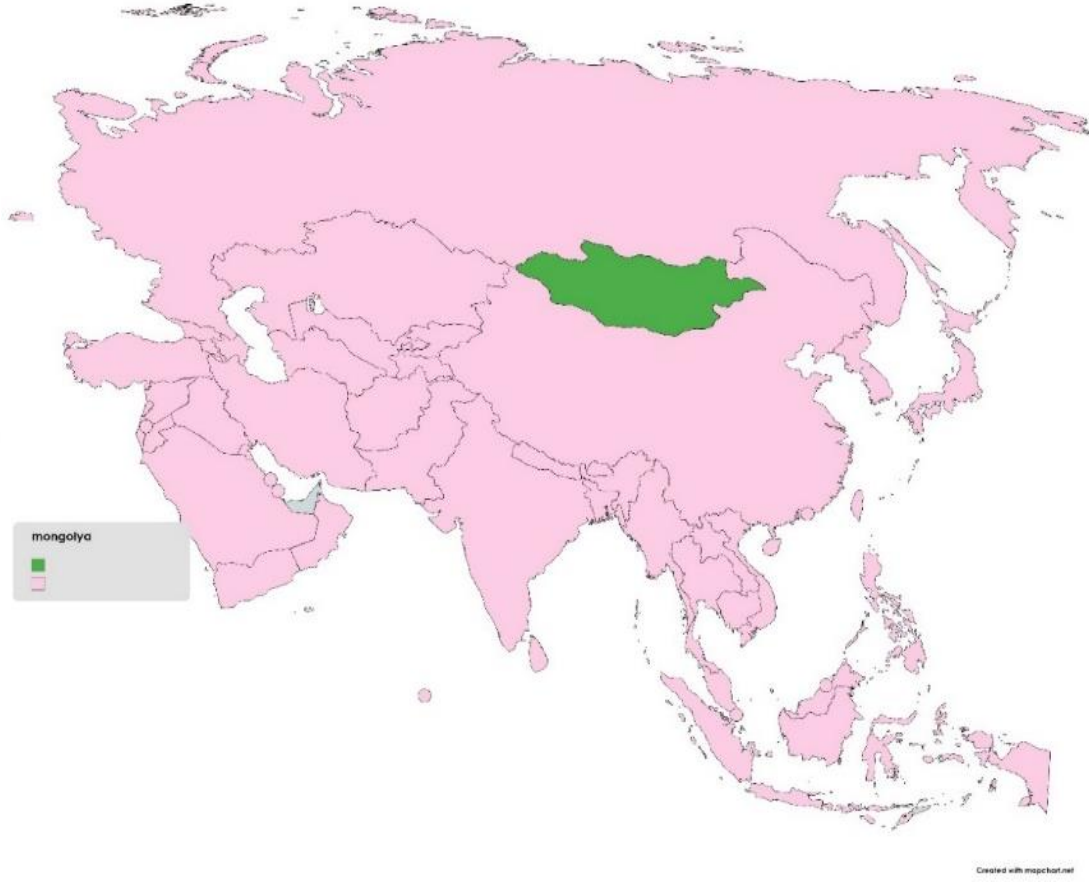
Küresel çevresel değişim ve tehlikelerine dair artan farkındalıkla birlikte, dünya çapında değer taşıyan doğal ortamlar, ekoloji ve sulak alanlar, çevresel tahribatın hızını yavaşlatmak ve gelecek nesillere daha iyi bir çevre bırakmak amacıyla Dünya Mirası Alanları ve biyosfer rezervi olarak belirlenmiştir. Myohyang Dağı, gizemli güzellikteki zirveleri, benzersiz kaya oluşumları ve berrak sularıyla birçok büyük ve küçük şelaleye sahip bir doğa harikasıdır. 1120'den fazla bitki türü, 40 memeli türü ve 120 kuş türüne ev sahipliği yaparak geniş bir ekoturizm alanıdır. Turistler ve kampçılar için Çocuk Birliği Kampı, Pirobong Keşif Kampı, Hyangsan Otel, Myohyangsan Kuru Gıda Standı ve Myohyangsan Maden Suyu gibi tesisler sunmaktadır. Ayrıca, Sangwon-dong, Manpok-dong ve Piro Zirvesi'ne kadar uzanan yürüyüş yolları bulunmaktadır. Bu yollar, doğal peyzajla uyumlu olan güvenlik tesisleri, dinlenme

alanları ve pavilyonlarla donatılmıştır ve turistik geziler için uygun ve konforlu hale getirilmiştir (Kim, 2023, s.2).

Pohyonsa Tapınağı, Myohyang Dağları'nın derinliklerinde bulunan bir tapınaktır. 11. yüzyılın ilk çeyreğinde kuruluşur ve kısa zamanda Kuzey Kore'deki en önemli Budist tapınağı haline gelmiştir. Amerika Birleşik Devletleri, Kore Savaşı sırasında bölgeyi bombalamış ve bu nedenle tapınağın çoğu bölümü yıkılmış ve sonrasında orijinal tasarımlara göre yeniden inşa edilmiştir. Tapınak hem inanç turizmi hem de fotoğraf turizmi açısından ülkenin önemli bir bölgesidir.

3.9. Moğolistan

Şekil 3.6. Moğolistan'ın konumu

Kaynak: (Yazar tarafından mapchart ile hazırlanmıştır).

3.9.1. Moğolistan'ın Kısa Tarihi

13. yüzyılda birden ani bir yükselişe geçerek büyük bir devlet kuran ve kurdukları devlete de Moğol veya Cengiz Devleti adını veren Moğolların tarihleri çok uzun yıllar öncesine dayanmaktadır. Moğolistan'ın tarihi, binlerce yıl öncesine kadar gitmektedir ve büyük ölçüde göçebe toplulukların, imparatorlukların ve feodal hanedanlıkların etkileşiminden oluşmaktadır. Moğolistan tarih boyunca köklü imparatorluklar, hanlıklara ev sahipliği yapmıştır. Moğol tarihine bakıldığında;

Hun İmparatorluğu MÖ 209-MÖ 93 yılları arasında, Moğolistan toprakları, antik dönemde Hun İmparatorluğu'nun egemenliği altındaydı. Hunlar, Moğolistan'ın kuzey

ve doğu bölgelerinde hüküm sürmüşlerdir sonrasında ise bölgeye Göktürk Kağanlığı 552-745 yılları arasında Orta Asya'da hüküm süren bir Türk halkıydı. Göktürk Kağanlığı, Moğolistan'ın bazı bölgelerini eline geçirerek bölgede etkili olmuştur. Yine bu bölgede Uygur Kağanlığı 744-840 yılları arasında kendini göstermiştir. Göktürk Kağanlığı'nın ardından Orta Asya'da hüküm süren bir diğer Türk halkıydı.

Uygur Hanlığı, Moğolistan'ın kuzey ve doğu bölgelerinin bazı bölümlerinde egemenliğini sürmüştür. Khitan İmparatorluğu 907-1125 yılları arasında hüküm süren Khitanlar, Orta Asya'nın kuzeydoğusunda bir Türk-Moğol halkıdır. Khitan İmparatorluğu, günümüz Moğolistan'ın bazı kuzey bölgelerini içine alarak varlık göstermiştir.

Ülkenin en ünlü ve en önemli dönemi Cengiz Han Dönemi dönemidir. 1162-1227 yılları arasında hüküm süren Moğol hanlığının ve bu hanlığın en önemli figürlerinden biri olan Cengiz Han, 12. yüzyılın ortalarında Moğolistan'da doğmuştur. Cengiz Han, farklı Moğol topluluklarını birleştirerek Moğol İmparatorluğu'nu kurmuş ve geniş bir fetih dönemi başlatmıştır. Temellerini Cengiz Han'ın attığı bu imparatorluk; Doğu Avrupa'da Altın Orda, İran'da İlhanlılar, Orta Asya'da Çağatay Hanlığı ve Çin'de Kubilay Hanlığı olarak, farklı coğrafyalarda farklı isimler altında devam etmiştir (Aşan & Erdem, 2016).

Cengiz Han 1227 yılındaki vefatına kadar birbirini takip eden askerî seferler neticesinde öldüğünde oğullarına Mançurya'dan Doğu Avrupa'ya kadar uzanan çok büyük bir devlet miras kalmıştır (Berber, 2018).

Moğol İmparatorluğu 1206-1368 yıllarında Cengiz Han'ın ardından oğulları ve torunları tarafından yönetilen Moğol İmparatorluğu, dünya tarihindeki en görkemli imparatorluklardan biri haline gelmiştir. Kubilay Han döneminde Çin'in Yuan Hanedanı'nı kurmuştur. Moğol İmparatorluğu'nun çökmesinin ardından Moğolistan, çeşitli hanedanlıkların, beyliklerin ve göçebe toplulukların yönetimi altında geçen bir döneme girmiştir. Qing İmparatorluğu, Moğolistan'ın büyük bir kısmını egemenliği altına alarak bölgeyi uzun bir süre kontrolü altında tutmuştur.

1911'den sonra Çin'den bağımsızlık kazanan Moğolistan, Moğolistan, Soğuk Savaş dönemindeki uluslararası sistemde Moskova'nın uydusu olarak varlık göstermiş, Sovyetler Birliği ile Çin Halk Cumhuriyeti arasında tampon bölge işlevi görmüştür (Türk, 2013, s.110).

1921'de Rus Kızıl Ordusu'nun yardımıyla Çin egemenliğinden kurtulmuş ve 1924'te Moğolistan Halk Cumhuriyeti olarak ilan ederek 1992'de demokratikleşme sürecine girmiş ve günümüzde bağımsız bir ülke olarak varlığını sürdürmektedir.

3.9.2. Moğolistan'ın Coğrafi Özellikleri

Moğolistan, 1.564.000 km²'lik yüzölçümü ve yaklaşık 2, 8 milyonluk nüfusu ile yeryüzünde, nüfusuna oranla en geniş toprağa sahip ülkedir. Halkın %30'unun hala göçebe ve yarı göçebe olduğu Moğolistan'da nüfusun %90'ı Moğollardan oluşmaktadır (Türk, 2013, s.113).

Ülke, Rusya'nın kuzeyinde ve Çin'in güneyinde yer almaktadır. Moğolistan'ın topografyası çeşitlilik gösterir. Ülkenin batısında dağlık bölgeler, kuzeydoğusunda sarp dağlar ve doğusunda ise düzlükler ve çöler bulunmaktadır. Moğolistan'ın güneydoğusunda büyük bir kısmı yer alan Gobi Çölü, dünyanın en soğuk çölüdür. Kumullar, kayalık araziler ve bozkırları içermektedir.

Moğolistan'ın kuzeybatısında, kuzeydoğusunda ve kuzeydoğusundaki Khövsgöl Gölü civarında ormanlık alanlar yer almaktadır. Khövsgöl Gölü, ülkenin en büyük gölüdür ve Sibiryaya ormanlarından gelen sularla beslenmektedir. Moğolistan'ın batısında Altay Dağları, ülkenin batısında da başka dağ sıraları bulunmaktadır. Khangai Dağları ise ülkenin ortasında geniş bir alanı kaplamaktadır.

Moğolistan'ın geniş bir bölümü, özellikle orta kısımları ve batısı, step ve bozkırlardan oluşur. Bu açık alanlar, göçebe kültürlerin ve geleneksel hayvancılığın yaygın olduğu bölgelerdir. Moğolistan'ın iklimi genellikle kara iklimi etkisi altındadır. Ülke, soğuk kışlar ve sıcak yazlarla karakterizedir. Gobi Çölü'nde ise ekstrem sıcaklık değişimleri yaşanabilir. Moğolistan'ın akarsu ve göletleri, özellikle kuzey bölgelerinde daha yoğundur. Ülkede önemli nehirler arasında Orhon, Selenge ve Tuul

bulunmaktadır. Moğolistan'ın coğrafi özellikleri, geniş toprakları üzerinde farklı iklimler, doğal yaşam alanları ve kültürel çeşitlilik yaratmıştır. Göçebe kültürü, doğal zenginlikler ve tarihi yapılar, Moğolistan'ın turistik cazibesini oluşturan unsurlardan bazılarıdır.

3.9.3. Moğolistan Ekoturizm Trendleri

Moğolistan'ın başkenti Ulanbatur, ülkede ana turistik merkezdir. Diğer önemli bölgeler arasında Karakurum, Khövsgöl Gölü ve Terelj Milli Parkı bulunmaktadır. Ulaşım genellikle arazi araçları veya iç hat uçuşları ile sağlanmaktadır. Konaklama seçenekleri genellikle geleneksel çadırları ve otelleri içerir. Moğolistan, tarihi açıdan zengin bir geçmişe sahiptir. Turistler, Moğolistan'ın tarihini ve kültürünü keşfetmek için müzeleri, antik kalıntıları ve geleneksel festivalleri ziyaret edebilir. Moğolistan, dağcılık, trekking, ata binme, balık tutma ve vahşi yaşamı gözlemleme gibi birçok doğa sporu için mükemmel bir yerdir. Khövsgöl Gölü çevresi ve Altay Dağları, özellikle doğa severler için popüler destinasyonlardır. Moğolistan, ekoturizm potansiyeli olan bir destinasyon olmasına rağmen, bu alandaki altyapı henüz tam olarak gelişmemiştir. Sürdürülebilir turizm uygulamalarının yaygınlaştırılması için çaba sarf edilmesi gereken bir ülkedir. Ekoturizm, doğayı koruma, yerel toplulukları destekleme ve turistlere benzersiz deneyimler sunma açısından Moğolistan için önemli bir turizm bölgesi olacaktır. 2017 Moğolistan'a yaklaşık 400.000 turist ağırlamıştır, turistlerin ortalama harcamalarına bakıldığında ise turist başına 938 dolar harcadığı görülmüştür (Göral & Tengilimoğlu, 2018, s.3).

Moğolistan'a, gelen yabancı turistlerin 2022 yılında harcadığı para Moğol tugriğinde 412.5 yaklaşık milyardır. Ayrıca gelen turistlerin yüzde 70.6'sı ülkeye gezi amaçlı ziyaret ederken yüzde 29.4'ü iş seyahati amacıyla gelmiştir (wtcc.org, 2024).

Tablo 3.6. 2022 Yılı yabancı turistlerin ülkelere göre dağılımı

2022 Yılı Yabancı Turist Dağılımı	
Ülkeler	Yüzdelerik Dağılım
1. Rusya	38%
2. Çin	28%
3. Güney Kore	9%
4. Amerika	5%
5. Kazakistan	4%

Kaynak: (wtcc.org, 2024)

3.9.3.1. Gobi Çölü

Gobi Çölü, Orta Asya boyunca, Moğolistan ve Çin'in geniş bölgelerine kadar uzanmaktadır. Yaklaşık 1.300.000 km kare alana sahip, 1.000 1.609 km uzunluğunda ve 500-1.000 km genişliğinde bir bölgeyi kaplamaktadır. Etrafını kayalık sıradağlar çevirmiştir. Güneyde Altun Dağ, Bei ve Yin Dağları, batıda Tanrı Dağları, kuzeyde Altay ve Hangay Dağları yer alır. Genellikle çölle ilişkilendirilen görüntünün aksine, Gobi'nin büyük bir kısmı kumlu değil, çıplak kayalarla kaplıdır (britannica.com, 2024).

Dünyanın beşinci büyük çölüdür. Çakıllı düzlük araziler ve kayalıklardan oluşmaktadır. Bazı yerleri kum, bazı yerleri çakıllarla kaplı olan Gobi Çölünde, bitki örtüsü dikenli çalı ve küçük otlardan ibarettir. Akarsu hemen hemen hiç yoktur. Yalnız orta büyüklükte tuzlu göllere rastlanır. Yaygın yeraltı suları bazı kesimlerde büyükbaş hayvan yetiştirilmesine imkân sağlar. Öte yandan, çölde yaban eşekleri, atlar, ayılar, kurtlar ve develerin yanı sıra, kar kaplanlarına da rastlamak mümkündür. En iyi korunmuş dinazor fosil yataklarına da sahip olan Gobi çölünün özellikle kızıl kayalar bölgesi paleontologlar için önemli bir yerdir. Çölü boydan boya geçen bir demiryolu hattı mevcuttur.

Kırsal turizm, yerel ve sürdürülebilir kalkınmayı desteklemektedir. Her ikisi de kırsal bölgelerdeki bazı sosyal, ekonomik ve çevresel sorunlara çözümler sunmaya çalışmaktadır. Bu nedenle, turizmle geliştirilen alan arasındaki yakın ilişkiyi vurgulayan, alanı kullanıp tüketen yenilikçi bir ekonomik faaliyettir. Çöl bölgeleri popüler turizm destinasyonları haline gelmiştir. "Çöl" kelimesi sadece kumullarla dolu

aşırı kurak alanlara atıfta bulunmaz, ancak bunlar kesinlikle önemlidir. "Çöl turizmi", genellikle belirli tipte insanların, olağandışı yerleri ziyaret etmeyi ve konumla ilişkili eylem veya etkinlikler sunan yerleri ziyaret etmeyi tercih ettiği bir tür ekoturizm türü olarak kabul edilmektedir (Altankhuyag, vd., 2020, s.2)

Fotoğraf 3.45. Gobi çölü

Kaynak: <https://www.ansiklopedikbilgiler.com/gobi-colu-nerede-ve-hangi-kitada/> / (Erişim tarihi: 15.12.2023).

3.9.3.2. Altay Dağları

Altay Dağları, Orta Asya'da 845.000 kilometrekarelik bir alanı kaplayan uzak dağlar sistemidir. Dağlar kuzeybatıdan güneydoğuya 2, 525 kilometre boyunca uzanmaktadır. Bölgenin kuzeyinde, Kolyvan Altayları olarak da bilinen Sailughem Dağları yer almaktadır. Ortalama yükseklikleri 1.500 ila 1.750 m'dir. Kar sınırı güney tarafta ise 2.400 m'de kuzey tarafta 2.000 m'de yer alır ve engebeli zirveler yaklaşık 1.000 m daha yükselir. Altay Dağları, dağcılık turizmi bakımından çok iyi bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyelin iki önemli sebebi vardır. Bunlardan birincisi, bu dağların çok yüksek oluşu, ikincisi ise buraların Avrupa, Kuzey Amerika ve Avustralya başta olmak üzere dünyanın diğer kıtalarındaki dağlara göre daha bakir olmalarıdır (Somuncu, 2004, s.2).

Batı Moğolistan'da bulunan Altay Dağları, zengin biyoçeşitliliği, buzulları ve muazzam dağ manzaraları ile ünlüdür. Bu bölge, doğa yürüyüşleri, dağcılık ve fotoğrafçılık için popüler bir destinasyondur.

3.9.3.3. Orhun Vadisi

Orhun Vadisi Moğolistan'ın başkenti Ulan Batur'dan 370 km uzaklıkta Orhun Nehri'nin etrafında bulunmaktadır. Orhun vadisi, birçok atlı göçebe topluluğun ve imparatorluğun oluşumunun beşiği olmuştur. Xiongnu, Kök-Türk, Uygurlar ve Moğollar gibi ata binen göçebe halkların kalbi ve merkezidir (Benjamin, 2022, s.47).

Orhun Vadisi 2004 yılında UNESCO Dünya Mirası listesine alınmıştır. Orhun Vadisinin tarihsel bakımdan büyük önemi vardır. Uygur Hanlığı ve bir zamanlar dünyanın en büyük imparatorluğu olan Moğol İmparatorluğu'nun başkentleri Orhun Vadisi'nde yer almaktadır.

Moğolistan'ın profili genellikle kuzeybatıdaki yüksek Altay Dağları'ndan güneydoğudaki daha alçak rakımlı düzlük ve çayırlara doğru eğilir. Moğolistan'ın ortalama yüksekliği 1580 metredir ve en yüksek noktası, Altay'daki Khuiten Zirvesi (4375 metre) ve en alçak noktası doğudaki düzlüklerde 518 metre yüksekliğinde bir çöküntüdür. Bu iki bölge arasında, Moğolistan'ın merkezi ve kuzey-merkezi büyük bir kısmını kaplayan Khangai Dağları bulunur ve 3905 metre yüksekliğe ulaşır.

Vadide, Türk liderleri anıt mezarları, en eski Moğol Budist manastırı olan Erdene Zuu gibi bir dizi arkeolojik kalıntı ve ayakta duran yapı bulunmaktadır (whc.unesco.com, 2023). Arkeoloji ve kültür turizmine meraklı olan ekoturistler için cazip bir destinasyondur.

3.9.3.4. Hövsgöl Gölü

Hövsgöl Gölü, Moğolistan'ın kuzeyindeki göl 2.620 kilometrekarelik bir alana sahip olan bu göl, 244 m aşan derinliği ile Moğolistan'ın en büyük tatlı su gölüdür. Doğu Sayan Sıradağları'nın yakınında 1.645 m yükseklikte, Rusya'nın sınırına yakın bir yerde yer alır. Gölün güneyinde Hövsgöl Sıradağları yer alır (britannica.com).

Moğolistan'ın kuzeyinde yer alan Khövsgöl Gölü, Asya'nın en derin gölüdür. Bu bölge, etkileyici göl manzaraları, ormanlık alanlar ve geleneksel Moğol yaşam tarzını ve kültürünü gözlemleme fırsatı sunar.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Turizm içinde bulunduğumuz yüzyılın en çok gelişen ve değişen olgularından biridir. Tarihte insanların bir yerden başka bir yere savaş, kıtlık gibi olaylarla eş zamanlı başlayan yer değiştirme hareketi zamanla insanların günlük rutinlerinden kaçıp belirli bir süre bir yerde kalıcı olmadan yaptıkları dinlenme, eğlenme ve öğrenme faaliyetine dönüşmüştür. Günümüzde ülkelerin ekonomik ve sosyal anlamda gelişmelerine büyük katkılar sağlayan turizme son zamanlarda ilginin yoğun bir şekilde artması ile yıllık bazda yaklaşık 1 trilyon hareketliliğe ulaşmıştır.

Turizm, kendisi ve ilgili tüm alt sektörlerinde dünya çapında yaklaşık 200 milyondan fazla kişinin istihdamına katkı sağlamaktadır. Bu sayısal verilerden de anlaşılacağı gibi turizm sektörü giderek büyümektedir. Bu hızlı büyümenin olumlu yönleri olduğu kadar olumsuz yönleri de bulunmaktadır. Kitleler eğlenme, dinlenme gibi amaçlarla turizm bölgelerine akın ederken zaman zaman bu bölgelerin ekolojik ve sosyolojik yapısına zarar verebilmektedir. Bu anlamda yeni bir turizm anlayışının benimsenmesi kaçınılmazdır. Turizmin, ekosistemler ve yerel topluluklar üzerindeki önemli etkisine dikkat çeken ekoturizm, ilgili tüm taraflar için bir "kazan-kazan" stratejisi bulmayı hedefleyen bir seçenek olarak 20. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren popüler olmaya başlamıştır.

Pandemi, ekoturizmin gelişiminde büyük rol oynamıştır çünkü sağlık nedeni ile kitle turizm alanlarında bulunmak istemeyen bunun yerine daha bireysel, doğa ile içi içe vakit geçirmek isteyen turistler farklı bir arayış içine girmişlerdir. Ekoturizmin sektörde tanınırlığı bu sayede artmıştır. Turistlere sunduğu fırsatlar ile daha tanınır ve rağbet görür hale gelen ekoturizmin gerçekleştiği bölgelerde hiçbir ekonomik geliri olmayan yerel halka yarattığı istihdam fırsatı da çapraz büyümeyi artırmıştır.

Çalışmanın konusu olan Doğu Asya'da turizmin büyümesi ve turizme bağlı birçok alt sistemin aktif gelişimi ile ekoturizm, zaman içinde çevreye olumlu ekolojik etkiler sunarken aynı zamanda sosyal ve ekonomik açığı kapatma vaadi de taşımaktadır. Sürdürülebilirlik ve koruma ekoturizm endüstrisinin temel değerleridir. Bu değerlere sahip çıkan ve devam etmesine yardımcı olan her ülke ekoturizm

pazarından payına düşeni alacaktır. Öyle ki ekoturizm son yıllarda kitle turizminin sağlık ve çevreye olumsuz etkilerinin artması ile giderek değerlenmekte ve ekoturizme olan ilgi Doğu Asya'da da artmaktadır.

Bu bağlamda, çalışma alanını oluşturan Doğu Asya'da bulunan Japonya, Çin, Tayvan, Kuzey Kore, Güney Kore, Rusya ve Moğolistan ülkelerinde ekoturizm faaliyetlerini incelemekte, son zamanlarda öne çıkan, trend yani popüler olan ekoturizm alanları ve buralarda yapılan aktiviteler hakkında bilgi vermektedir. Araştırmanın sonuçlarına göre, bu ülkeler geniş ve zengin doğal kaynaklara sahiptir ve bu kaynakları ekoturizm faaliyetlerinde etkili bir şekilde kullanma potansiyeline sahiptirler. Uzun yıllardır devam eden hatta günümüzde de etkisi görülen toplumsal ve siyasi karışıklıklar bu bölgede turizmin gelişiminde etkilidir.

Genellikle batıda bulunan devletler ile husumetli olan bu ülkeler gün geçtikçe turizm konusunda bilinçlenmektedirler ve turizme hak ettiği değeri yavaş olsa da vermeye başlamışlardır. Ancak, Doğu Asya tezatlıklar ile dolu bir bölgedir. Şöyle ki bölge ülkelerinden Japonya, Çin, Tayvan ve Güney Kore turizme ticari bir sektör olarak bakmakta ve ülkesinin gelişimi adına turizmi önemsemektedir. Bu bağlamda ülkeler kendi resmi turizm bürolarını kurmuşlardır. Bu ülkeler turistlerin ilgilerini artırmak ve ülkelerini daha iyi tanıtmak amacıyla tanıtım broşürlerini ve reklamlarını hazırlamışlardır. Kitle turizminde, yerel halk turizmin paydaşlarından biri olarak görünmezken ekoturizm anlayışı yerel halkı paydaşların başında düşünmektedir. Ekoturizm yerel halka doğrudan katkı sağladığı için Doğu Asya gibi kişi başı gelirin düzensiz olduğu yerlerde olumlu yönde etki sağlamaktadır. Çeşitli doğal, coğrafi, tarihi ve kültürel miras varlıkları ile bu bölge oldukça zengin ekoturizm değerlerine sahiptir. Doğu Asya ülkeleri kapladıkları alan itibari ile de dünyanın çok geniş bir bölümünü kaplamaktadırlar bu sebepten sürdürülebilir turizm sahaları oldukça geniş bir yelpazeye ve büyük bir potansiyele sahiptir. Bununla birlikte, dünya turizm pazarındaki mütevazî payları dikkate alındığında, bu doğal potansiyelin henüz pek çoğunda arzu edilen turizm gelişme düzeylerinde kendini gösteremediği görülmektedir. Bu bölgede sürdürülebilir bir turizm anlayışının olmamasının nedenleri şunlar olarak görülebilir:

- Farkındalık eksikliği,
- Doğal turizm potansiyelinin bilinmemesi,
- Teknik bilgi yetersizliği
- Turizm altyapısı yetersizliği,
- İstikrarsız turizm politikaları,
- Güvenlik endişesi.

Milyarlarca dolar değerinde ekonomik kazanç sağlama potansiyeli ile turizm endüstrisi bu ülkeler için cazip bir sektördür. Turizm ekonomik değeri ve getirisi yüksek olsa da olumsuz yönleri de fark eden birçok Asya ülkesi, dünya çapındaki diğer gelişmekte olan ülkeler gibi, ekosisteme ve insanlarına karşılıklı yarar sağlayan sonuçlar sağlayabilecek bir alternatif aramıştır. Son yıllarda, Asya genelinde turizme olan ilginin artması, dünyanın dört bir yanından gelen turistlerin varış noktası olarak da hizmet veren ekosistemin korunmasına yardımcı olmak amacıyla "yeşil" hedefi olan sürdürülebilir turizm biçimlerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Japonya zengin tarihi, kültürel mirası, geleneksel ve modern öğeleri bir araya getiren benzersiz bir turistik deneyim sunan bir ada ülkesidir. Japonya'ya 2022 yılında gelen turist sayısı önceki yıla göre yaklaşık 15 kat artmıştır. Bu durum Japonya'nın son yıllarda turizm sektöründe cazip destinasyonlardan biri olduğunu ortaya koymuştur. Japonya Turizm Ajansı, ülkeye her yıl gelen turist sayısında artış gözlemlendiğini belirtmiştir. Zengin bir kültüre, tarihi mirasa ve doğal güzelliklere sahip olan Japonya son zamanlarda eşi görülmemiş bir turizm patlaması yaşamaktadır. Özellikle gerçekleşmesi beklenen sportif faaliyetlerin ülkede turizmi daha da hareketlendireceği düşünülmektedir. Japon Turizm Ajansı bu kapsamda ülkeye gelen turistlerin sürdürülebilir ve etik turizmin benimsenmesi ve desteklenmesi için alternatif destinasyonları da keşfetmeye teşvik edileceği konusunda çalışmalar yapmaktadır.

Çin özelinde kirliliğin %40'tan fazla azaltılması, sıcaklıkların %2'den fazla artmaması için çaba gösterilmesi gerekmektedir. Çin'in, nüfus büyüklüğü ve emisyon

oranı nedeniyle bu koşullardan büyük ölçüde etkileneceği bir gerçektir. Önümüzdeki yirmi yıl içinde geliştirilecek yeni ekonomi ve altyapı, mevcut ekonominin kopyası olursa, bu durum emisyon oranının eşit derecede iki katına çıkacağı anlamına gelir ve bu da sağlık açısından risklidir dolayısıyla Çin’de kapsamlı bir değişime ihtiyaç duyulmaktadır. Bu durum Çin devleti tarafından desteklenmektedir ve Çin anayasasında ekolojik dengeye önem verildiğini gösteren “ekomedeniyet” kavramına vurgu yapılmaktadır. Aynı zamanda Çin’in var olan değerlerini koruyabilmesi ve gelecekteki gelişim için, daha temiz enerjilerin kullanımına ilişkin politika tedbirlerinin benimsenmesi gerektiğine vurgu yapılmaktadır. Bu politika turizm anlayışı içinde geçerlidir. Daha önce de belirtildiği gibi, turizm endüstrisinin faaliyetleri diğer endüstriler üzerinde dalgalı etkilere sahiptir, dolayısıyla konut yapılarını, finansal yapıları, gelişmiş ulaşım sistemi ve yapılarını, ultra modern sağlık yapılarını vb. geliştirecek çok daha verimli, daha temiz enerjilerle ortaya çıkması hedeflenmelidir. Bu, ürünlerin sağlanması veya kullanılması için turizm endüstrisine alternatif yenilenebilir kaynaklardan çıkan daha yeşil enerji kaynaklarının belirlenmesini ve önerilmesini teşvik edilmesi gerekmektedir.

Pekin ‘de bulunan Ming ve Qing imparatorlarının saray kompleksi olan Yasak Şehir, Çin’in en büyük meydanı olan Tiananmen Meydanı, Çin Seddi, Şanghay’da ise Yuyuan Bahçesi: geleneksel Çin bahçesi, Xi’an’da binlerce askerin heykeli ile ünlü arkeolojik alan Terracotta Ordusu, Guilin’de eşsiz kireçtaşı dağları ve mağaralar ile ünlü Karst Dağları, Jokhang Tapınağı, Namtso Gölü, Hangzhou’da eski bir Çin kasabası olan Su İncisi Köyü, Chengdu’da Chengdu Panda Araştırma ve Koruma Merkezi: Panda gözlemevi ve koruma alanı, Sanya’da bulunan su sporları ve doğa yürüyüşleri için popüler bir ada olan Wuzhizhou Adası ekoturizm açısından önemli lokasyonlardan bazılarıdır. Bunlar, Çin’deki turistik rotalardan sadece birkaçıdır ve ülke genelinde daha birçok etkileyici yer bulunmaktadır. Çin, zengin tarihi ve coğrafi çeşitliliği ile gezginlere çeşitli deneyimler sunan büyüleyici bir turistik destinasyondur. Çin ziyaretçilere yürüyüş, kuş gözlemciliği ve yerel halk ve etnik gruplar ile kültürel deneyimler de dahil olmak üzere çeşitli aktiviteler sunmaktadır.

Dünya Turizm Örgütü'ne göre, küresel uluslararası seyahat pandemi öncesi 2018'de rekor seviyeye ulaşmıştır. Tayvan'da bu patlamaya katılan ülkelerden biridir ve çok fazla ziyaretçi çekerek ülke turizm istatistiğinde yeni bir sayfa açmıştır. Turizm Bürosu Tayvan'da daha çeşitli ve sürdürülebilir bir turizm ortamı yaratmak istemektedir. Güney Kore, Malezya gibi ülkelerde olduğu gibi turizm ekonomisinden daha fazla yararlanmak adına turistik değerleri ve özellikleri geliştirmeye devam etmektedir.

Kuzey Kore turizm açısından kendi başınıza seyahat edebileceğiniz ve gezebileceğiniz bir ülke değildir. Ülkeye bireysel seyahat mümkün olmayıp bir grup ile seyahat zorunludur. Bu durum dinlenmeyi, öğrenmeyi, rahatlamayı ve çoğunlukla bireysel seyahati seçen ekoturistler açısından olumsuzdur fakat tüm dünyada çok merak uyandıran bu ülkenin kültürünü, insanların yaşam şartlarını merak eden turistler açısından ülkeye girebilmek bile cazip gelmektedir. Ülkeye her ülkeden doğrudan ulaşım söz konusu değildir. Belirli noktalardan ülkeye uçuşlar mevcuttur. Ülkeye giriş yaptıktan hemen sonra, seyahat öncesi alınan izin dahilinde devlet seyahat grubunuza sizinle beraber gezmesi için genellikle iki görevli vermektedir. Bu görevliler gezi esnasında sizi belirli rotalara yönlendirmektedirler. Kuzey Kore'ye turizm amaçlı seyahatlerde istediğiniz her lokasyona gitmek mümkün olmamaktadır. Ülkeye seyahat etmek için en uygun aylar arasında Nisan ve Temmuz ayları gösterilmektedir. Nisan ayında ülkenin kurucu lideri doğmuştur. Temmuz ayı ise Kore Savaşı'nın son bulunduğu ve Kuzey Kore'nin özgürlüğüne kavuştuğu aydır. Bu aylarda binlerce kişinin katıldığı dans gösterileri yapılmaktadır. Bu kutlamalara hazırlanırken insanlara aylar öncesinden dans ve kareografi eğitimi verilmektedir

Sosyalist bir devlet olduğu için insanların mal- mülk edinimi tamamen devlet iznine bağlıdır. Kuzey Kore'nin nükleer teknoloji programları çok gelişmiş olup uzaya 4 uydu göndermişlerdir ve bu çalışmalar sadece Kuzey Koreli bilim insanları tarafından yürütülmüştür. Kuzey Kore'de bulunan doğal güzelliklere ve destinasyonlara bazı internet siteleri aracılığı ile yapılmış olup geçerliliği ve güvenilirliği kesin değildir.

Rusya'daki milli parklarda ekoturizmin gelişimi bir dizi sorunla kısıtlanmaktadır. Önemli dezavantajlardan biri, ekolojik turların maliyetini etkileyen yüksek ulaşım maliyetidir. Kamçatka, Baykal ve hatta Altay, bu nedenlerle birçok insan için erişilemez durumda kalmaktadır. 2020 ve 2021, Rusya'da iç turizme artan bir ilginin görüldüğü yıllardır, ancak Baykal Gölü ve Altay Dağları gibi yerlerde gelişmiş turist altyapısı ve uygun hizmetlerin eksikliği, seyahatleri sırasında konfora ihtiyacı olan turistleri korkutur. Yerli milli parkların faaliyetlerinde önemli bir eksiklik, potansiyel ziyaretçilere sunulan kaynaklar ve hizmetler hakkında yetersiz bilgidir ve genel olarak korunan alanların turistik destinasyonlar olarak yeterince tanıtılmamasıdır. Bu sorunların üstesinden gelmek, Rusya'daki korunan alanlarda turizmin gelişimine teşvik sağlayacak ve turist akışının artmasına katkıda bulunacaktır.

Moğolistan, Asya'da doğal güzellikleri, geleneksel yaşam tarzı, tarihi zenginlikleri ve benzersiz kültürü ile turistler için çekici bir destinasyondur. Moğolistan, etkileyici manzaralara ev sahipliği yapmaktadır. Göller, Altay Dağları, Gobi Çölü gibi türlü doğal alanları keşfetmek için zengin bir potansiyele sahip olan bir ülkedir. Moğolistan, geleneksel göçebe yaşam tarzını hala sürdüren bazı toplulukları barındırmaktadır. Bu, ülkeye gelen turistlere yerel kültürü ve yaşam tarzını daha yakından deneyimleme fırsatı sunmaktadır. Geleneksel giyim, yemekler ve zanaatlar da turistler için ilginç olabilir. Çeşitli ekosistem gözlemi, biyoçeşitlilik keşfi, dağ sporları, binicilik gibi ekoturizm faaliyetleri açısından elverişli bir ülkedir.

Moğolistan'ın turizm endüstrisi genellikle sınırlı altyapı ve uzak konumu nedeni ile diğer ülkelerle kıyaslandığında daha küçük ölçeklidir. Ancak, ülkenin benzersiz doğası ve kültürel zenginlikleri, macera arayan turistler için çekici kılmaktadır.

Moğolistan'ın büyüleyici manzaraları ve göçebe kültürü, küçük ama hızla büyüyen bir turizm endüstrisinin temelini oluşturmaktadır. Ülkenin yaklaşık 27 milyon hektarı parklar ve rezervler olarak belirlenmiştir. Çöller, bozkırlar, karla kaplı dağlardan oluşan geniş ve vahşi bir alan aynı zamanda bu bölgede hayvancılık gelenekleri binlerce yıldır büyük ölçüde değişmeden kalmıştır. Moğolistan'ın kalkınma politikaları, turizmi yeni ve önemli bir ekonomik çeşitlilik kaynağı olarak

tanımlamakta ve korunan alanlar içinde ve çevresinde ekoturizmin desteklenmesi vurgulamaktadır.

Ayrıca Moğolistan, turizmi ekonomik faydalar için önemli bir araç olarak önceliklendiren Orta Asya Bölgesel Ekonomik İşbirliği Programının bir üyesidir. Ancak planlama yapılmazsa turizm çevresel ve kültürel etkilere neden olarak yerel topluluklara çok az fayda sağlayacaktır. Bu durum göz ardı edilmeden gerekli yasal düzenlemeler devlet tarafından uygulamaya konulmalı ve yerel halkın ekoturizm konusunda bilinçlendirilmesi ve fikir sahibi edilmesi gerekmektedir.

Türkiye, çeşitli doğal ve kültürel zenginliklere sahip olduğundan, alternatif turizm türlerini destekleyen geniş bir potansiyele sahiptir. Türkiye' nin çeşitli bölgelerindeki doğal güzellikler, ekoturizm için ideal alanlar sunmaktadır. Özellikle Karadeniz, Ege ve Akdeniz sahil şeritleri, dağlık alanları ve milli parkları ekoturizm açısından zengindir.

Coğrafi açıdan Türkiye'nin Kapadokya bölgesi ve Karadeniz sahil şeridi ile Doğu Asya'daki Japonya'nın Fuji Dağı veya Güney Kore'nin Seoraksan Ulusal Parkı gibi lokasyonlar arasında gerçekleşen ekoturizm faaliyetleri açısından benzerlikler vardır. Doğa turizmi, fauna ve flora turizmi, kuş gözlemciliği, dağ tırmanışı ve yürüyüş faaliyetleri bu bölgelerde oldukça yaygındır.

Türkiye'deki geleneksel köyler, turistlere sakin bir yaşam tarzını deneyimleme fırsatı sunmaktadır. Bu tür turizmde, köylerde konaklama fırsatı, organik tarım faaliyetlerine katılma ve yöresel kültürü tanıma gibi aktiviteler bulunmaktadır. Ülkemizde Ege Bölgesi, Çin ve Moğolistan ile köy ve kültür turizmi açısından benzerlik göstermektedir.

Türkiye'nin Antik Yunan, Roma ve Osmanlı dönemlerine ait eserleriyle ünlü olmasının yanı sıra, Doğu Asya'daki ülkeler de antik medeniyetlere, tapınaklara ve saraylara ev sahipliği yapmaktadır. Örneğin, Türkiye'deki tarih, kültür ve arkeoloji turizminin yapıldığı Kapadokya'daki kaya kiliseleri, Ege ve Akdeniz kıyılarındaki antik kentler, Çatalhöyük, Göbeklitepe, Nemrut tepesi ile Çin'in Terra Cotta

Savaşçıları veya Güney Kore'nin Gyeongbokgung Sarayı gibi yerler arasında benzerlikler bulunmaktadır.

Türkiye, dağlar, göller, nehirler, kanyonlar ve mağaralar gibi çeşitli doğal alanlara ev sahipliği yapmaktadır. Dağ yürüyüşü, kampçılık, doğa yürüyüşleri, kuş gözlemciliği ve doğa sporları gibi aktiviteler, doğa turizmi için popülerdir. Özellikle Kaçkar Dağları, Aladağlar, Göreme Vadisi ve Dilek Yarımadası-Büyük Menderes Deltası Milli Parkı gibi yerler doğa turizmi açısından öne çıkmaktadır. Bu bölgeler ile Reed Flute Mağarası, Güneş-Ay Gölü, Baykal Gölü Rezervi arasında benzerlikler bulunmaktadır.

Araştırmaya konu edilen ülkelerdeki ekoturizm yaklaşımları, yürütülen politikalar incelendiğinde, ekoturizmin sadece ekonomik kazançtan ibaret olmadığı ve gelecek nesillere sürdürülebilir bir dünya bırakmayı amaç edindiği anlaşılmaktadır. Ülkemizde ve tüm dünyada son dönemde hızlı bir ivme yakalayan ekoturizm faaliyetlerine ilişkin stratejik bir planlama yapılması gerekmektedir. Ekoturizm faaliyetlerinin planlamasında yöresel özelliklerin göz önünde bulundurulması ve ticari anlamda maddi kazanç sağlamanın yanı sıra, kültürel ve doğal özellikleri ortadan kaldıracak faaliyetlerin kontrol altına alınması önem arz etmektedir. Sonuç olarak yapılan bu araştırmada Doğu Asya Ülkelerindeki ekoturizm trendleri ortaya konmuş, ekoturizm alanına ilişkin yapılacak diğer araştırmalara temel olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Adrienne La Grange, Chin-Oh Chang & Ngai Ming Yip, (2006). *Commodification And Urban Development: A Case Study Of Taiwan*, Pages 53-76, Doi.Org/10.1080/02673030500391114.
- Akay, S. (2022), Güneydoğu Asya Bölgesinde Ekoturizmi Post-Kolonyalizm Üzerinden Anlamak, Doi: 10.5152/EGJ.2022.1000749.
- Altankhuyag B. & Oyuntsetseg L. & Zaya M., (2020). *Study On Adventure Tourism Resources Based On Dunes Of Mongolia*
- Arsezen, P. (2019). Kuğ Gözlemciliği. Turizm Ansiklopedisi Türkiye (Turizm Ve Ağır Lama Ensüstüstrisinin Temel Kavramları) Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ataman, O & Keskin, T(2020), BAKA, Ekoturizm Sektör Raporu.
- Ayhan A, (2022), Karayip Topluluğuna Üye Ülkelerde Ekoturizm Faaliyetleri, Yüksek Lisans Tezi
- Ayhan, G. (2017). Turizm Sektörünün Tanıtımında Kullanılan Bilgi İletişim Teknolojileri, Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- Aydın, O. (2012). AB’de Kırsal Turizmde İlk 5 Ülke Ve Türkiye’de Kırsal Turizm, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, (2), 39-46.
- Avcıkurt C. (2017). Turizm Sosyolojisi. Genel Ve Yapısal Yaklaşım.
- Baggio, R. (2013). *Oriental And Occidental Approaches To Complex Tourism Systems*.
- Bahçe, A.S., (2009). Kırsal Gelişimde Kültür (Mirası) Turizmi Modeli. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.
- Balcıoğlu, M.(2018). Japonya’da Kamu Yönetimi Ve Japon Siyasal Kültürünün Özgün Yanları Public Administration In Japan And Original Sides Of The Japanese Political Culture. Doi.Org/10.17719/Jisr.20185639042.
- Bashimov, G.(2017). Küresel Buğday Piyasasında Rusya’nın Karşılaştırmalı Üstünlüğü. İşletme Ve İktisat Çalışmaları Dergisi Cilt 4, Sayı 3, 2016, Ss.91-97
- Başak C. Ve Çelikten M., (2020). Çin Halk Cumhuriyeti Eğitim Sistemi, DOI: 10.26466/Opus.669104.
- Belanger, Craig, (2023). Salem Press Encyclopedia, Research Starters.

- Benjamin, C. (2022). "2 Sacred Space: The Orkhon Valley And The Empires Of The Steppe". In *Byzantium To China: Religion, History And Culture On The Silk Roads*. Leiden, The Netherlands: Brill. https://doi.org/10.1163/9789004517981_003.
- Bernardi M. (2018) Millennials, Sharing Economy And Tourism: The Case Of Seoul, Doi 10.1108/JTF-12-2017-0055.
- Beyazgül, M. (2019). Olta Balıkçılığı. O. Ğöz, & M. Uysal İçinde, *Turizm Ansiklopedisi Türkiye (Turizm Ve Ağrlama Endüstrisinde Temel Kavramlar)*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bies, W. And Zacharia, L. (2007). Medical Tourism: Outsourcing Surgery. *Mathematical And Computer Modelling*, 46 : 1144 – 1159.
- Büyükbş, H. (2013). Japon Siyasal Sisteminin Gelişimi Üzerine Bir İnceleme (1868-2003). *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi SDU Faculty Of Arts And Sciences Sosyal Bilimler Dergisi Journal Of Social Sciences Nisan 2013, Sayı:28, Ss.. 43-73*.
- Brandon, K. (1996). *Ecotourism And Conservation: A Review Of Key Issues*. Washington, DC: The World Bank Planning & Development, 10(2), 217–227. Doi: 10.1080/21568316.2013.783731.
- Bundesamt für, (1997). *Biodiversität Und Tourismus Konflikte Und Lösungsansätze an den Küsten der Weltmeere*, Berlin: Springer.
- Butler, R. W. (1999). Sustainable Tourism: A State Of The Art Review. *Tourism Geographies*, 1(1), 7–25.
- Ceballos-Lascurain, H. 1996. *Tourism, Ecotourism And Protected Areas*. IUCN, Gland, Switzerland.
- Cem I. Ve Neslihan S., (2015). İnovasyonel Turizm: Çin Örneği *Innovational Tourism: The Case Of China*, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl: 5/ Cilt: 5/ Sayı:9.
- Chang, S. (2021). Food Tourism In Korea. *Journal Of Vacation Marketing*, 27(4), 420-436. <https://doi.org/10.1177/13567667211009580>
- Chen, M, & Feng, Y., & Ren, L. (2010), *Gtpp Case Study Writing Competition International Conference 2010, Green Tourism In China In Search Of Harmony Between Nature And Mankind*
- Che-Jen Su & Anne-Marie Lebrun & Patrick Bouchet & Jun-Ren Wang & Nicolas Lorgnier & Jin-Hsing Yang, (2016). *Tourists' Participation And Preference-Related Belief In Co-Creating Value Of Experience: A Nature-Based Perspective*, DOI 10.1007/S11628-015-0292-Z.

- Chernikova L, Faizova G, Kozhevnikova N, Aglieva V, Safargaliev E. (2015). Role Of State In Information And Development Of Tourism Cluster. *European Research Studies Journal*, 18(3): 211-222.
- China Kam Hung, 017-4387-Y.Xiaotao Yang, Philipp Wassler, Dan Wang, Pearl Lin, Zhaoping Liu (2016). Contesting The Commercialization And Sanctity Of Religious Tourism In The Shaolin Monastery, <https://doi.org/10.1002/Jtr.2093>Citations: 34.
- Chin-Tsai Kuo, (2011). Tourist Satisfaction And Intention To Revisit Sun Moon Lake.
- Choe Yunseon & Schuett Michael A. & Sim Kyu-Won, (2017). An Analysis Of First-Time And Repeat Visitors To Korean National Parks From 2007 And 2013, <https://doi.org/10.1007/S11629->
- Choe, Y., Lee, G., & Andereck, K. (2024). Values to Visit a Culturally Significant But Forbidden Land: A Case of North Korea. *SAGE Open*, 14(1). <https://doi.org/10.1177/21582440231219118>.
- Choi, S. W., An, J. S., Kim, N. H., Lee, S., & Ahn, N. (2019). Long-term (2005–2017) macromoth community monitoring at Mt. Jirisan National Park, South Korea. *Ecol. Res*, 34(443), 10-1111.
- Cholmyong K., Jun M., Yejin K., Sugyong Y. & Juhyon R., (2023). Historical Heritages Adding to the Touristic Value of Mt. Myohyang Geoheritage in the Korean Peninsula <https://doi.org/10.1007/s12371-023-00787-z>.
- Cochrane, J.(2007). Ecotourism And Biodiversity Conservation In Asia: Institutional Challenges And Opportunities, DOI:10.1016/B978-0-7506-6878-1.50019-0.
- Cole, D. N. (2004). Impacts of Hiking and Camping on Soils and Vegetation: aReview. R. Buckley içinde, *Environmental Impacts of Ecotourism* (s. 41- 61). Queensland, Australia: CABI Publishing.
- Connell J. (2019). Tourism as political theatre in North Korea. *Political Geography*, 68, 34–45.
- Craig Benjamin, (2022). The Agency for Cultural Affairs (ACA) in Japan handles cultural property protection along with other Ministries in the Japanese government.[doi:10.1163/9789004517981_003](https://doi.org/10.1163/9789004517981_003).
- Çambel, A. (2016). Türkiye’de Ekoturizm ve Ekonomiye Katkıları. İzmir: Ege Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi.
- Çalışkan A. (2020). Hatay’ın Ekoturizm Potansiyeli Ve Yerel Halkın Ekoturizme Bakış Açısı, Yüksek lisans Tezi.

- Çetin, İ. & Çanga, A. Ç. (2019). Botanik Turizmi. O. içöz, & M. Uysal içinde, Turizm Ansiklopedisi Türkiye (Turizm ve Ağırhama Ensüstüstrisinin Temel Kavramları) (s. 61). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Daineko D.V, (2023). Baykal Bölgesinde Ekolojik Turizm Gelişiminin Sosyo-Ekonomik Etkilerini Değerlendirme Metodolojisi, Doi: 10.12731/978-5-98277-383-8-Art6.
- Dede. F., (2021), Terracotta: Qin'in Kayıp Ordusu.
- Deniz, T. (2014), Yükselen Güç Çin Halk Cumhuriyeti'nin Stratejik Hamleleri, s.4
- Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), (2012), Çin Ülke Bülteni.
- Does tourism have an impact on carbon emissions in Asia? An application of fresh panel methodology.
- Dongxu Z., Xuyang S., Xinyi Z., Hao Chen 1 & Yingsheng Z., (2023). Spatial Feature Analysis of the Beijing Forbidden City and the Shenyang Imperial Palace Based on Space Syntax, , <https://doi.org/10.3390/buildings13102615>.
- Drum, A. & Moore, A. (2002). Ecotourism Development A Manual for Conservation Planners and Managers.
- Ekoturizm İhtisas Raporu, 2022, s.3.
- Elena A. Dzhandzhugazova & Lyudmila B. & Zh. Maksanova & Taisiya B. Bardakhanova & Irina Y. Ponomareva & Ekaterina A. Blinova, (2019). Ecotourism Development in Russia: Analysis of Best Regional Practices.
- Elena A. Dzhandzhugazova1, Lyudmila B. -Zh. Maksanova2, Taisiya B. Bardakhanova2, Irina Y. Ponomareva 3, Ekaterina A. Blinova1, 20 Ecotourism Development İn Russia: Analysis Of Best Regional Practices. Ecotourism And Sustainable Development: A Scientometric. Review Of Global Research Trends.
- Elena G. M. & Elena V. Y., (2020). Tourism Potential Of National Parks: Opportunities For Promotion Through Photo Tourism. [Http://Natal.Uern.Br/Periodicos/Índex.Php/RTEP/Índex\[ISSN 2316-1493\]](Http://Natal.Uern.Br/Periodicos/Índex.Php/RTEP/Índex[ISSN 2316-1493]).
- Ellis A, Park E, Kim S, Et Al. (2018) What Is Food Tourism? *Tourism Management* 68: 250–263.
- Ellis, S. (2013). The global wellness tourism economy 2013. In Report of the Global Wellness Tourism Congress (Delhi, India). Global wellness and Spa Association, Miami, USA.
- Erdoğan, N. (2014). Ekoturizm, Turizm, Çevre ve Sürdürülebilirlik: Sosyal Çevre

- Bilimleri. Ankara: Siyasal; 2014. p.143-185.
- Franco, L. S. (2021), Evolution in The World Of Ecotourism: A Systematic Review Of The Literature On Current Knowledge, Revista Capital Científico v olume 19 - n.2. Abr/Jun 2021. DOI: 10.5935/2177-4153.20210008.
- Fardeeva Marina & Lukyanova Yuliya & Eskina Anastasiya & Usmanov Bulat, (2023), Distribution And Habitat Features Of Rare Orchid Species (Orchidaceae Juss.) in the National Park "Nizhnyaya Kama", <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202342001023>
- Garda, B. & Temizel, M. (2016) Sürdürülebilir Turizm Çeşitleri Types Of Sustainable Tourism, Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi Sayı: 12, 2016, ss. 83-103
- G. F. Shao, G. Zhao, S. D. Zhao, H. H. Shugart, S. X. Wang, and J. Schaller. (1996). Forest cover types derived from Landsat TM imagery for Changbai Mountain Area of China. Canadian Journal of Forest Research 26:206–216.
- Gladney, Dru C. (2001). China's National İnsecurity. Asia- Pasific Center For Security Studies.
- Gökmen, M. E. (2006), G. Kore- K. Kore Barış Görüşmelerinin Tarihsel Gelişimi: 1970-2000 Arası, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi 46, 1 79-91.
- Göral, R., & Tengilimoğlu, E. (2018). Türk Dünyası Destinasyonlarının Turizm Sektörü Etkinliğinin Karşılaştırılması. Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi, 3(2), 230-241.
- Gülten Ç., (2022). Çin Halk Cumhuriyeti'nde Devamlılık Gösteren Bir Unsur Olarak Emek Sömürüsü, Doi: 10.48146/odusobiad.1088678.
- Güner, İbrahim & ERTÜRK, Mustafa, (2011), Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası.
- Goeldner, C. R., & Ritchie, J. R. (2003). Tourism: Principles, practices, philosophies. New York: Wiley.
- Hanhee Hahm, Seongmi Jeong, Myeonghun Jeong, Soon Cheol Park, 2014, Cultural resources and management in the coastal regions along the Korean tidal flat, Ocean & Coastal Management, Volume 102, Part B, Pages 506-521, ISSN 0964-5691, <https://doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2014.07.011>.
- Han, Y. W. (2004).Uri Yoksa (A Review of Korean History). Seoul: Gyeong Se Won Press
- Hashimoto A. & Telfer D.J., (2023). Bending history into heritage at hidden Christian sites in Nagasaki, Japan: UNESCO World Heritage site designation and tourism, doi.org/10.1080/1743873X.2023.2276869.

- Henderson, J.C. (2003). Managing tourism and Islam in Peninsular Malaysia. *Tourism Management*, 24, 447–456.
- Hendry, J. (1991). *Understanding Japanese Society*. Great Britain: Routledge.
- Herman Hidayat & Shunsuke Nagashima, (2017). *Yakushima National Park and World Heritage: Political Ecology Approach*
- Him Lal Ghimire, (2019). The Gaze Journal of Tourism and Hospitality, Heritage Tourism in Japan and Nepal: A Study of Shikoku and Lumbini The Gaze Journal of Tourism and Hospitality 10 (2019) 8-36.
- History and Diplomacy: Perspective From Japan Nobukatsu Kanehara, *Japan Review* Vol.1 No.1 Fall 2017/2017.
- Honey, M. (1999). *Ecotourism And Sustainable Development. Who Owns Paradise?* Island Press, Washington D.C.
- Hudson M. J, 2007, *Japanese Beginnings*, Max Planck Institute For The Science Of Human History, Doi: 10.1002/9780470751398.
- Huseynli, E. (2020). *Eco-Market And Ecotourists*, S.7-8
- Hussain, İ. (2022). *An Overview Of Ecotourism*, Doi.Org/10.53272/İcrrd
- Hwee-Lin Wee & Karen Canfell & Han-Mo Chiu & Kui Son Choi & Brian Cox & Nirmala Bhoo-Pathy & Kate T Simms & Chisato Hamashima & Qianyu Shen & Brandon Chua & Niyomsri Siwaporn & Esther Toes-Zoutendijk, (2024). *Cancer Screening Programs In South-East Asia And Western Pacific*, <https://doi.org/10.1186/S12913-023-10327-8>.
- Hyunae Lee & Sunyoung Hlee, (2021). *The Intra- And Inter-Regional Economic Effects Of Smart Tourism City Seoul: Analysis Using An Input-Output Model*, <https://doi.org/10.3390/Su13074031>.
- Ichiki, S. (2003). *Ecotourism In Ogasawara Islands*. *Global Environmental Research*, 7(1), 15-28.
- Ingram, W. (1993). *Japan's Forest Jewel*, *The Geographical Magazine* 5, 26-28.
- İsayeva, S. & Kasalak M. (2016). *Sürdürülebilir Turizm Yönetimi Kapsamında Yer Alan Örnek Ekoturizm Uygulamaları, Çatalhöyük Uluslararası Turizm Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*.
- İsen, Ğ. (2013). *Bir Ğehrin Markalağması Ve Ğehir Pazarlaması Açısından İncelenmesi: Örnek Bir Uygulama (Yüksek Lisans Tezi)*.
- Jrpass, *Freedom To Explore Japan*, <https://www.jrpass.com/blog/all-about-ecotourism-in-japan>, Erişim Tarihi (25.10.2023).

- Japanese Journal Of Human Geography 64-4 (2012). Development Of Japanese- Style Ecotourism Based On School Excursion: A Case Study In Iida City, Nagano Prefecture Tran İ Mai Hoa, Graduate Student, Graduate School Of Letters, Kansai University Noma Haruo.
- Jeju Special Self-Governing Provincial Tourism Association. (2009a). General Information Of Jeju Island, Retrieved March 27, 2009, From <Http://Www.Hijeju.Or.Kr/English/History/General.Html>.
- Jiaqi Liu, Jing Wu, Reiji Kimura (T.Y.). Yakushima National Park And World Heritage: Political Ecology Approach, . Hidayat Herman And Iagashima Shunsuke. Evaluating The Sand-Trapping Efficiency Of Sand Fences Using A Combination Of Wind-Blown Sand Measurements And Uav Photogrammetry At Tottori Sand Dunes, Japan. Doi.Org/10.3390/Rs15041098.
- Jin , (2022). Studied The Role Of Local Community Power On Green Tourism İn Japan. They Concluded That The Concept Of Agricultural Village Activity And Regional Support Positively İnfluences The Development Of Green Tourism İn Japan As A Developed Economy.
- Jiyun Yu & Timothy Jeonglyeol Lee & Hojeong Noh, (2011). Characteristics of a Medical Tourism Industry: The Case of South Korea, Pages 856-872, <https://doi.org/10.1080/10548408.2011.623052>.
- Juequn, (2007). An Interview With Venerable Abbot Juexing of The Jade Buddha Temple. The Journal of Juequn, 5(35), 65-75.
- Jui Chi Chang, (2009). Taiwanese Tourists' Perceptions Of Service Quality On Outbound Guided Package Tours: A Qualitative Examination Of The Servqual Dimensions, <Https://Doi.Org/10.1177/1356766708100822>.
- Julie Babin & Saunavaara Juha, (2021). Hokkaido: From The "Road To The Northern Sea" To "Japan's Gateway To The Arctic". Cite This Article <Https://Doi.Org/10.1080/10225706.2021.1910525>.
- Kasalak, M.A. (2015), Dünya'da Ekoturizm Pazarı ve Ekoturizm'in Ülke Gelirlerine Katkıları, Journal Of Recreation And Tourism Research
- Kavan, N., & Akın, E. (2020). Zaman Bisikleti Fantastik Çocuk Roman Serisinin Kültürel Çözümlemesi. Asya Studies, 47-55.
- Karaşah, B., & Var, M. (2016). Botanik Bahçelerinde Ziyaretçi Tercihlerinin Belirlenmesi _Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Örneği. Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 120-130.
- Keleş, Erdoğan. (2008), Rusya'nın Panslavizm Politikasının Balkanlarda Uygulanmasına Dair Bir Layiha, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE) Güz 2008 Sayı 21.

- Keskin, E. (2019). Av Turizmi. O. İçöz, & M. Uysal içinde, Turizm Ansiklopedisi Türkiye (Turizm ve Ağırlama Endüstrisinin Temel Kavramları) (s. 35). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kılıç, H. (2019). Atlı Turizm. O. İçöz, & M. Uysal içinde, Turizm Ansiklopedisi Türkiye (Turizm ve Ağırlama Endüstrisinin Temel Kavramları) (s. 35). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kızılkaya, O. & Sofuoğlu, E. & Karaçor Z. (2016). Türkiye’de Turizm Gelirleri-Ekonomik Büyüme İlişkisi: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı.
- Kim Moohan & Kim Moohanand Sung & JongsangSung Jongsangand & Lee Jinwook & Lee Jinwook, 2017, Perspectives On The Direction Of The Suncheon Bay National Garden From Local Residents And Non-Local Visitors.
- Kim, B. G., & Lee, S. K. (2018). Psychological and physiological stress variations through casual and serious leisure. *Tourism Review*, 73(3), 297-313.
- Kimura Hirotune, (2011). Tourism, Sustainable Tourism And Ecotourism in Developing Countries, Nagoya University Paper for ANDA International Conference in Nagoya. Doi: 10.13931/j.cnki.bjfuss.2019135.
- Kiraz, Fatih. (2022), Batı Avrupa ve Kuzey Avrupa Ekoturizm Trendleri, Yüksek Lisans Tezi.
- Kirillov S. , Sedova N., Vorobyevskaya E. (2020). The Russian Government Has Announced The Creation Of 9 Tourism And Recreational Zones, Which Have Preferential Taxation And Are Designed To Develop Domestic And Foreign Tourism. Sustainable Tourism Development İn Russia: The Case Of Baikal Harbour Project. Published 1 October 2020. Environmental Science, Business. European Journal Of Sustainable Development. DOI:10.14207/EJSD.2020.V9 N3P179.
- Kiper, T. (2013) Role of Ecotourism in Sustainable Development. doi.org/10.5772 /55749.
- Kore Gerçeği: Kore’nın Dünyü ve Bugünü (2015), Kore Kültür, Spor ve Turizm Bakanlığı Kore Kültür ve Enformasyon Servisi.
- Korkmaz, M., & Tolunay, A. (2002). Kırsal kalkınma aracı olarak ekoturizm. *Akdeniz Ülkeleri*, 1, 429-443.
- Krivykh L.D., Krivykh N.I., Kolokolova N.M., Pitelina M.V., Simonenko M.A., (2019). O.B. Bagrintseva (Baş Editör), Dil ve Kültürlerarası İletişim, Makaleler Derlemesi, XII. Uluslararası Bilimsel ve Uygulamalı Konferans.
- Küçükaslan, N. (2006). Özel İlgi Turizminde Niş Pazarlamanın Yeri, *Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 2, 1-32.

- Külünk, İ. (2016). Doğu Asya Ülkelerinin Ekonomik Büyüme Dinamiklerinin Türkiye Ekonomisi İle Karşılaştırmalı Analizi, Doktora Tezi.
- Koç, K. (2021). Ülke Tanıtımı; Japonya. DOI: 10.34189/asyam.4.1.010.
- Kuo, C. & Chung, M. & Kuoc, F.(2012). To Explore Taiwanese Night Markets Culture and Tourism Experience and Behaviour.
- Küçükaslan, N. (2006). Özel İlgi Turizminde Niş Pazarlamanın Yeri, Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi, 2: 1–32.
- Lee, I., Arcodia, C., & Lee, T.J. (2012). Benefits of visiting a multicultural festival: The case of South Korea. *Tourism Management*, 33(2), 334–340.
- Li F., Ryan C. (2015). Chinese tourists' motivations and satisfaction of visiting North Korea. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 20(12), 1313–1331.
- Li River Basin, Guilin, (2014). Tourism and Land Transformation: A Case Study of the China Mao Xi-Yan^{1, 2}, Meng Ji-Jun^{1, 2}, Wang Qi, Doi: 10.1007/S11629-013-2871-6.
- Li, Jie, (2020). Culture and tourism-led peri-urban transformation in China – The case of Shanghai, <https://doi.org/10.1016/j.cities.2020.102628>.
- Lishan Xu^{1, 2} · Changlin Ao^{1, 3} · Baoqi Liu¹ · Zhenyu Cai¹ (2023). 25:2977–3003 <https://doi.org/10.1007/s10668-022-02190-0>.
- Liu & Masui & Ptaszynski, (2021). Supporting Inbound Tourism in Hokkaido: Keyword Extraction and Focus Point Analysis from Spot Reviews.
- Marina Kukla Leonid Kozlov, (2020). The Gangwon-do case as an example of the regional policy of the Republic of Korea, doi: 10.31857/S032150750011111-4.
- McCormick, K. (1994). Can Ecotourism Save the Rainforests. Online: http://www.ran.org/ran/info_center/ecotourism.html. Rainforest Action Network.
- Mckinney, Tracie. (2016). Ecotourism. *The International Encyclopedia of Primatology*. DOI: 10.1002/9781119179313.wbprim0120.
- Md. Azharul Islam & Shohel Md. Nafi (2023). Published: 16 March 2023 *Environment, Development and Sustainability Liton Chandra Voumik*.
- Mızrak, M. (2017). Asya Örneklerinden Hareketle Türkiye İçin Bir Kalkınma Modeli Değerlendirmesi, Yüksek Lisans Tezi.

- Miagkaia, A. & Ershova E. (2020). A 10 000-Year Pollen And Plant Macrofossil Record. from the Losiny Ostrov National Park (Moscow, Russia), doi:10.1088/1755-1315/438/1/012018.
- Mikaeili, M., Memlük, Y. 2013. Ekoloji ve Çevre Açısından Kompakt Kent Kavramı ve Uygulama Örnekleri. *Anadolu Doğa Bilimleri Dergisi*, 4-2(2013), 37-50.
- Mueller, H., & Kaufmann, E. L. (2001). Wellness tourism: Market analysis of a special health tourism segment and implications for the hotel industry. *Journal of vacation marketing*, 7(1), 5-17.
- Nayoung Choo & Joon Young Han, 2023, Güney Kore, Busan'daki Geleneksel Plaj Performansı Festivalinin Etkinliğinin Değerlendirilmesi: Gwangalli-Eobang Festivalinden Bir Örnek, 116 (SI): 498–502. <https://doi.org/10.2112/JCR-SII16-101.1>
- Owen, C. (1990). Tourism and urban regeneration. *Cities*, 7(3), 194–201.
- Oxana Trofimenko Elmira Djafarova, (2011). Development And Opportunities For Ecotourism In Russia, *Sustainable Tourism: Socio-Cultural, Environmental and Economics Impact*, pp. 339-350.
- Örgün, E. (2019). Su Altı Turizmi. O. Gçöz, & M. Uysal içinde, *Turizm Ansiklopedisi Türkiye (Turizm ve Ağırılama Endüstrisinin Temel Kavramları)* (s. 456). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Özel, M, S(2014). Stalin Dönemi Rus Milliyetçiliği Ve Politikaları, Yüksek Lisans Tezi.
- Özgüç, N. (2017). —Turizm Coğrafyası Özellikler Ve Bölgelerl.
- Pekerşen, Y. (2019). Trekking. O. İçöz, & M. Uysal içinde, *Turizm Ansiklopedisi*.
- Peng Jian & Katsura Mika, (2021). Practical Experience and Implications of Sustainable Tourism Development in Japanese National Parks: A Case Study of the Fuji-Hakone-Izu National Park.
- Peter H. Raven, 2013, “Engaging North Korea through Biodiversity Protection, ” *Science & Diplomacy*, Vol. 2, No. 3, <http://www.sciencediplomacy.org/perspective/2013/engaging-north-korea-through-biodiversity-protection>.
- Podhorodecka, Katarzyna & Dudek Anna, 2019, Disadvantages Connected With the Development of Tourism in the Contemporary World and the Concept of Sustainable Tourism, *PROBLEMS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT* 2019, vol. 14, no 2, 45-55.
- Rana P.B. Singh, (2017). The World Heritage Villages of Shirakawa-Gō and Gokayama, Japan: Continuing Culture and Meeting Modernity.

- Rongrong Yu, Peiman Amini Behbahani, Michael Ostwald and Ning Gu, (2015). Wayfinding in traditional Chinese private gardens: a spatial analysis of the Yuyuan garden.
- Ross, S. & Wall, G., (1999) Ecotourism: towards congruence between theory and practice, *Tourism Management*, 20, 123-132.
- Saçılık Y. M. & Toptaş A. (2017). Kültür Turizmi ve Etkileri Konusunda Turizm Öğrencilerinin Algılarının Belirlenmesi, *Turizm Akademik Dergisi*, 4 (2), 107-119.
- Salğar, H.(2021). Japonların Kültürel Kimlik Araştırmalarının Japon Milliyetçiliği Üzerindeki Etkileri (İkinci Dünya Savaşından Önceki Süreç), *Dil ve Edebiyat Araştırmaları (Dea)*, Sonbahar, 2021; (24) 247-277 Issn: 1308-5069salğar - E-ISSN: 2149-0651
- Sarı, Z. (2023). Çin Seddi'nin Çin Kültüründeki Yeri Ve Önemi, *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*. <https://orcid.org/0000-0003-2318-4941>.
- Sayın, K. (2022). *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 5(1) – 2022. [Orcid.org/ 0000-0003-0988-5186](https://orcid.org/0000-0003-0988-5186).
- Bağlantı modeli kullanarak turizm kaynaklarının ekonomik dalgalanma etkilerinin analizi: Yerli ziyaretçilerin Gwangmyeong Mağarası'na yaptığı harcamalara odaklanmak. *Turizm ve Eğlence Araştırması*, 32 (1), 75-91, 10.31336/JTLR.2020.1.32.1.75.
- Seoul Tourism Organization (2020). *Smart Tourism Cities' Competitiveness Index: Final Report*. Available online: http://www.sto.or.kr/press/10718_/10718 (accessed on 5 April 2021).
- Seong-Geun Ahn, Sang-Min Lee, Dong-Han Kim. (2020). Bölgesel bir endüstri The History of Kusatsu-spa — A Traditional 47°C Hot-spring Bathing “Jikan-yu” — Masahiro FUSE
- Shahar M. (2008). *The Shaolin Monastery: History, Religion, and the Chinese Martial Arts*. University of Hawaii Press: Honolulu. DOI <https://doi.org/10.1007/s11629-013-2871-6>.
- Shin J., Kang J., Jeong L., et al. (2014). Effects of destination image and tourism constraint on DMZ satisfaction: Comparison with destination image and tourism constraint. *Journal of Tourism and Leisure Research*, 26(5), 41–61.
- Somuncu M., (2004). Dağcılık ve Dağ Turizmindeki İkilem: Ekonomik Yarar ve Ekolojik Bedel. *The Dilemma of Mountaineering and Mountain Tourism: Economic Benefits and Ecological Costs*, 2 (1), 1-21.
- Stone, M. J. (2002). *Ecotourism & Community Development: Case Studies From Hainan, China*, A thesis presented to the University of Waterloo in fulfillment

of the thesis requirement for the degree of Master of Arts in Planning, .
Waterloo, Ontario, Canada: University of Waterloo.

- Su, M. M. (2009). Preservation and Development at the Great Wall World Heritage Sites, China. Yayınlanmamış doktora tezi, Waterloo Üniversitesi, Waterloo.
- Sürücü, Ç. (2019). Bisiklet Turizmi. O. Ğöz, & M. Uysal içinde, Turizm Ansiklopedisi Türkiye (Turizm ve Ağırılama Endüstrisinde Temel Kavramlar) (s. 57). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Streimikiene, D. & Svagzdiene, B. & Jasinskas, E. & Simanavicius, A.(2020) Sustainable tourism development and competitiveness: The systematic literature review DOI: 10.1002/sd.2133.
- Tanesh Indwar & P.K. Muthukumar. (2023). Role Of Ecotourism In Sustainable Development: An Overview, DOI: 10.47750/pnr.2023.14.02.205..
- Tahir. Z. (2004). Çin Halk Cumhuriyeti'nde Turizmin Gelişimi ve Geleceğe Yönelik Hedefler, Yüksek Lisans Tezi.
- Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi, 10(1), 14-19.
- Tımor, 2017, Developments İn Social Sciences, Chapter 16, Tourism And Recreation Activities in Japan.
- The Journal of Balneology, Climatology and Physical Medicine Vol. 80, No. 1, 3 (2017).
- Thomas E. Jones & Akihiro Kobayashi, (2021). Japan's National Parks: Trends in Administration and Nature-Based Tourism Part of the Geographies of Tourism and Global Change book series (GTGC).
- Tisdell, C. (1996). Ecotourism, Economics, and the Environment: Observations from China. Journal of Travel Research, Journal of Travel Research.
- Tutcu, A (2021) Ekoturizm Ve Türkiye'nin Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirmesi, Atlas Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi Issn 2602 - 4128 1
- QuickStart Guide to a Tourism Business, 2006. Ecotourism vs Nature Based Tourism, Tourism Western Australia.
- Uğurlar, A. (2017) Turizmde Sürdürülebilirlik: Bir Ölçülebilirlik Aracı Olarak Göstergelerin Önemi.
- Ulusan, Y., Batman, O. (2010). Alternatif Turizm Çeğitlerinin Konya Turizmine Etkisi Üzerine Bir Araştırma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, s. 243-260.

- Uluslan, Y., Batman, O. (2010). Alternatif Turizm Çeşitlerinin Konya Turizmine Etkisi Üzerine Bir Araştırma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, s. 243-260.
- UNWTO.(2021).SustainableTourism.<https://www.unwto.org/search?keys=sustainable+tourism>. (Erişim Tarihi: 12.09.2022).
- UNWTO. (2017).2017 İis The International Year Of Sustainable Tourism For Development.
- UNWTO. (2019) International Tourism Highlights. 2019 Edition, Madrid, Spain.
- Üzümçü, T. P., & Çanga, A. Ç. (2019). Foto Safari Turizmi. O. Gçöz, & M. Uysal içinde, Turizm Ansiklopedisi Türkiye (Turizm ve Ağırllama Endüstrisinin Temel Kavramları) (s. 167). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Üzümçü, O. O., & Banu, K. O. Ç. (2017). Ekolojik turizm kavramı: Fethiye örneği.
- Watanabe, H. (2021). The Soils of Japan, DOI:10.1007/978-981-15-8229-5_8
- Weaver, D. B. 1999. Magnitude of Ecotourism in Costa Rica and Kenya. *Annals of Tourism Research*, 26(4), 792-816
- Weaver, D.B. 2001. *Ecotourism*, John Wiley & Sons: Milton.
- Wen Luo, Yecheng Liu, Ying Jiang, (2015). Living Heritage Protection in China Urban Renewal Planning: A Case Study of Quanzhou West Street.
- World Travel & Tourism Council, (2022), Economic Impact 2022 Global Trends.
- Wolfram Eberhard, (1943). “Eski Çin Kültürü ve Türkler”, Çeviren: İkbal BERK, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Dergisi, C.I, No:4, ss.19-29.
- Woo, K. S., Sohn, Y. K., Yoon, S. H., Ahn, U. S., Spate, A., Woo, K. S., ... & Spate, A. (2013). Economy and Development of Sustainable Tourism. Jeju Island Geopark-A Volcanic Wonder of Korea, 69-73.
- Yeksan, Ö. (2019). Akarsu Turizmi. O. Gçöz, & M. Uysal içinde, Turizm Ansiklopedisi Türkiye (Turizm ve Ağırllama Endüstrisinin Temel Kavramları) (s. 4-5). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yılmaz, Sait. (2008). Yükselen Güç Çin'in Güvenlik Politika ve Stratejileri. *Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 1(2).
- Yumi Park & David Njite, (2010). Relationship Between Destination Image And Tourists' Future Behavior: Observations From Jeju Island, Korea, <https://doi.org/10.1080/10941660903510024>.

- Yury F. Lukin, (2016). Arctic Tourism: The Rating of Regions, The Opportunities And threats DOI: 10.17238/issn2221-2698.2016.23.96.
- Yürük, Ö. (2003), _Turizmin Geleceği: Ekoturizm'. Standard Dergisi, Ajans Türk Matbaacılık Sanayi A.ğ., Yıl:42, Sayı:500, Ankara.
- Ziffer, K. 1989. Ecotourism: The Uneasy Alliance. Washington D.C., Conservation International.
- Zhong, L. (2014). Ecotourism Environmental Protection Measures and Their Effects on Protected Areas in China. Sustainability.
- Zhou & Wang & Zhang, (2021). Evaluation of Community Tourism Empowerment of Ancient Town Based on Analytic Hierarchy Process: A Case Study of Zhujiyajiao, Shanghai Sustainability, 13, 2882. <https://doi.org/10.3390/su13052882>.

Kullanılan Websiteleri

- <https://baka.ka.gov.tr/raporlarimiz/arastirma-raporlari/ekoturizm-sektor-raporu> (Erişim Tarihi: 15.09.2023).
- <https://www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr/assets/upload/dosyalar/ekoturizm-sektor-raporu.pdf>(Erişim Tarihi: 15.09.2023).
- <https://baka.ka.gov.tr/assets/upload/dosyalar/tr61-bolgesi-ekoturizm-ih-tisas-komisyonu-raporu.pdf> (Erişim Tarihi: 12.11.2023).
- <https://www.tr.emb-japan.go.jp/files/000530236.pdf> (Erişim Tarihi: 15.10.2023).
- https://www.tr.emb-japan.go.jp/itpr_ja/11_000001_00392.html (Erişim Tarihi: 12.10.2023).
- <https://www.japan-guide.com/> (Erişim Tarihi: 15.09.2023).
- <https://whc.unesco.org/en/list/1081/>(Erişim Tarihi: 15.09.2023).
- *<https://www.britannica.com/place/demilitarized-zone-Korean-peninsula> (Erişim Tarihi: 15.09.2023).
- <https://researchhub.wttc.org/factsheets/japan/south-korea/mongolia/china/russia/taiwan> (Erişim Tarihi: 15.02.2024).
- <http://en.nagano-cvb.or.jp/modules/sightseeing/page/1> (Erişim Tarihi: 12.11.2023).

- <https://www.seturday.com/trend-seyahat-rotalari/cinin-masal-sehri-guilin> (Erişim tarihi:20.10.2023)
- https://www.deik.org.tr/uploads/turkiye_guney_kore_oneriler Erisim tarihi (21.10.2023)
- <https://www.unesco.org.tr/Pages/129/126/UNESCO-K%C3%BCresel-Jeoparklar%C4%B1> Erişim tarihi (25.11.2023)
- <https://thinksustainability.uk/2018/02/28/sustainable-cities-seoul-south-korea> Erişim tarihi (22.10.2023)
- <https://eng.taiwan.net.tw/>, Erişim tarihi(20.10.2023)
- <https://kids.nationalgeographic.com/geography/countries/article/russia#>Erişim tarihi(20.10.2023)
- <https://www.japan.travel/en/us/> Erişim tarihi (04.01.2024)
- <https://www.istanbul.tr.emb-japan.go.jp/haydijaponyaya/tr-TR/kyushu-okinawa/86/Page.html> (Erişim Tarihi: 12.09.2023).
- <https://www.japan.travel/national-parks/parks/chubusangaku/explore/> (Erişim tarihi (04.01.2024)
- <https://www.britannica.com/place/Kamaishi> (Erişim Tarihi: 12.09.2023).
- <https://wtcc.org/research/economic-impact> (Erişim Tarihi: 12.02.2024).
- <https://www.britannica.com/> (Erişim Tarihi: 12.02.2024).
- <https://eng.taiwan.net.tw/> (Erişim Tarihi: 12.02.2024).